

MAGYARORSZÁG HIVATALOS LAPJA
2024. július 18., csütörtök

Tartalomjegyzék

18/2024. (VII. 18.) ÉKM rendelet	Az országos, regionális és elővárosi személyszállítási közszolgáltatások teljesítésének mennyiségi és minőségi ellenőrzésére vonatkozó részletes szabályokról	5142
24/2024. (VII. 18.) NGM rendelet	A gazdaságfejlesztési miniszter által adományozható elismerésekről szóló 9/2023. (VI. 5.) GFM rendelet módosításáról	5145
8/2024. JEH határozat	A bűncselekmény egységébe tartozó részecselekmények esetén folytatandó perújításról	5147
Jpe.II.60.060/2023/7. számú határozat	A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsának jogegységi hatályú határozata	5181
181/2024. (VII. 18.) KE határozat	Az egyéni kegyelmezés jogának gyakorlása során alkalmazandó szempontokról	5188

V. A Kormány tagjainak rendeletei

Az építési és közlekedési miniszter 18/2024. (VII. 18.) ÉKM rendelete az országos, regionális és elővárosi személyszállítási közszolgáltatások teljesítésének mennyiségi és minőségi ellenőrzésére vonatkozó részletes szabályokról

A személyszállítási szolgáltatásokról szóló 2012. évi XLI. törvény 49. § (2) bekezdés i) pontjában kapott felhatalmazás alapján, valamint a Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről szóló 182/2022. (V. 24.) Korm. rendelet 95. § 8. pontjában meghatározott feladatkörömben eljárva a következőket rendelem el:

1. Általános rendelkezések

1. § E rendelet hatálya az országos, regionális és elővárosi besorolású vasúti, közúti és vízi személyszállítási közszolgáltatások vonatkozásában a személyszállítási szolgáltatásokról szóló 2012. évi XLI. törvény (a továbbiakban: Sztv.) 35. § (3) bekezdés a)–c) pontjában meghatározott ellenőrzési feladatok ellátásának részletszabályaira, 35. § (4) bekezdése szerinti ellenőrzésért felelős szervezet kijelölésére, valamint az ellenőrzést végző szervet és a közszolgáltatókat az ellenőrzéshez kapcsolódóan megillető jogokra és kötelezettségekre terjed ki.

2. Értelmező rendelkezések

2. § E rendelet alkalmazásában

- dinamikus utastájékoztató*: azon vizuális és auditív eszközökön és berendezéseken keresztül megvalósuló tájékoztatás, amelyeken a közzétett információ folyamatosan, az aktuális közlekedési helyzetnek megfelelően, helyszíni manuális tevékenység nélkül változtatható;
- közszolgáltató*: az Sztv. 2. § 29. pontjában meghatározott, közszolgáltatási szerződés vagy az Sztv. 24. § (4) bekezdésében meghatározott szükséghelyzeti intézkedés alapján végzett személyszállítási közszolgáltatást nyújtó közlekedési szolgáltató;
- megrendelő*: az Sztv. 4. § (3) bekezdés d) és j) pontjában meghatározottak szerint az országos, regionális és elővárosi vasúti, közúti és vízi közforgalmú személyszállítási közszolgáltatások esetében a közlekedésért felelős miniszter;
- menetrend*: az Sztv. 2. § 23. pontjában meghatározott szolgáltatási előírás;
- mérési paraméter*: a járatok és utasforgalmi létesítmények szolgáltatás minőség-ellenőrzés szempontjából jelentőséggel bíró jellemzői, melyekre az elvárásokat a közszolgáltatási szerződés határozza meg;
- mintanagyság*: az előírt mintaszámok meghatározása egy naptári évi időtartamra, szegmensenként és mérési módokként külön-külön számítva, az éves menetrendváltáshoz igazítva;
- statikus utastájékoztató*: azon vizuális felületeken – ideértve különösen a papíralapú hirdetményt, táblázást, térképet – keresztül megvalósuló tájékoztatás, amelyeken a közzétett információ állandó jellegű, és változtatása helyszíni manuális tevékenységet igényel;
- szegmens*: a helyközi járatok, regionális és elővárosi járatok besorolása a megrendelő által jóváhagyott menetrendi felterjesztés szerint, valamint a vasúti utasforgalmi létesítmények országos, regionális és elővárosi besorolása az ott megálló járatok járatok besorolása alapján;
- szolgáltatási szint*: a közszolgáltatási szerződésben vagy az Sztv. 24. § (4) bekezdése szerinti szükséghelyzeti kijelölő határozatban (a továbbiakban együtt: közszolgáltatási szerződés) meghatározott paraméterek és ezek súlyozott összegének szegmensenként külön-külön, egy-egy százalékban kifejezett, számszerű értéke;
- utasforgalmi létesítmény*: az utascere céljára szolgáló terület, a közforgalmú közlekedés útvonalán kijelölt, jellemzően épített infrastruktúrával rendelkező létesítmény, ahol a közforgalmú közlekedés járművei szabályos megállása biztosított, és amely lehetővé teszi az utasok le- és felszállását, így különösen a vasúti vagy autóbusz-pályaudvar, a vasúti megállóhely vagy állomás, az autóbusz-megállóhely vagy -állomás, a hajóállomás és kikötő.

3. Az ellenőrzést végző szerv

- 3. §** Az Sztv. 35. § (3) bekezdés a)–c) pontjában meghatározott ellenőrzési feladatokat a KTI Magyar Közlekedéstudományi és Logisztikai Intézet Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság (a továbbiakban: KTI) látja el.

4. A közszolgáltató kötelezettségei

- 4. §**
- (1) A személyszállítási szolgáltatások teljesítése során a közszolgáltatónak figyelembe kell vennie az e rendeletben, továbbá a közszolgáltatási szerződésben meghatározott mennyiségi és minőségi követelményeket, valamint a rendelkezésre álló pénzügyi és műszaki lehetőségekre tekintettel a tőle elvárható legmagasabb szinten kell biztosítania a személyszállítási közszolgáltatások versenyképes, az utazóközönség számára vonzó színvonalon történő végzését.
 - (2) Az aktuális menetrendi évre vonatkozóan a közszolgáltatási szerződésben meghatározott szolgáltatási szintmérési rendszer alapján a közszolgáltató szegmensenként és mérési paraméterként legalább a közszolgáltatási szerződésben rögzített szintet nyújtja, amely a folyamatos minőségfejlesztés szempontjait is figyelembe veszi.
 - (3) A közszolgáltató a saját minőségmérési és -értékelési feladatainak ellátása és a KTI e rendeletben foglalt feladatainak támogatása érdekében minőségmérési és -értékelési szakrendszert (a továbbiakban: szakrendszer) működtet, valamint a technikai és szakmai változások elvárásainak megfelelően fejleszt.
 - (4) A közszolgáltató a szakrendszerhez a KTI részére az e rendeletben meghatározott feladatainak ellátásához szükséges mértékű hozzáférést biztosít.
- 5. §**
- (1) A közszolgáltató feladata az utasok kiszolgálását célzó utasforgalmi létesítmények épületei, területei, valamint járművek tisztaságának, esztétikus állapotának, továbbá az utasok komfortérzetét megalapozó kiegészítő szolgáltatások biztosítása és járművek esetében – ha a járművön található – WC, kézmosó, légkondicionáló működtetése, valamint ezek igénybevehetőségének biztosítása.
 - (2) A közszolgáltató kötelezettsége gondoskodni a megfelelő statikus vagy dinamikus utastájékoztatásról, mely során lehetővé kell tenni az utazási lehetőségekről való előzetes informálódást az állomásokon, megállóhelyeken, interneten, telefonos applikáción, valamint a járműveken egyaránt.

5. Az ellenőrzés tárgya és tartalma

- 6. §**
- (1) A KTI az Sztv. 35. § (4) bekezdése szerinti szolgáltatási szintmérési rendszer útján ellenőrzi a közszolgáltatás általános minőségi jellemzőit. Az ellenőrzés kiterjed
 - a) az Sztv. 35. § (3) bekezdés a)–c) pontjában meghatározott szempontokkal összefüggésben
 - aa) a menetrendben foglaltak betartására vagy az attól való eltérésre,
 - ab) az utaskiszolgálás minőségére,
 - ac) a zsúfoltságmentességre,
 - ad) a járművek és az utasforgalmi létesítmények általános állapotára, különös tekintettel a műszaki és biztonsági jellemzőkre, továbbá a tisztaságra,
 - ae) a járművek és utasforgalmi létesítmények akadálymentesítésére,
 - af) az utastájékoztatás pontosságára és minőségére,
 - ag) az utasokkal való udvarias, segítőkész bánásmódra és az utaspanaszok kezelésére, valamint
 - b) mindazokra a szempontokra, amelyeket a közszolgáltatási szerződés ezzel összefüggésben előír.
 - (2) A közszolgáltatási szerződésben meg kell határozni a minőségi követelményeknek való megfelelés vizsgálatára és az alkalmazott szolgáltatási szintek mérésére vonatkozó részletes tartalmi és eljárási szabályokat, a minőségi szintektől történő eltérés értékelésének elveit, valamint a követelményektől való eltérés pénzügyi hatását.
 - (3) A közlekedésért felelős miniszter az éves elvárt szolgáltatási szinteket a közszolgáltató bevonásával állapítja meg, úgy, hogy az egyaránt tükrözze a közszolgáltató bázisvízi teljesítményhez viszonyított minőségfejlesztési lehetőségeit és az utasok szolgáltatásminőséggel szembeni jogos elvárásait.
 - (4) A személyszállítási közszolgáltatás keretében a minőségmérési rendszer járatokra, az utasforgalmi létesítményekre, továbbá a közszolgáltató által az utastájékoztatásra is használt internetes felületre terjed ki. Az ellenőrzéssel érintett járat, valamint vasúti utasforgalmi létesítmény, országos, regionális vagy elővárosi szegmensbe kerül besorolásra, az autóbuzos utasforgalmi létesítmények nem kerülnek szegmens besorolásra.

6. Az ellenőrzés eljárási szabályai

- 7. §**
- (1) A KTI két mérésszervezési mód, a közszolgáltatói és a megrendelői bázisú mérésszervezés alkalmazásával folytatja le az ellenőrzéseket. Az indokolt mintanagyságot a mindenkor hatályos magyar szabványnak megfelelően kell meghatározni. A mintavétel alapjául veendő sokaságnak a megrendelt szolgáltatási teljesítmény – a közlekedtetni tervezett menetrendi járatok mennyisége – tekintendő. A mintaösszetétel megállapítása a rétegzett, véletlenszerű mintavételi eljárásoknak megfelelően történik. A járatok mintavételezését a (2)–(3) bekezdésben foglalt tervezési eljárásnak megfelelően, közszolgáltatói bázisú mérésszervezés alkalmazásakor a közszolgáltató és a KTI közösen, megrendelői bázisú mérésszervezés esetén a KTI önállóan látja el. A közúti közszolgáltatók tekintetében az állomások és a megállóhelyek mintavételezését teljes egészében a KTI hajtja végre.
 - (2) A KTI az aktuális menetrendi évben havi ütemezéssel, napokra lebontva, a mintavételezési elvek alapján, személyes jelenléttel történő mintavételezésen alapuló mérési tervet készít az ellenőrzéshez szükséges adatkórral és formátumban. A KTI a mérési terv 20%-át, a közszolgáltatói bázisú tervezés kialakításához legkésőbb a tárgy hónapot megelőző hónap tizenötödik napjáig küldi meg a közszolgáltató részére.
 - (3) A közszolgáltató a KTI által a (2) bekezdésben foglaltak szerint megtervezett mérések – szegmensenként és területenként értelmezve – legalább 10, legfeljebb 20%-ában közszolgáltatói bázisú, a KTI-vel közös, együttes mérést végez. A mérési terv további elemeit a KTI megrendelői bázisú mérésszervezés alkalmazásával folytatja le.
 - (4) A közszolgáltató és a KTI az általuk elvégzett mérések eredményeit legkésőbb a tárgy hónapot követő hónap negyedik munkanapján kölcsönösen megküldik egymásnak, vagy a szakrendszeren keresztül kölcsönösen megismerhetővé teszik egymás számára. A közös mérések eredményeit a minőségi szint számításakor egyszeresen, a KTI által rögzített adattartalommal kell figyelembe venni.
 - (5) A KTI gondoskodik a mérési terveknek a mérések végrehajtását megelőző bizalmas kezeléséről. Ennek során biztosítja, hogy a szolgáltatás nyújtásában közvetlenül részt vevők a mérések megkezdését megelőzően ne ismerhessék meg a tervezett mérések idejét, helyét és tárgyát.
 - (6) A (2) bekezdésben meghatározottakon túl a KTI bármikor jogosult ellenőrizni a közszolgáltatók elektronikus felületein közzétett információk megfelelőségét.
 - (7) Közvetlen minőségjavító intézkedés érdekében a közszolgáltató a közszolgáltatói és a KTI által végzett, valamint a közös mérések során tett megállapításokat kezeli és nyomon követi. A KTI a közszolgáltatótól adatszolgáltatást, tájékoztatást és intézkedést kérhet. Adatszolgáltatásra kizárólag személyazonosításra alkalmatlan módon, statisztikai jelleggel kerülhet sor.

7. Az ellenőrzési tevékenység ellentételezése

- 8. §**
- (1) Az ellenőrzési tevékenység elvégzéséért a közszolgáltatók a tevékenység ellentételezését biztosító díjat (a továbbiakban: ellenőrzési díj) kötelesek fizetni a KTI részére.
 - (2) A KTI a közlekedésért felelős miniszter által jóváhagyott, a saját honlapján közzétett szabályzatban állapítja meg a közszolgáltató által fizetendő ellenőrzési díj éves mértékét az éves országos, regionális és elővárosi közszolgáltatási menetrend megrendelői jóváhagyását követően, legkésőbb a tárgy évet megelőző év november 15. napjáig.
 - (3) Az ellenőrzési díj mértékét a tárgy évet megelőző év december 31. napján érvényes közszolgáltatási menetrendben szereplő járat darabszámmal arányosan, alágazatonként egységesen kell megállapítani.
 - (4) A közszolgáltató által fizetendő ellenőrzési díjat a tevékenységgel összefüggő, felmerülő költségek alapján kell meghatározni a KTI mindenkor hatályos önköltségszámítási szabályzata szerint.
 - (5) A (2) bekezdés szerint megállapított éves díj 1/12 részét a közszolgáltató minden hónap 10. napjáig fizeti meg a KTI részére.
 - (6) A KTI az ellenőrzési díj összegét az országos, regionális és elővárosi személyszállítási közszolgáltatások ellenőrzési rendszere működtetésével és fejlesztésével kapcsolatos költségek fedezésére fordítja.
- 9. §**
- (1) A megrendelő a 8. § szerinti ellenőrzési díjat a közvetlenül odaítélt közszolgáltatási szerződés elszámolásra vonatkozó szabályai szerinti indokolt költségként ismeri el, és az indokolt költségek megtérítésére vonatkozó rendelkezéseknek megfelelően megtéríti a közszolgáltatók részére.
 - (2) Ha a személyszállítási közszolgáltatás koncessziós vagy közbeszerzési eljárás keretében kerül odaítélésre, a megrendelő részéről az ellenőrzési díj a közszolgáltató részére fizetett koncessziós vagy szolgáltatási díj keretében kerül megtérítésre.

- (3) A megrendelő a 4. § (3) és (4) bekezdése kapcsán a közszolgáltatónál felmerült költségeket a közszolgáltatási szerződésben foglaltak szerint megtéríti.

8. Záró rendelkezések

10. § Ez a rendelet a kihirdetését követő napon lép hatályba.

- 11. §** (1) Az ellenőrzési díj 2024. évre vonatkozó mértékét a tárgyév június 30. napján érvényes közszolgáltatási menetrendben szereplő járat darabszámmal arányosan, alágazatonként egységesen kell megállapítani.
- (2) A KTI a 2024. évre vonatkozó, a 8. § (2) bekezdése szerinti szabályzatát a közlekedésért felelős miniszter jóváhagyását követően, 2024. július 25. napjáig teszi közzé a honlapján.
- (3) Az (1) és (2) bekezdés szerint megállapított, a 2024. évre vonatkozó ellenőrzési díj 1/6 részét a közszolgáltató első alkalommal 2024. július 29. napjáig, ezt követően minden hónap 10. napjáig fizeti meg a KTI részére.

Lázár János s. k.,
építési és közlekedési miniszter

A nemzetgazdasági miniszter 24/2024. (VII. 18.) NGM rendelete a gazdaságfejlesztési miniszter által adományozható elismerésekről szóló 9/2023. (VI. 5.) GFM rendelet módosításáról

A Magyarország címerének és zászlajának használatáról, valamint állami kitüntetéseiről szóló 2011. évi CCII. törvény 24. § (6) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján, a Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről szóló 182/2022. (V. 24.) Korm. rendelet 103. § (1) bekezdésében meghatározott feladatkörömben eljárva a következőket rendelem el:

- 1. §** A gazdaságfejlesztési miniszter által adományozható elismerésekről szóló 9/2023. (VI. 5.) GFM rendelet (a továbbiakban: Elismerési rendelet) 2. § (2) bekezdése a következő i)–k) ponttal egészül ki:
(A miniszter által adományozható díjak:)
„i) Kőrösi Csoma Sándor Nagydíj;
j) Kőrösi Csoma Sándor Életműdíj;
k) Kőrösi Csoma Sándor Talentum-díj
[az i)–k) pont a továbbiakban együtt: Kőrösi Csoma Sándor díj].”
- 2. §** Az Elismerési rendelet 3. §-a a következő (1a) bekezdéssel egészül ki:
„(1a) Kőrösi Csoma Sándor díj adományozását a Magyar Turisztikai Ügynökség Zártkörűen Működő Részvénytársaság (a továbbiakban: MTÜ) vezérigazgatója, valamint a turisztikai és vendéglátóipari szakmai szervezetek (a továbbiakban: jelölő szervezet) a 15/A. § (7) bekezdése szerinti adományozási alkalmat megelőző 30. napig kezdeményezhetik a miniszternél, a jelölt életútjának és szakmai tevékenységének rövid ismertetését is tartalmazó, indokolással ellátott javaslattal. A miniszter az MTÜ vezérigazgatóját, valamint a jelölő szervezetet a javaslattételi határidőről a díj átadásának napját megelőző 90 nappal korábban értesíti.”
- 3. §** Az Elismerési rendelet a következő 15/A. §-sal egészül ki:
„15/A. § (1) Kőrösi Csoma Sándor Nagydíj (a továbbiakban: Nagydíj) a turisztikai tevékenység irányításában, tervezésében, szervezésében, a nemzetközi turisztikai kapcsolatok, valamint a társadalmi felelősségvállalás terén végzett példamutató és kiemelkedő tevékenység elismeréseként adományozható.
(2) Kőrösi Csoma Sándor Életműdíj (a továbbiakban: Életműdíj) a turisztikai tevékenység irányításában, tervezésében, szervezésében, a nemzetközi turisztikai kapcsolatok terén az életútját meghatározó ideig végzett kiemelkedő teljesítmény elismeréseként annak a személynek adományozható, aki az adományozás évében a 60. életévét már betöltötte, és legalább 20 éve szolgálja tevékenyen a turizmus ágazatot.

(3) Kőrösi Csoma Sándor Talentum-díj (a továbbiakban: Talentum-díj) az elismerés adományozását megelőző egy évben a turizmus fejlődésében meghatározó jelentőségű kreatív ötlet, innovatív fejlesztés vagy találmány létrehozásában közreműködő, az adományozás évében 30 év alatti személy teljesítményének elismeréseként adományozható.

(4) Évente legfeljebb

- a) hat Nagydíj,
 - b) egy Életműdíj és
 - c) egy Talentum-díj
- adományozható.

(5) Ugyanaz a személy vagy szervezet egy alkalommal részesíthető Nagydíjban és Talentum-díjban. Életműdíj adományozható annak is, aki korábban Nagydíjban vagy Talentum-díjban részesült.

(6) Kőrösi Csoma Sándor díj adományozható annak is, aki korábban Pro Turismo-díj elismerésben már részesült.

(7) Kőrösi Csoma Sándor díj adományozására az MTÜ által évente megrendezésre kerülő turisztikai gálaesemény alkalmából kerül sor.

(8) A Kőrösi Csoma Sándor díjjal adományozó okirat jár.

(9) Kőrösi Csoma Sándor díj posztumusz is adományozható. Posztumusz elismerés esetében a 2. melléklet szerinti nyilatkozat megtételére és az adományozó okirat átvételére a díjazott özvegye vagy örököse jogosult."

4. § Az Elismerési rendelet 1. melléklete az 1. melléklet szerint módosul.

5. § Az Elismerési rendelet

- a) 1. §-ában a „gazdaságfejlesztési” szövegrész helyébe a „nemzetgazdasági” szöveg,
- b) 3. § (3) bekezdésében és 4. § (1) bekezdésében a „2. § (2) bekezdés a)–g) pontja” szövegrészek helyébe a „2. § (2) bekezdés a)–g) és i)–k) pontja” szöveg,
- c) 3. § (3) bekezdésében a „2. § (2) bekezdés g) pontja” szövegrész helyébe a „2. § (2) bekezdés g) és i)–k) pontja” szöveg,
- d) 5. § (2) bekezdésében a „2. § (2) bekezdés a)–g) pontja” szövegrész helyébe a „2. § (2) bekezdés a)–g) és i)–k) pontja” szöveg,
- e) 13. § (3) bekezdésében a „GAZDASÁGFEJLESZTÉSI” szövegrész helyébe a „NEMZETGAZDASÁGI” szöveg,
- f) 2. mellékletében a „Gazdaságfejlesztési” szövegrészek helyébe a „Nemzetgazdasági” szöveg lép.

6. § Ez a rendelet a kihirdetését követő napon lép hatályba.

7. § Hatályát veszti a Miniszterelnöki Kabinetirodát vezető miniszter által adományozható elismerésekről szóló 2/2023. (II. 3.) MK rendelet VI. Fejezete.

Nagy Márton István s. k.,
nemzetgazdasági miniszter

1. melléklet a 24/2024. (VII. 18.) NGM rendelethez

1. Az Elismerési rendelet 1. melléklet 1. pontja a következő i)–k) alponttal egészül ki:
[A gazdaságfejlesztési miniszter által adományozható elismerésekről szóló 9/2023. (VI. 5.) GFM rendelet alapján a javasolt miniszteri elismerés megnevezése:]
 - „i) Kőrösi Csoma Sándor Nagydíj;
 - j) Kőrösi Csoma Sándor Életműdíj;
 - k) Kőrösi Csoma Sándor Talentum-díj.”
2. Az Elismerési rendelet 1. melléklet 7. pontja a következő c) alponttal egészül ki:
(A javaslattevő)
 - „c) elérhetősége (telefonszám és e-mail-cím):”

VIII. A Kúria határozatai

A Kúria 8/2024. JEH határozata (Jpe.IV.60.036/2023/7. szám) a bűncselekmény egységébe tartozó részcselekmények esetén folytatandó perújításról

A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa a legfőbb ügyész által előterjesztett előzetes döntéshozatali indítvány alapján lefolytatott jogegységi eljárásban a bűncselekmény egységébe tartozó részcselekmények esetén folytatandó perújítás tárgyában meghozta a következő

jogegységi határozatot:

1. Amennyiben a bűncselekmény egységébe tartozó részcselekmények elbírálására több jogerős ítéletben került sor, a legkorábban jogerőre emelkedett ítélettel szemben a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény 637. § (1) bekezdés a) pont ab) alpontja alapján, a terhelt terhére lehet, a későbbi ítélettel vagy ítéletekkel szemben pedig a 637. § (1) bekezdés b) pontja alapján a terhelt javára van helye perújításnak. A perújítást minden jogerős ítélet ellen külön kell kezdeményezni és azok önállóan bírálандók el.
2. A büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény 637. § (1) bekezdés b) pontján alapuló perújítás – alapossága esetén – kizárólag a jogerős ítélet hatályon kívül helyezéséhez és az eljárás megszüntetéséhez vezethet, ami nem akadályozza az azzal érintett cselekmények miatti büntetőigény 637. § (1) bekezdés a) pont ab) alpontja alapján elrendelt perújítás keretében való érvényesítésének. Ebben az esetben az ügyész nem vádirat, hanem a perújítás lefolytatását célzó perújítási indítvány előterjesztésével kezdeményezi a bíróság eljárását.
3. A Kúria Bfv.296/2022/19. számú határozatának ezzel ellentétes jogértelmezése a továbbiakban nem hivatkozható kötelező erejűként.

Indokolás

I.

[1] A legfőbb ügyész a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 32. § (1) bekezdés a) pontja és a Bszi. 33. § (1) bekezdés c) pontja alapján, a jogegység érdekében, előzetes döntéshozatali indítványt terjesztett elő, hivatkozva arra, hogy a bűncselekmény egységébe tartozó részcselekmények több eljárásban történő elbírálása esetén folytatandó perújítás megengedhetőségével kapcsolatban az ítélkezési gyakorlat megosztott.

[2] A legfőbb ügyész az ítélkezési gyakorlat megosztottságát az alábbiak szerint mutatta be.

1.

[3] A Kecskeméti Járásbíróság a 29.Bpk.539/2018/2. számú, 2018. július 27. napján kelt és 2018. augusztus 22. napján jogerőre emelkedett büntetévégzésével a II. rendű terhelttel szemben a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 396. § (1) bekezdésének a) pontjába ütköző és a (2) bekezdés a) pontja szerint minősülő, társtettesként elkövetett nagyobb vagyoni hátrányt okozó költségvetési csalás büntette, a Btk. 345. §-ába ütköző folytatólagosan elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétsége, a Btk. 396. § (1) bekezdésének a) pontjába ütköző és a (2) bekezdés a) pontja szerint minősülő bűnsegédként elkövetett nagyobb vagyoni hátrányt okozó költségvetési csalás büntette és a Btk. 345. §-ába ütköző bűnsegédként, folytatólagosan elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétsége miatt 200 napi tétel, 1500 forint napi tétel összegű pénzbüntetést szabott ki. Az ügyben a Kecskeméti Járás- és Nyomozó Ügyészség 2018. július 6. napján emelt vádat B.2388/2017/9. számon. A tényállás lényege szerint a terhelt 2013. III. és IV. negyedéve vonatkozásában 1.930.121 forint vagyoni hátrányt okozott a költségvetésnek ÁFA adónemben, amelyből 1.000.000 forintot megtérített.

- [4] A különösen nagy vagyoni hátrányt okozó, bünszövetségben elkövetett költségvetési csalás büntetettének kísérlete és más bűncselekmények miatt a Központi Nyomozó Főügyészség I.Nyom.456/2016/1-I. számon 2017. április 25. napján kelt vádirata alapján indult büntetőügyben a Fővárosi Törvényszék 25.B.614/2017/82. számú, 2019. február 21. napján kelt ítéletével a Kecskeméti Járásbíróságon indult büntetőügyben ugyanezen személyt mint IV. rendű terheltet bűnösnek mondta ki a Btk. 396. §-a (1) bekezdésének a) pontjába ütköző és az (5) bekezdés b) pontja szerint minősülő társtettesként elkövetett költségvetési csalás büntetettének kísérletében, a Btk. 293. §-ának (1) bekezdésébe ütköző és a (2) bekezdés I. fordulata szerint minősülő társtettesként elkövetett hivatali vesztegetés büntetettében és 10 rendbeli a Btk. 345. §-ába ütköző közvetett tettesként elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétségében, amiért őt 2 évi börtönben végrehajtandó szabadságvesztés büntetésre, 200 napi tétel, 5.000 forint egy napi tétel összegű pénzbüntetésre és 4 év könyvelői foglalkozástól eltiltásra ítélte, amely szabadságvesztés végrehajtását 5 évi próbaidőre felfüggesztette. A tényállásnak a költségvetést károsító bűncselekményre vonatkozó lényege szerint a IV. rendű terhelt társaival 2015. december 17. napján szövetkezeti pályázatok útján az összesen megszerezhető 499.996.351 forint költségvetési támogatást kíséreltek meg jogtalanul, a pályázatok elbírálói a támogatási összeg felhasználása tekintetében megtevesztve megszerezni.
- [5] A Kecskeméti Járásbíróság büntetővégzésére figyelemmel a Fővárosi Törvényszéken indult büntetőügyben a Fővárosi Ítéletkönyv a 3.Bf.100/2019/18. számú, 2020. január 3. napján kihirdetett ítéletével a IV. rendű terhelt tekintetében az elsőfokú ítéletnek a társtettesként elkövetett költségvetési csalás büntetettének kísérletére vonatkozó rendelkezését hatályon kívül helyezte, és az emiatt a IV. rendű terhelttel szemben folyamatban lévő eljárást megszüntette.
- [6] A Bács-Kiskun Megyei Főügyészség perújítási indítványa alapján a Kecskeméti Törvényszék 3.Bpi.415/2020/2. számú, 2020. március 27. napján kelt végzésével a Kecskeméti Járásbíróság 2018. augusztus 22. napján jogerőre emelkedett 29.Bpk.539/2018/2. számú büntetővégzése kapcsán perújítást rendelt el, és az ügyet a megismételt eljárás lefolytatása céljából áttette a Fővárosi Törvényszékhez. A Kecskeméti Törvényszék megállapította, hogy a Kecskeméti Járásbíróság által elbírált, a terhelt által tettesként megvalósított, költségvetési csalásként értékelt cselekmény és a Fővárosi Törvényszéken vád tárgyává tett költségvetési csalás törvényi egységet alkotnak, ugyanis a Központi Nyomozó Főügyészség vádiratában írt bűncselekmény tényállását a Kecskeméti Járásbíróság által jogerősen elbírált cselekmény miatti – 2018. július 6. napján történt – vádemelés zárja le, és a Fővárosi Törvényszéken folyamatban volt ügyben elbírált cselekmény elkövetési ideje ezen időpont előtti. A Kecskeméti Járásbíróság végzése 2018. augusztus 22. napján emelkedett jogerőre, így az a bűncselekményegység egészét ítelt dologgá tette. A bíróság kifejtette, hogy a Központi Nyomozó Főügyészség vádiratában írt cselekmény a Kecskeméti Járásbíróság büntetővégzésében megállapított tényálláshoz képest olyan új ténynek minősül, amely – az összefoglalt bűncselekményi egységgel érintett vagyoni hátrány mértékére, ebből adódóan a bűncselekmény minősítésére és büntetési tételére tekintettel – valószínűvé teszi, hogy a terhelttel szemben lényegesen súlyosabb büntetést kell kiszabni. A Kecskeméti Törvényszék az ügyet a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 20. §-ának 19. pontjára figyelemmel a Fővárosi Törvényszékre áttette.
- [7] A Fővárosi Törvényszék 27.B.190/2020/8. számú, 2020. november 4. napján kelt végzésével a perújítási ügyben a hatásköre és illetékessége hiányát állapította meg, és az iratokat az eljáró bíróság kijelölése végett felterjesztette. A Fővárosi Törvényszék határozatában rámutatott, hogy miután a perújítást kizárólag a Kecskeméti Járásbíróság büntetővégzése vonatkozásában rendelte el a bíróság, ezen perújítási eljárás lefolytatására a Fővárosi Törvényszék a Be. 19. §-ára és 21. §-ának (1) bekezdésére figyelemmel sem hatáskörrel, sem illetékességgel nem rendelkezik. Álláspontja szerint a cselekményösszesség tekintetében a hatáskör vizsgálatára abban az esetben kerülhetne sor, ha a megszüntetett eljárás vonatkozásában is perújítást rendelné el a megengedhetőség kérdésében dönteni jogosult bíróság.
- [8] A Kúria Bkk.165/2021/3. számú, 2021. március 1. napján kelt végzésével a perújítás során a megismételt eljárás lefolytatására a Kecskeméti Törvényszéket jelölte ki. A Kúria kifejtette, hogy újabb vádemelésre nem kerülhet sor egy olyan rész-cselekmény miatt, amely egy már jogerősen elbírált bűncselekmény egységébe tartozik, de nem képezte a jogerős határozatban megállapított tényállás részét. Ilyen esetben a Be. 637. § (1) bekezdése a) pontjának ab) alpontja szerinti perújításnak lehet helye, amelyet a Kecskeméti Törvényszék végzésével el is rendelt, azonban tévesen intézkedett az ügy Fővárosi Törvényszékre történő áttételéről. A perújítási eljárás lefolytatására a Be. 21. §-ának (1) bekezdése értelmében az Fővárosi Törvényszék illetékességgel nem rendelkezik, tekintettel arra, hogy a perújítás kizárólag a Kecskeméti Járásbíróság büntetővégzése kapcsán került elrendelésre. A Kecskeméti Törvényszék a perújítást elrendelő határozatában nem vette figyelembe a büntetővégzéssel érintett bűncselekmény vonatkozásában egyrészt az elkövetés helyét, másrészt az okozott vagyoni hátrány mértékét – amely miatt a cselekmény törvényszéki hatáskörbe tartozik – harmadrészt pedig azt, hogy a Fővárosi Törvényszék

előtt folyamatban volt ügyben a költségvetési csalás büntettének kísérlete tárgyában az eljárás a Fővárosi Ítéltábla végzésével jogerősen megszüntetésre került. A kúriai határozat BH 2021.159. számon jelent meg.

- [9] A Kecskeméti Törvényszék 5.B.96/2021/11. számú, 2021. november 17. napján kihirdetett és aznap jogerőre is emelkedett ítéletével a terhelt terhére benyújtott perújítást alaposnak találta, az alapügyben a Kecskeméti Járásbíróság 29.Bpk.539/2018/2. számú, 2018. augusztus 22. napján jogerős büntetővégzésének a terheltre nézve a jogi minősítés és a büntetés kiszabására vonatkozó rendelkezését hatályon kívül helyezte, és a terheltet 2 rendbeli, amelyből 1 rendbeli társtettesként elkövetett kísérlet és a Btk. 396. § (1) bekezdés a) pontjának 3. fordulatába ütköző és az (5) bekezdés a) pontja szerint, 1 rendbeli bűnsegédként elkövetett kísérlet és a Btk. 396. §-a (1) bekezdése a) pontjának 3. fordulatába ütköző és a (2) bekezdés a) pontja szerint minősülő költségvetési csalás büntette, valamint 2 rendbeli, amelyből 1 rendbeli folytatólagosan elkövetett, 1 rendbeli bűnsegédként elkövetett a Btk. 345. §-ába ütköző hamis magánokirat felhasználásának vétsége miatt halmazati büntetésül 1 év 6 hónap, végrehajtásában 3 év próbaidőre felfüggesztett szabadságvesztésre és 200 napi tétel, 1500 forint napi tételösszegű pénzbüntetésre ítélte azzal, hogy az alapügyben hozott végzés egyéb rendelkezései változatlanok. A bíróság megállapította, hogy a Kecskeméti Járásbíróság büntetővégzésében foglalt költségvetési csalás bűncselekménye, továbbá a Fővárosi Törvényszék ítéletében a terheltet érintő tényállásába foglalt bűncselekmény törvényi egységet alkot, amelyre tekintettel a perújítással érintett ügyben a terhelttel szemben lényegesen súlyosabb büntetés kiszabása indokolt.

2.

- [10] A Központi Nyomozó Főügyészség Nyom. 190/2010. szám alatt 2012. március 23. napján a terhelttel szemben a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Btk.) 319. §-ának (1) bekezdésébe ütköző és a (3) bekezdésének b) pontja szerint minősülő folytatólagosan elkövetett, jelentős vagyoni hátrányt okozó hűtlen kezelés büntette miatt vádiratot nyújtott be a Pesti Központi Kerületi Bírósághoz. A vád tárgyává tett cselekmények lényege szerint a terhelt egy kerületi önkormányzat polgármestereként fiktív megbízási jogviszonyok létesítésével és azok alapján történő, tényleges teljesítés nélküli kifizetésekkel 2007. április 1. és 2010. november 30. napja között a kerületi önkormányzatnak összesen 20.735.000 forint vagyoni hátrányt okozott.
- [11] A Pesti Központi Kerületi Bíróság 119.B.12.180/2013/31. számú, 2013. október 15. napján kihirdetett és a Fővárosi Törvényszék 28.Bf.6684/2014/35. számú végzése folytán 2015. február 12. napján jogerőre emelkedett ítéletével a terheltet az ellene a régi Btk. 319. §-ának (1) bekezdésébe ütköző és a (3) bekezdésének b) pontja szerint minősülő, folytatólagosan elkövetett, jelentős vagyoni hátrányt okozó hűtlen kezelés büntette miatt emelt vád alól felmentette.
- [12] A Központi Nyomozó Főügyészség a terhelttel szemben 2010. október 29. napján a régi Btk. 318. §-ának (1) bekezdésébe ütköző és a (7) bekezdés a) pontja szerint minősülő, különösen jelentős kárt okozó, üzletszerűen, bűnszervezet tagjaként, bűnsegédként, folytatólagosan elkövetett csalás büntette, 5 rendbeli a régi Btk. 319. §-ának (1) bekezdésébe ütköző és a (3) bekezdés b) pontja szerint minősülő jelentős vagyoni hátrányt okozó hűtlen kezelés büntette, 4 rendbeli a régi Btk. 276. §-ába ütköző folytatólagosan elkövetett magánokirat-hamisítás vétsége, a régi Btk. 253. §-ának (1) bekezdésébe ütköző és – a régi Btk. 258/A. § 2. pontjára figyelemmel – a (2) bekezdés szerint minősülő kötelesség megszegésére irányuló hivatali vesztegetés büntette, a régi Btk. 319. §-ának (1) bekezdésébe ütköző és a (3) bekezdés a) pontja szerint minősülő nagyobb vagyoni hátrányt okozó hűtlen kezelés büntette, és 5 rendbeli a régi Btk. 225. §-ába ütköző hivatali visszaélés büntette miatt nyújtott be vádiratot a Fővárosi Törvényszékhez. A vád tárgyát képező hűtlen kezelés tényállásának lényege szerint a terhelt, mint a kerületi önkormányzat polgármestere különböző magánszemélyeknek jogtalan előnyt adott oly módon, hogy velük színlelt szerződést kötött, és az idegen vagyon kezeléséből fakadó kötelessége megszegésével a kerületi önkormányzatnak vagyoni hátrányt okozott.
- [13] A Fővárosi Törvényszék 15.B.1492/2010/306. számú, 2012. február 24. napján kihirdetett ítéletével a terheltet bűnösnek mondta ki a régi Btk. 319. §-ának (1) bekezdésébe ütköző és a (3) bekezdésének b) pontja szerint minősülő, folytatólagosan elkövetett, jelentős vagyoni hátrányt okozó hűtlen kezelés büntettében, 5 rendbeli a régi Btk. 225. §-ába ütköző hivatali visszaélés büntettében és 3 rendbeli a régi Btk. 276. §-ába ütköző folytatólagosan elkövetett magánokirat-hamisítás vétségében, míg az ellene a régi Btk. 318. §-ának (1) bekezdésébe ütköző és a (7) bekezdésének a) pontja szerint minősülő bűnsegédként, folytatólagosan elkövetett különösen jelentős kárt okozó csalás büntette, a régi Btk. 253. §-ának (1) bekezdésébe ütköző és a 258/A. §-ának 2. pontjára figyelemmel a (2) bekezdés szerint minősülő hivatali vesztegetés büntette és a régi Btk. 276. §-ába ütköző folytatólagosan elkövetett magánokirat-hamisítás vétsége miatt emelt vád alól felmentette. A Fővárosi Törvényszék a terhelttel

- szemben 1 év 6 hónap börtönbüntetést szabott ki, amelybe az előzetes fogvatartásban töltött időt beszámítani rendelte.
- [14] A másodfokon eljáró Szegedi Ítéltábla Bf.II.151/2013/34. számú, 2013. október 10. napján kihirdetett ítéletével az elsőfokú ítéletet megváltoztatta, és a terheltet az ellene 3 rendbeli, a régi Btk. 225. §-ába ütköző hivatali visszaélés büntette miatt emelt vád alól felmentette, egyebekben pedig a terhelt vonatkozásában helybenhagyta a Fővárosi Törvényszék ítéletét azzal, hogy a terhelttel szemben kiszabott szabadságvesztésbe a terhelt által 2009. február 10. napjától 2011. május 12. napjáig és 2011. június 17. napjától 2011. október 4. napjáig terjedő előzetes fogvatartásban töltött időt számította be.
- [15] A harmadfokon eljáró Kúria a vádirat és az elsőfokú ítélet tényállásának II/1., II/2., II/3., II/6. és II/7. pontjaiban írt, folytatólagosan elkövetett hűtlen kezelés büntettének és folytatólagosan elkövetett magánokirat-hamisítás vétségének minősített cselekmények ügyrészét 2014. július 1. napján elkülönítette, majd Bhar.912/2014/2. számú végzésével a Szegedi Ítéltábla Bf.II.151/2013/34. számú ítéletét a terhelt tekintetében az erre vonatkozó részében hatályon kívül helyezte, és a Szegedi Ítéltáblát új eljárás lefolytatására utasította. A döntés EBH 2015. B.17. számon jelent meg.
- [16] Az elkülönített ügyrészben a megismételt másodfokú eljárásban a Szegedi Ítéltábla Bf.III.666/2014/11. számú, 2015. április 24. napján kihirdetett ítéletében az elsőfokú ítéletet megváltoztatta, és a terhelt börtönbüntetésének tartamát 2 év 6 hónap időtartamra súlyosbította, egyben 33.994.276 forintra – és 2006. január 1. napjától számított kamataira – emelte fel a magánfél részére kártérítés címén fizetendő összeget, egyebekben pedig az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.
- [17] A terhelt védője a Fővárosi Törvényszék 15.B.1492/2010/306. számú, 2012. február 24. napján kihirdetett, és a Szegedi Ítéltábla Bf.III.666/2014/11. számú határozatával 2015. április 24. napján jogerőre emelkedett ítéletével szemben perújítási indítványt nyújtott be. A Szegedi Ítéltábla 9.Bpi.I.757/2015/7. számú, 2015. december 9. napján kelt végzésével a perújítási indítványt, mint alaptalant elutasította. A Kúria Bpkf.169/2016/7. számú, 2016. május 2. napján kelt végzésével a Szegedi Ítéltábla 9.Bpi.I.757/2015/7. számú végzését megváltoztatta, a terheltnek a Fővárosi Törvényszék 15.B.1492/2010/306. számú, a Szegedi ítéltábla Bf.III.666/2014/11. számú határozata folytán jogerős ítélettel elbírált cselekménye vonatkozásában a perújítást elrendelte, és a hivatkozott ítéleteket a terhelt tekintetében hatályon kívül helyezte, és ezen cselekmények miatt a büntetőeljárást megszüntette. A Kúria végzése szerint a két jogerős ítélet – a Fővárosi Törvényszék 15.B.1492/2010/306. számú, illetve a Szegedi Ítéltábla Bf.III.666/2014/11. számú határozatai – és a Pesti Központi Kerületi Bíróság 119.B.12.180/2013/31. számú ítélete, illetve a Fővárosi Törvényszék 28.Bf.6684/2014/35. számú végzése által külön-külön folytatólagos egységként értékelt hűtlen kezelés büntettének valamennyi részecselekménye a Btk. 6. §-ának (2) bekezdésében írtakra tekintettel egy folytatólagos bűncselekményt képez.
- [18] A Fővárosi Főügyészség BF.5361/2016/2. szám alatt 2016. július 6. napján a Pesti Központi Kerületi Bíróság 119.B.12.180/2013/31. számú, a Fővárosi Törvényszék 28.Bf.6684/2014/35. számú végzése folytán 2015. február 12. napján jogerős ítéletével szemben a terhelt terhére perújítási indítványt terjesztett elő. Indokai szerint a Központi Nyomozó Főügyészségen Nyom.482/2007. szám alatt indult és a Fővárosi Törvényszék előtt 15.B.1492/2010. számon folyamatban volt eljárásban bizonyítékok merültek fel a II/1., 2., 3., 6. és 7. tényállási pontokban rögzített tényekre, azaz arra, hogy a terhelt ezen tényállási pontokban írt magatartásával, az önkormányzati vagyon kezeléséből fakadó kötelességét megszegve a kerületi önkormányzatnak 33.994.276 forint vagyoni hátrányt okozott.
- [19] A Fővárosi Törvényszék 29.Bpi.8563/2016/4. számú, 2016. június 14. napján kelt végzésével a terhelt perújítási ügyében a Pesti Központi Kerületi Bíróság 119.B.12.180/2013. számú, valamint a Fővárosi Törvényszék 28.Bf.6684/2014. számú ügyében perújítást rendelt el, és az ügyet a megismételt eljárás lefolytatása végett a Pesti Központi Kerületi Bíróságnak küldte meg.
- [20] A Pesti Központi Kerületi Bíróság – perújítási eljárásban – a 808.B.21.771/2016/168. számú, 2020. január 13. napján kihirdetett ítéletével a Pesti Központi Kerületi Bíróság 119.B.12.180/2013/31. számú, a Fővárosi Törvényszék 28.Bf.6684/2014/35. számú végzése folytán 2015. február 12. napján jogerőre emelkedett ítéletét hatályon kívül helyezte, és a terheltet a régi Btk. 319. §-ának (1) bekezdésébe ütköző és (3) bekezdésének b) pontja szerint minősülő folytatólagosan elkövetett hűtlen kezelés büntette miatt 1 év börtönbüntetésre és 1 év közügyektől eltiltás mellékbüntetésre ítélte. Rendelkezett az előzetes fogvatartásban töltött idő beszámításáról, a polgári jogi igényről és a bűnügyi költség viseléséről.
- [21] Kétirányú fellebbezések alapján eljárva a Fővárosi Törvényszék a 25.Bf.9895/2020/39. számú, 2021. szeptember 23. napján kihirdetett ítéletével az elsőfokú ítéletet megváltoztatta, a felrótt bűncselekményt 3 rendbeli, a régi Btk. 276. §-ába ütköző folytatólagosan elkövetett magánokirat-hamisítás vétségének is

minősítette, és a büntetést halmazati büntetésként kiszabottnak jelölte. Pontosította az előzetes fogvatartásban töltött idő beszámításáról szóló rendelkezést, a polgári jogi igényt egyéb törvényes útra utasította. Egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.

- [22] Ezen jogerős ítélettel szemben a terhelt nyújtott be felülvizsgálati indítványt, amely alapján a Kúria Bfv.296/2022/19. számú, 2023. február 7. napján kelt végzésével a Pesti Központi Kerületi Bíróság 808.B.21.771/2016/168. számú, illetve a Fővárosi Törvényszék 25.Bf.9895/2020/39. számú ítéletét hatályon kívül helyezte, és a terhelttel szemben indított perújítási eljárást megszüntette. A végzés lényege szerint a perújítás révén a folytatólagosság egységébe kerülés nem válhat különálló vádemelések tárgyát képező bűncselekmények elbírálásává, amelyhez elengedhetetlen az ilyen külön álló vádemelések tárgyát képező eljárások egyesítése, az ügyben azonban ez nem történt meg. A végzés szerint ilyen esetben nem bírálható el olyan cselekmény, amely miatt az eljárást megszüntették, egészen addig, amíg a megszüntetésre vonatkozó döntés jogereje nem változik, amelyre irányuló – rendkívüli jogorvoslati – indítvány a megszüntetéssel érintett alapügyben azonban nem történt. Perjogilag az eljáró bíróságnak ezen ügyet (a jogerősen lezárt döntést) is újra meg kellett volna nyitnia, ugyanakkor a jogerősen lezárt döntést rendkívüli perorvoslattal senki nem támadta, és nem is támadhatta.
- [23] A végzés rámutatott, hogy a tévesen perújított második alapügyben azonban fogalmilag kizárt az első alapügy bizonyítékaira „újként” hivatkozni, nem volt ugyanis erre vonatkozó ténybeliség, tehát vád. Az ügyben az ügyészség valójában a perújítás törvényi szabályait megkerülő indítványt tett, amikor a második alapügybe az első alapügyet, „annak bizonyítékait” kívánta ily módon beemelni. Mindez azt eredményezte, hogy érintetlenül van egy jogerősen lezárt megszüntető döntés és ugyanezen tényeket érintően egy új, jogerős elítélés, amely nem más, mint maga a kétszeri elbírálás tilalma és az egyszeri eljárás követelménye elveinek sérelme. A végzés szerint az alapügyben kizárólag az eredeti tényállást érintő történések jelentették a vád ténybeli kereteit, a megszüntetéssel lezárt ügy megnyitása és az egyesítés elmaradása okán viszont a felülvizsgálattal érintett ügyben az új tényállási pontokat érintően nincs vád, azt az ügyész perújítás szabályaival ellentétes indítványa nem pótolhatja.
- [24] A Kúria végzésében azt is kifejtette, hogy a törvényes vád hiánya a hatályos Be. alapján ugyan már nem felülvizsgálati ok, azonban továbbra is helye van felülvizgálatnak akkor, ha a bíróság a határozatát nem az arra jogosult által emelt vád alapján hozta meg. A bíróság nyilvánvalóan nem csak akkor jár el ekként, ha az eljárás alapját képező vádat nem az arra jogosult emelte, hanem akkor is, ha az adott személlyel szemben és az adott cselekmény tekintetében (bárki által emelt) vád hiányában jár el, az ügyben pedig a végzés szerint ez történt.

3.

- [25] A Kaposvári Járásbíróság 10.B.336/2017/12/1. számú, 2017. december 5. napján kelt, és a Kaposvári Törvényszék 2.Bf.571/2017/3. számú határozata folytán 2018. január 16. napján jogerőre emelkedett ítéletével a terhelt bűnösnek mondta ki a Btk. 373. §-ának (1) bekezdésébe ütköző és a (2) bekezdésének a) pontja szerint minősülő kisebb kárt okozó csalás vétségében és a Btk. 345. §-ába ütköző hamis magánokirat felhasználásnak vétségében, és ezért őt 180 napi tétel, 1000 forint napi tétel összegű pénzbüntetésre ítélte. A tényállás lényege szerint a terhelt 2016. július 18. napján valótlan adatokkal telefont vásárolt és előfizetői szerződést kötött a mobilszolgáltatóval oly módon, hogy a telefonkészülék vételára és az előfizetési díjak megfizetésének szándéka tekintetében a szolgáltatót jogtalan haszonszerzés végett tévedésbe ejtette, és ezzel 307.781 forint kárt okozott.
- [26] A Siófoki Járásbíróság 5.Bpk.96/2018/7. számú, 2018. június 7. napján jogerőre emelkedett végzésével a terhelt bűnösnek mondta ki a Btk. 373. § (1) bekezdésébe ütköző és a (2) bekezdés b) pontjának bc) alpontjára figyelemmel a (4) bekezdés b) pontja szerint minősülő nagyobb kárt okozó, folytatólagosan és üzletszerűen elkövetett csalás büntettségében, a Btk. 342. §-a (1) bekezdése a) pontjának I. fordulatába ütköző közokirat-hamisítás büntettségében és 4 rendbeli a Btk. 345. §-ába ütköző folytatólagosan elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétségében, és ezért őt halmazati büntetésül 1 év 10 hónap, végrehajtásában 3 évi próbaidőre felfüggesztett szabadságvesztésre ítélte. A tényállás lényege szerint a terhelt a távközlési szolgáltató sértettel értékesebb telefonkészülékek megszerzése érdekében hamis okiratok felhasználásával idegen személyazonosságot használva előfizetői szerződéseket kötött, majd a készülékek részleteit és a telefonszámokat nem fizette ki, hanem a telefonokat továbbértékesítette, amellyel 1.264.640 forint kárt okozott.
- [27] A Budapesti IV. és XV. Kerületi Bíróság 8.B.IV.1254/2017/30. számú, 2018. október 15. napján jogerős végzésével a terhelttel szemben a Btk. 373. § (1) bekezdésébe ütköző és a (2) bekezdés b) pontjának bc) alpontjára figyelemmel az (5) bekezdés b) pontja szerint minősülő jelentős kárt okozó, folytatólagosan és üzletszerűen elkövetett csalás büntetése miatt indult büntetőeljárást megszüntette, mivel a vádirati tényállás a Siófoki Járásbíróság által 5.Bpk.96/2018/7. számú, 2018. május 2. napján kelt, és 2018. június 7. napján jogerőre emelkedett végzésével

elbírált cselekmény folytatólagos egységet alkot, így az res iudicata-t képez. A tényállás lényege szerint a terhelt hat idegen személynek a nevére a távközlési szolgáltató különböző üzleteiben 24 hónapos hűségidő vállalásával, de fizetési szándék nélkül előfizetői szerződéseket kötött, amelynek útján kedvezményes áron, minimális kezdőrészlet mellett jutott hozzá a telefonkészülékekhez, majd azokat az interneten értékesítette, amellyel a távközlési szolgáltatónak összesen 5.124.311 forint kárt okozott.

- [28] A Somogy Megyei Főügyészség indítványozta a terhelt ügyében a Budapesti IV. és XV. Kerületi Bíróság 8.B.IV.1254/2017. számú, a Siófoki Járásbíróság 5.Bpk.96/2018. számú, valamint a Kaposvári Járásbíróság 10.B.336/2017. számú ügyeiben perújítás elrendelését, mivel a cselekmények a Siófoki Járásbíróság által elbírált cselekményekkel folytatólagos egységet valósítanak meg, amennyiben ezen bűncselekmények miatt is büntetés kiszabására került volna sor, lényegesen súlyosabb büntetést kellett volna kiszabni.
- [29] A Kaposvári Törvényszék 2.Bpi.399/2019/7. számú, 2020. április 7. napján kelt végzésével a terhelt perújítási ügyében a Budapesti IV. és XV. Kerületi Bíróság 8.B.IV.1254/2017. számú, a Siófoki Járásbíróság 5.Bpk.96/2018. számú, továbbá a Kaposvári Járásbíróság 10.B.336/2017. számú ügyeiben a perújítást elrendelte, és az iratokat a perújítási eljárás lefolytatása végett a Siófoki Járásbíróságnak küldte meg. A bíróság abban a tekintetben egyetértett az ügyészség indítványával, hogy perújítás elrendelése esetén a terhelttel szemben súlyosabb büntetést kell kiszabni, észlelte ugyanakkor, hogy a perújítás esetleg más ügyek elbírálását is érinthette volna, indítvány hiányában azonban hivatalból ezen ügyek kapcsán nem rendelkezett.
- [30] A Siófoki Járásbíróság 4.B.79/2020/35. számú, 2021. május 4. napján kelt ítéletével a Kaposvári Járásbíróság 10.B.336/2017/12/I. számú, a Kaposvári Törvényszék 2.Bf.571/2017/3. számú ítélete folytán 2018. január 16. napján jogerőre emelkedett ítéletét, a Siófoki Járásbíróság 5.Bpk.96/2018/7. számú, 2018. június 7. napján jogerőre emelkedett végzését részben hatályon kívül helyezte, míg a Budapesti IV. és XV. Kerületi Bíróság 8.B.1254/2017/30. számú, 2018. október 15. napján jogerőre emelkedett megszüntető végzését és a Pesti Központi Kerületi Bíróság 17.Bpk.60.665/2020/3. számú, 2020. április 30. napján jogerőre emelkedett ítéletét hatályon kívül helyezte, a terheltet bűnösnek mondta ki a Btk. 373. § (1) bekezdésébe ütköző és a (2) bekezdés b) pontjának bc) alpontjára figyelemmel az (5) bekezdés b) pontja szerint minősülő jelentős kárt okozó, folytatólagosan és üzletszerűen elkövetett csalás büntetében, 38 rendbeli a Btk. 345. §-ába ütköző folytatólagosan elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétségében, 2 rendbeli a Btk. 345. §-ába ütköző folytatólagosan elkövetett hamis magánokirat felhasználása vétségének kísérletében, 18 rendbeli a Btk. 219. § (1) bekezdésének a) pontjába ütköző személyes adattal visszaélés vétségében és a Btk. 342. § (1) bekezdés a) pontjának I. fordulatába ütköző közokirat-hamisítás büntetében, és ezért őt halmazati büntetésül 5 év szabadságvesztésre, 180 napi tétel, 1000 forint napi tétel összegű pénzbüntetésre és 5 év közügyektől eltiltásra ítélte.
- [31] A Kaposvári Törvényszék I.Bf.130/2021/21. számú, 2022. március 7. napján kelt végzésével a Siófoki Járásbíróság 4.B.79/2020/35. számú ítéletét hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot új eljárás lefolytatására utasította. A végzés indokolásának lényege szerint a perújítási eljárás célja annak vizsgálata, hogy az adott ügyben alapos-e a perújítás, és ehhez képest kell-e új határozatot hozni. A perújítás jellegéből következik, hogy ahány határozat ellen jelentenek be perújítást, annyi perújítási eljárást kell lefolytatni. Különböző határozatok tárgyában elrendelt perújítási ügyek egyesítése kizárt. Utalt rá, hogy a Kaposvári Járásbíróság határozata esetében a perújítás a terhelt terhére, míg a Siófoki Járásbíróság és a Nagykanizsai Járásbíróság határozatai vonatkozásában a javára folyik, mivel arról van szó, hogy a folytatólagosság egységébe tartozó csalás egyes részcselekményeire a legelsőként eljáró bíróság határozata nem terjed ki, és e részcselekmények kapcsán a később eljáró bíróságok jogerős marasztaló döntést hoztak. Miután pedig eltérő célú és ellentétes irányú perújítási eljárásokról van szó az első és a később keletkezett jogerős bírósági határozatok vonatkozásában, ez eleve kizárja az egy eljárásban történő elbírálást, még akkor is, ha az praktikusnak tűnik az ügyek szoros összefüggésére tekintettel. A Kaposvári Törvényszék utalt arra is, hogy a Budapesti IV. és XV. Kerületi Bíróság határozata kapcsán a perújítás elrendelésére a Fővárosi Törvényszéknek lett volna illetékessége, és a perújítás elrendelésére amiatt is tévesen került sor, mert a kerületi bíróság a res iudicata tényét felismerve eljárást megszüntető végzést hozott. A Kaposvári Törvényszék előírta, hogy az ügyeket el kell különíteni, és azokat a perújítási eljárás lefolytatása végett meg kell küldeni a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező elsőfokú bíróságok részére. Rámutatott, hogy az ügyben az a helyes eljárás, ha a perújítást lefolytatja valamennyi a Kaposvári Járásbíróság után eljáró bíróság a saját jogerős határozata kapcsán, majd ezen perújítási eljárások befejezését követően – azok eredményéhez képest – a legelsőként eljáró Kaposvári Járásbíróság lefolytatja a perújítási eljárást.

II.

- [32] A legfőbb ügyész előzetes döntéshozatali indítványában a bűncselekmény egységébe tartozó részcselekmények több jogerős határozattal történő elbírálása során az 1. szám alatt bemutatott ügyben követett álláspontot tartotta helytállóknak.
- [33] Indokai szerint perújításnak csak bírósági jogerős ügydöntő határozattal befejezett büntetőeljárás esetén van helye a már jogerősen lezárt büntetőügyben hozott téves – az anyagi igazságosság követelményét lényegesen sértő – határozatnak általában az alapügy befejezése után ismerté vált új bizonyítékok alapján történő megváltoztatása végett. A perújítási eljárás célja tehát annak vizsgálata, hogy az adott alapügyben alapos-e a perújítás, és ehhez képest kell-e új határozatot hozni. Ebből következően a perújítás megengedhetőségének kérdésében a helyes gyakorlat szerint kizárólag ügyenként hozható határozat. törvénysértő volt tehát a Kaposvári Törvényszék 2.Bpi.399/2019. számú perújítási ügyében a bíróság azon eljárása, hogy több ügyben, így a Budapesti IV. és XV. Kerületi Bíróság 8.B.IV.1254/2017. számú, a Siófoki Járásbíróság 5.Bpk.96/2018. számú, továbbá a Kaposvári Járásbíróság 10.B.336/2017. számú ügyeiben is egy határozattal rendelte el a perújítást, és küldte meg az iratokat a perújítási eljárás lefolytatása végett a Siófoki Járásbíróságnak.
- [34] Utalt arra, hogy a perújításban az illetékesség az alapügyben elsőfokon eljáró bírósághoz igazodik, amelyre figyelemmel a bűncselekmény egységébe tartozó más részcselekmény tekintetében határozatot hozó bíróságra tekintettel illetékességgel rendelkező törvényszék vagy ítélőtábla perújítás megengedhetőségének kérdésében nem jogosult dönten. Ez alapján a 3. szám alatt ismertetett ügyben a Kaposvári Törvényszék 2.Bpi.399/2019/7. számú végzésében illetékessége hiányában rendelte el a Budapesti IV. és XV. Kerületi Bíróság 8.B.1254/2017. számú ügyében a perújítást. Az illetékesség megítélése szempontjából a bűncselekményegységnek az alapügy tényállásán kívüli részcselekményei kapcsán felmerülő illetékességi ok figyelmen kívül marad.
- [35] Kifejtette, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikkének (6) bekezdése szerint a jogorvoslat törvényben meghatározott rendkívüli esetei kivételével senki nem vonható büntetőeljárás alá és nem ítéltető el olyan bűncselekményért, amely miatt Magyarországon vagy – nemzetközi szerződés, illetve az Európai Unió jogi aktusa által meghatározott körben – más államban törvénynek megfelelően már jogerősen felmentették vagy elítélték. A Be. 4. §-ának (3) bekezdése alapján büntetőeljárás nem indítható, illetve a megindult büntetőeljárást meg kell szüntetni, ha az elkövető cselekményét már jogerősen elbírálták, kivéve a rendkívüli jogorvoslati eljárások és egyes különleges eljárások esetét. A törvény ezzel a büntetőeljárás akadályai közül a ne bis in idem elvének megfelelően a kétszeres elbírálás tilalmát és annak egyes következményét nevesíti az alapvető rendelkezések között.
- [36] A res iudicata nem a büntetőjogi felelősségre vonás anyagi jogi akadály, hanem a büntetőeljárás akadály. Jogilag a res iudicata a jogerő előtt, elsőfokon eljárást megszüntető ok (ha a cselekményt jogerősen elbírálták), másodfokon pedig feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező, egyben eljárást megszüntető ok. A res iudicata a jogerő után perújítási ok és nem pedig felülvizsgálati ok (BH 2017.388. [26] bekezdés).
- [37] A Be. 492. §-a (1) bekezdésének d) pontja szerint a bíróság az eljárást ügydöntő végzéssel megszünteti, ha a vád tárgyává tett cselekményt már jogerősen elbírálták, míg a Be. 567. §-a (1) bekezdésének b) pontja alapján a bíróság ügydöntő végzésével az eljárást megszünteti, ha a cselekményt jogerősen elbírálták. A Be. 637. § (1) bekezdésének b) pontja szerint a bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozatával befejezett büntetőeljárás esetén perújításnak van helye, ha a terhelttel szemben ugyanazon cselekmény miatt több jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozatot hoztak.
- [38] A res iudicata miatt történő eljárás megszüntetése a vádról szóló olyan bírói döntés, amely az adott büntetőeljárást befejezi. A határozat ugyan a Be. 567. § (1) bekezdésének b) pontja szerint ügydöntő végzés, önmagában mégsem tekinthető olyan oknak, amely véglegesen lehetetlenítené el a büntetőeljárás lefolytatását. A res iudicata-ról szóló bírói döntés ugyanis a vádban leírt tényeket, a konkrét részcselekményt nem értékeli, a büntetőjogi felelősség kérdése felől sem határoz, mivel éppen a cselekmény korábbi elbírálását, mint az újabb elbírálás akadályát állapítja meg. Ebből következően a „res iudicata okán történő eljárást megszüntető bírósági végzést követően, ugyanazon részcselekmény tényei – és az azokra vonatkozó bizonyítékok – miatti perújítás nem sérti az Alaptörvény XXVIII. cikkének (6) bekezdésében foglalt ne bis in idem alkotmányos elvét.
- [39] A bűncselekmény egységébe tartozó cselekmény elbírálásáról és az egységébe tartozó részcselekménnyel kapcsolatos vádemelés, illetőleg perújítás lehetőségéről szóló 6/2009. Büntető jogegységi határozat (a továbbiakban: 6/2009. BJE határozat) szerint, amennyiben a bíróság a vád tárgyává tett és a bűncselekmény egységébe tartozó cselekményt jogerősen elbírált, határozata e bűncselekmény tekintetében res iudicata-t eredményez. Nincs helye újabb vádemelésnek olyan részcselekmény miatt, amely a már elbírált bűncselekmény egységébe tartozik, de nem képezte a jogerős határozatban megállapított tényállás részét. Ebben az esetben

perújításnak lehet helye. A jogegységi határozat rámutat, hogy a bírósági határozatok közül azok a helytállóak, amelyek a törvényi egységként értékelendő bűncselekmények esetében az alapcselekmény jogerős elbírálását megelőzően elkövetett, azonban el nem bírált valamely részcselekmény kapcsán nem az újabb vádemelés, hanem a perújítás megengedhetősége mellett foglaltak állást.

- [40] Amennyiben a bíróság a vád tárgyává tett és a bűncselekmény egységébe tartozó cselekményt jogerősen elbírálta, határozata e bűncselekmény tekintetében res iudicata-t eredményez. Erre figyelemmel az olyan részcselekményt, amely a már elbíralt bűncselekmény egységébe tartozik, azonban nem képezte a jogerős határozatban megállapított tényállás részét, nem lehet önállóan elbírálni; ilyenkor perújításnak lehet helye. Ezért – a perújítás elkerülése érdekében – törekednie kell a bíróságnak a törvényi egységet alkotó részcselekmények egy eljárásban történő elbírálására, és ennek érdekében az ügyek egyesítésére (EBD 2017. B.13.).
- [41] A Kúria Büntető Kollégiuma Joggyakorlat-elemző Csoportjának 2018.El.II.JGY.B.1. számú, Ténybeli javítás jogerő után – perújítás a büntetőeljárásban című összefoglaló véleményében maga is rögzíti, hogy nincs helye újabb vádemelésnek olyan részcselekmény miatt, amely a már elbíralt bűncselekmény egységébe tartozik, de nem képezte a jogerős határozatban megállapított tényállás részét. Ilyen esetben új bizonyítékra hivatkozással perújításnak lehet helye (Összefoglaló vélemény 42. oldal).
- [42] Az Alkotmánybíróság a 3103/2013. (V. 17.) AB határozatában kifejtette, hogy megítélése szerint önmagában nem sérti a terhelt tisztességes eljáráshoz való jogát az a körülmény, hogy olyan cselekmények esetén nincs helye önálló bírósági eljárásnak (és vádemelésnek sem), amelyek a bíróság által korábban jogerősen elbíralt cselekményekkel egységet képeznek. Az, hogy erre az esetre a támadott norma perújítási eljárás lefolytatását írja elő, nem jelenti az ügyészi vádmonopólium, illetőleg a funkciómegosztás alkotmányos elvének a sérelmét. Az ügyész alkotmányos joga és kötelezettsége a bűncselekmény elkövetőjének büntetőjogi felelősségre vonását kezdeményezni. E feladatát az ügyész jellemzően vádirat benyújtásával és a vád bíróság előtti képviselésével teljesíti. A jelen esetkörben is az ügyész az, aki a terhelt felelősségre vonását kezdeményezi, tekintettel azonban az általa elkövetett cselekmény és a bíróság által korábban már jogerősen elbíralt cselekmény közötti büntetőjogilag releváns összefüggésekre, a bűnösség megállapítására és a jogkövetkezmények megállapítására irányuló eljárás kivételesen nem vádirat, hanem perújítás lefolytatását célzó perújítási indítvány előterjesztésével veszi kezdetét (illetőleg nyílik meg újra). Ebben az esetben is az történik tehát, hogy a közvádló – mivel a terhelt büntetőjogi felelősségét megállapíthatónak találja – bírósági eljárást kezdeményez, amelynek célja a tényállás feltárása, a terhelti felelősség és az esetleges jogkövetkezmények felőli bírósági döntés. A tisztességes eljáráshoz való jog szempontjából indifferens, hogy a fenti eljárás nem „önállóan” indul meg, hanem egy már jogerősen lezárt, de – az akkor eljárt bíróság által nem vizsgált, ugyanakkor mind a jogi minősítésre, mind pedig a szankcióra kiható további cselekmények, mint új körülmények miatt – ismét megnyíló bírósági eljárásban vizsgálják az adott személy terhére rótt cselekményt. Ebben az esetben is az ügyész mint közvádló dönti el diszkrecionális jogkörében, hogy a szóban forgó cselekmények miatt kezdeményezi-e a bíróság eljárását, pontosabban a korábban lezárt eljárás ismételt megnyitását, amelynek célja ugyanakkor az újabb cselekmények miatti teljes (ebben a részben önállóan tekinthető) bírósági eljárás lefolytatása. Arról van szó tehát, hogy a bíróság a perújítás eredményeképpen korábban lezárt, de újra megnyitott eljáráson belül folytatja le a kvázi önálló eljárást és hoz kvázi önálló döntést az újabb cselekmények tekintetében, majd – a bűnösség, valamint a folytatolagosság megállapítása esetén – a korábban elbíralt és az újonnan elbíralt cselekményeket együttesen figyelembe véve, egységes döntést hoz ([19] bekezdés).
- [43] A bűncselekményegységet alkotó részcselekmények több jogerős ítélettel történő elbírálásának jogkövetkezményei az egyes érintett ítéletekre nézve az alábbiak: az időben későbbi ítélet ellen – arra jogosult által előterjesztett perújítási indítvány előterjesztésének esetén – el kell rendelni a perújítást, és az egység igazolódása esetén az ezen ügyben elbíralt részcselekmények miatt az eljárást meg kell szüntetni. Ezt követően – amennyiben az ügyész álláspontja szerint valamennyi részcselekmény együttes elbírálása esetén a korábbi ítéletben kiszabott büntetésnél vagy alkalmazott intézkedésnél lényegesen súlyosabb büntetés kiszabása vagy intézkedés alkalmazása indokolt – az ügyésznek módja van a feltételek fennállása esetén a terhelt terhére perújítást kezdeményezni a korábbi ítélet ellen. A részcselekmények együttes elbírálására pedig az ennek nyomán elrendelt eljárásban kerülhet sor (Bpkf.696/2016/3. [27]–[28] bekezdések).
- [44] Törvényi egység esetén, ha valamennyi részcselekményt a bíróság már jogerősen elbíralt, az el nem bíralt új részcselekmény miatt nincs helye vádemelésnek, perújításnak lehet helye. Ugyanez irányadó az olyan részcselekményre nézve, amely az elbíralt bűncselekménnyel alakí halmazatban áll (EBD 2017. B.16.II.). A hatályon kívül helyezéssel és eljárás megszüntetésével érintett részcselekmények, illetve cselekmények miatt a jogerős ítélettel szemben perújításnak lehet helye ([22] bekezdés).

- [45] Mindezek alapján a bűncselekmény egységébe tartozó cselekmények esetén a követendő eljárási rendnek úgy indokolt alakulnia, hogy több marasztaló ítélet esetén az időben később kelt ítélet ellen a Be. 639. §-ának (2) bekezdése szerint arra jogosult perújítási indítványt terjeszthet elő, amely alapján a Be. 637. §-a (1) bekezdésének b) pontja szerinti perújítást el kell rendelni, és az egység megállapíthatósága esetén az ezen ügyben elbírált részecselekmények miatt az eljárást a Be. 4. §-ának (3) bekezdésére figyelemmel meg kell szüntetni. Ezt követően – amennyiben valamennyi részecselekmény együttes elbírálása esetén a korábbi ítéletben kiszabott büntetésnél vagy alkalmazott intézkedésnél lényegesen súlyosabb büntetés kiszabása vagy intézkedés alkalmazása indokolt – az ügyészség a Be. 639. §-ának (1) bekezdése szerint a terhelt terhére a Be. 637. § (1) bekezdése a) pontjának ab) alpontja alapján a res iudicata miatti eljárás megszüntetéssel érintett részecselekmény(ek) tényeire vonatkozó új bizonyítékokra hivatkozással perújítást kezdeményezhet az időben korábbi ítélet ellen, amelyre figyelemmel elrendelésre kerülő perújítási eljárásban lesz lehetőség a bűncselekmény egységébe tartozó cselekmény teljes körű elbírálására. Ezen utóbbi perújítás eredményes lefolytatásának a részecselekmények miatt indult önálló büntetőeljárások res iudicata-ra alapozott megszüntetése nem akadály.
- [46] Erre figyelemmel a Kúriának a Bfv.296/2022/19. számú végzésében tett azon megállapítása, hogy az alapügyben kizárólag a korábbi ítéletben szereplő tényállási pontot érintő történések jelentették a vád ténybeli kereteit, a megszüntetéssel lezárt ügy megnyitása és az egyesítés elmaradása okán viszont a későbbi ügyben érintett tényállási pontokat érintően nincs vád, és azt az ügyész perújítás szabályaival ellentétes indítványa nem pótolhatja, ellentétes a 6/2009. BJE határozatban írtakkal, a Joggyakorlat-elemző Csoport Összefoglaló véleményével, az Alkotmánybíróság álláspontjával, valamint az EBD 2017. B.16. számon megjelent eseti döntésben és a Kúria Bpkf.696/2016/3. számú végzésében foglaltakkal.
- [47] A Kúria Bfv.296/2022/19. számú végzésével megszüntetett ügyben az EBH 2015. B.17. számon megjelent Bhar.912/2014/2. számú hatályon kívül helyező végzésében a Kúria maga is rámutatott, hogy a hatályon kívül helyezés során arra is figyelemmel voltak, hogy amennyiben az előttük folyó ügy érdemi elbírálásával teret adnának az esetleges későbbi perújítási eljárásnak, úgy a perújítás megengedhetőségének kérdésében nem a Kúria, hanem alsóbb szintű bíróság, az ítélőtábla dönthetne; továbbá a megengedett perújítás során mód nyílna nemcsak a másik bírósághoz benyújtott váddal érvényesített tények körében, hanem a Kúria által már elbírált tények vonatkozásában is a bizonyítékok újraértékelésére, más tényállás megállapítására, azok alapján eltérő jogi következtetés levonására mind a bűnösség, mind a minősítés, mind a büntetőjogi következmény tekintetében (EBH 2015. B.17. [34] bekezdés). Ebből következően ekkor még maga a Kúria sem látta elvi akadályát a perújítási eljárásnak.
- [48] Megjegyzendő, hogy a res iudicata-ra alapított eljárás megszüntetése esetén a terhelt büntetőjogi felelősségének elbírálására érdemben nem kerül sor, így a Be. 4. §-ának (3) bekezdése szempontjából nem jelenti az elkövető cselekményének jogerős elbírálását, ekként pedig res iudicata hatás sem fűződik hozzá. A res iudicata ugyanis – ahogyan az már fentebb kifejtésre került – egy tisztán büntetőeljárási akadály, amely a többszöri eljárás tilalmához (ne bis in idem) kapcsolódik, ezáltal azonban csak olyan bírósági határozathoz járulhat, amely a vádlott büntetőjogi felelősségéről döntött, mivel a vádlott bűnösségének megállapítása esetén az állam büntetőigénye teljesül és egyúttal elenyészik, ha pedig a vádlottat felmentik, alaptalannak bizonyul. A 2. számon hivatkozott ügyben azonban a perújítási indítványban szereplő tényállások tekintetében ilyen határozat hozatalára nem került sor, az alapügyre figyelemmel ítélt dologként történő megszüntetés ilyen értelemben egy technikai lezárása volt az eljárásnak, ekként a Kúria Bfv.296/2022/19. számú végzésében írtakkal ellentétben a jogerős (felmentő) ítélet perújítással történő támadásának nem akadály.
- [49] A legfőbb ügyész szerint az ettől eltérő értelmezés esetén az első elítélést követő, res iudicata-ra alapozott megszüntetés már eleve ugyanazon cselekmény kétszeres elbírálását jelentené és (újból) perújítással lenne támadható. Erre figyelemmel téves az az álláspont is, amely szerint perjogilag az eljáró bíróságnak a res iudicata-val lezárt ügyet is újra meg kellett volna nyitnia (Bfv.296/2022/19. számú végzés [90]–[92] bekezdései), amelyet azonban rendkívüli perorvoslással senki nem támadott, és ahogyan a Kúria az adott ügyben maga is megjegyzi, nem is támadhatott (Bfv.296/2022/19. számú végzés [92] bekezdése). Valójában ugyanis szükségtelen a res iudicata okán megszüntetett ügy határozatának a támadása a perújítás kezdeményezése előtt. E tekintetében az ítélkezési gyakorlat ezidáig következetes és egységes volt. Ez alapján tehát a 3. szám alatt ismertetett perújítási ügyben a Budapesti IV. és XV. Kerületi Bíróság 8.B.IV.1254/2017/30. számú eljárást megszüntető végzéssel szembeni perújítás elrendelésére is szükségtelenül került sor, és annak alaptalansága okából történő elutasítása indokolt.
- [50] A kifejtettek alapján a legfőbb ügyész az egységes ítélkezési gyakorlat biztosítása érdekében jogegységi eljárás lefolytatását és jogegységi határozat meghozatalát tartotta indokoltnak.

III.

- [51] Az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdése kimondja, hogy a Kúria biztosítja a bíróságok jogalkalmazásának egységét, a bíróságokra kötelező jogegységi határozatot hoz, amellyel egyezően rendelkezik a Bszi. 24. § (1) bekezdés c) pontja. A Bszi. 32. § (1) bekezdés a) pontja alapján az előzetes döntéshozatali indítványra jogegységi eljárásnak van helye, ha az egységes ítélkezési gyakorlat biztosítása érdekében jogegységi határozat meghozatala, korábban meghozott jogegységi határozat megváltoztatása vagy hatályon kívül helyezése szükséges. A Bszi. 33. § (1) bekezdés c) pontja szerint jogegységi eljárást kell lefolytatni, ha azt a legfőbb ügyész indítványozza.
- [52] Az előzetes döntéshozatali indítványban az indítványozó a Bszi. 33. § (2) bekezdésében foglalt törvényi előírásnak megfelelően megjelölte, hogy milyen kérdésekben és mely okokból kéri a jogegységi eljárásban a jogegységi határozat meghozatalát és indítványhoz mellékelte az érintett bírósági határozatok kiadmányát, amelyekkel a megosztott bírói gyakorlatot bemutatta.
- [53] Az Alaptörvény és a Bszi. felhívott rendelkezéseinek megfelelően a Jogegységi Panasz Tanácsnak – az előírt feltételek fennállta esetén – jogegységi eljárást kell lefolytatnia, és az alapján jogegységi határozatot kell hoznia az egységes ítélkezési gyakorlat biztosítása érdekében. Az indítványt megvizsgálva a Jogegységi Panasz Tanács megállapította, hogy az indítványozó a bemutatott jogerős bírósági határozatokkal alátámasztotta, miszerint a bűncselekményegységbe tartozó egyes részcselekmények több külön ítéletben való elbírálása esetén követendő eljárás tárgyában a bírói gyakorlat nem egységes, ekként az egységes ítélkezési gyakorlat biztosítása érdekében jogegységi határozat meghozatala szükséges; ez pedig megalapozta a jogegységi eljárás lefolytatását. Mindezekre figyelemmel a Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa az előzetes döntéshozatali indítvány elbírálása tárgyában indult ügyben a Bszi. 37. § (4)–(5) bekezdésének megfelelően ülést tartott.
- [54] Az ülésen a legfőbb ügyész képviselője az előzetes döntéshozatali indítványt változatlan indokolással fenntartotta, és az abban kifejtetteknek megfelelően indítványozta, hogy a Kúria az adott perjogi helyzetre kétlépcsős eljárásrendet határozzon meg. Ennek során először az időben később meghozott ítéletet kell a Be. 637. § (1) bekezdés b) pontja szerinti perújítási eljárásban megtámadni, aminek egy kimenetele lehet, az eljárás res iudicata-ra alapozott megszüntetése. Ezt követően lehetséges a megszüntetett eljárás tényei alapján perújítási indítvány benyújtása az időben korábbi határozattal szemben ugyanezen a Be. 637. § (1) bekezdés a) pont ab) alpontja alapján, ami valóban a terhelt terhére irányul. Ebben az eljárásban lehet – amennyiben indokolt – súlyosabb büntetést kiszabni, a büntetést súlyosítani. Ennek az eljárásnak nem akadálya a korábban említett b) pontos perújítási eljárásban hozott eljárást megszüntető határozat; ez éppen annak kinyilvánítása, hogy önálló eljárásnak a korábban meghozott és jogerőre emelkedett ítélet miatt nincsen helye.
- [55] A legfőbb ügyész képviselője azt is kiemelte, hogy a kérdésben a jogegységi határozat meghozatala azért is fontos, mert a költségvetési csalás jelenlegi anyagi jogi szabályozására figyelemmel egyre gyakrabban kell ilyen típusú eljárásjogi helyzetekkel szembesülni, gyakran jelentős tárgyi súlyú cselekményekkel összefüggésben. Az indítványtól eltérő eljárásrendben ezen cselekmények miatt a büntetőjogi felelősségre vonásra nem kerülhet sor.

IV.

1.

- [56] Az előzetes döntéshozatali indítvány – az abban foglaltak szerint – alapos.
- [57] Az indítványban hivatkozott jogerős bírósági határozatok kapcsán a Jogegységi Panasz Tanács az alábbiakat emeli ki.
- [58] Az I/1. alatti ügyben a költségvetési csalás egységébe tartozó különböző részcselekmények miatt a terhelttel szemben két külön vádemelésre került sor, előbb a Fővárosi Törvényszék, majd a Kecskeméti Járásbíróság előtt; jogerős ügyszózatot azonban a Kecskeméti Járásbíróság hozott korábban. Ebben a terhelt bűnösségét – más bűncselekmények mellett – a Btk. 396. § (1) bekezdésének a) pontjába ütköző és a (2) bekezdés a) pontja szerint minősülő, társtettesként elkövetett nagyobb vagyoni hátrányt okozó költségvetési csalás büntetében állapította meg, a költségvetésnek 1.930.121 forint vagyoni hátrány okozása kapcsán, és emiatt vele szemben pénzbüntetést szabott ki.
- [59] A folyamatban lévő másik ügyben a Fővárosi Törvényszék a terhelt bűnösségét – más bűncselekmények mellett – a Btk. 396. § (1) bekezdésének a) pontjába ütköző és az (5) bekezdés b) pontja szerint minősülő társtettesként elkövetett költségvetési csalás büntetében kísérletében állapította meg, a költségvetésnek 499.996.351 forint vagyoni hátrány okozásának megkísérlése kapcsán, és ezért őt végrehajtásában próbaidőre felfüggesztett

szabadságvesztésre, pénzbüntetésre és foglalkozástól eltiltásra ítélte. A büntetőeljárás akadályt csak a másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla észlelte, amelynek folytán határozatával a Fővárosi Törvényszék elsőfokú ítéletét e részében hatályon kívül helyezte és az eljárást a más részeiben a Kecskeméti Járásbíróság által már jogerősen elbírált cselekmény tekintetében megszüntette.

- [60] Ezt követően az ügyészség a Be. 637. § (1) bekezdés a) pont ab) alpontja alapján a terhelt terhére perújítási indítványt terjesztett elő. Ebben új tényként indítványozta értékelni, hogy a terhelt cselekményével a Kecskeméti Járásbíróság jogerős ügydöntő határozatában megállapítottakhoz képest – a korábban a Fővárosi Törvényszék előtt vád tárgyává tették szerint – 499.996.351 forinttal magasabb vagyoni hátrányt kísérelt meg okozni a költségvetésnek, ami – az összefoglalt bűncselekményi egységgel érintett vagyoni hátrány mértékére, ebből adódóan pedig a bűncselekmény minősítésére és büntetési tételére tekintettel – valószínűsíti, hogy a terhelttel szemben lényegesen súlyosabb büntetést kell kiszabni.
- [61] Az indítvány alapján a Kecskeméti Törvényszék a perújítást elrendelte, majd ennek nyomán eljárva – az ügy többszöri, az előzetes döntéshozatali indítvány elbírálása szempontjából közömbös áttételét követően – a perújítást alaposnak találta; megállapította, hogy a terhelt Kecskeméti Járásbíróság és a Fővárosi Törvényszék előtt vád tárgyává tett cselekményei törvényi egységet alkotnak. Ennek megfelelően a terhelt szóban lévő cselekményét a Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont harmadik fordulatába ütköző és az (5) bekezdés a) pontja szerint minősülő költségvetési csalás büntette kísérletének minősítette és amiatt – valamint a perújítással támadott ügydöntő határozatban megállapított további cselekmények miatt – a terheltet végrehajtásában felfüggesztett szabadságvesztésre és pénzbüntetésre ítélte.
- [62] A Be. 562. § (1) bekezdése szerint indokolt ítélet részletes jogi indokolást nem tartalmaz, azonban a minősítésből is következően egyértelműen megállapítható, hogy a bíróság a bűnösség alapjának a két külön vádiratban vád tárgyává tett összesen 501.926.472 forint vagyoni hátrány okozásának megkísérlését tekintette.
- [63] Az I/2. alatti ügyben előállott perjogi helyzet kapcsán az 1. alatti ügghöz képest különbség, hogy a korábban indult ügyben harmadfokon eljáró Kúria észlelte, miszerint a terhelttel szemben vád tárgyává tett hűtlen kezeléssel folytatólagos egységbe tartozó egyes további részecselekmények miatt másik büntetőeljárás van folyamatban, amelyben a Fővárosi Törvényszék már elsőfokú, nem jogerős ítéletet is hozott. Ezért a Kúria az előtte a terhelttel szemben hűtlen kezelés és magánokirat-hamisítás miatt folyamatban lévő eljárást elkülönítette a terhelttel szemben más bűncselekmények miatt indult üggyől, a másodfokú ítéletet e cselekmények kapcsán hatályon kívül helyezte és a Szegedi Ítéltáblát új eljárás lefolytatására utasította. Ezzel pedig olyan perjogi helyzet alakult ki, hogy a folytatólagosság egységébe tartozó, különböző vádakkal érvényesített büntetőjogi igény elbírálása egyik vád tekintetében sem volt jogerős. A Kúria hatályon kívül helyezése indokolásában ki is fejtette, hogy döntésével a perújítás elkerülhetősége érdekében megteremtette az eljárásjogi lehetőségét annak, hogy a bűncselekményegységbe tartozó valamennyi részecselekményt egy eljárásban bírálják el.
- [64] Ennek ellenére a Szegedi Ítéltábla az ügyeket nem egyesítette, hanem ismét a hűtlen kezelésnek és magánokirat-hamisításnak kizárólag az eredetileg is az előtte folyamatban lévő ügyben vád tárgyává tett részecselekményeit bírálta el és a terhelttel szemben kizárólag amiatt szabott ki büntetést.
- [65] Mivel időközben a Fővárosi Ítéltábla is elbírálta a Fővárosi Törvényszéknek a másodikként indult ügyben hozott ítélete ellen bejelentett fellebbezéseket és az elsőfokú ítéletet helybenhagyta, az ügyben az a perjogi helyzet állt elő, hogy a folytatólagosság egységébe tartozó hűtlen kezelés egyes részecselekményeit a bíróságok két külön, jogerős ítéletben bírálták el.
- [66] Az anyagi joghelyzetet illetően pedig említést érdemel, hogy míg a bíróság a korábban indult, de jogerős később befejezett ügyben a terhelt bűnösségét megállapította a hűtlen kezelés azon ügyben vád tárgyává tett részecselekményei kapcsán, a később indult, de korábban befejezett ügyben – az abban vád tárgyává tett részecselekmények kapcsán – a bíróság a terheltet jogerősen felmentette. Ekként a bűncselekményegységbe tartozó cselekmények kapcsán időben elsőként egy felmentő, másodikként pedig egy bűnösséget megállapító és büntetést kiszabó jogerős ügydöntő határozat keletkezett.
- [67] A terhelt védője az ügyben másodikként meghozott – bűnösséget megállapító és büntetést kiszabó – ítélettel szemben 2018. július 1. napját megelőzően hatályban volt, a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: régi Be.) 408. § (1) bekezdés b) pont második fordulata alapján terjesztett elő perújítási indítványt, tekintettel arra, hogy a terhelttel szemben ugyanazon cselekmény miatt több jogerős ítéletet hoztak. A perújítás megengedhetősége tárgyában másodfokon eljáró Kúria az indítvány indokolását osztotta; végzésében kifejtette, hogy az anyagi jogerő joghatása – egyebek mellett – a többszöri eljárás tilalmában (ne bis in idem) ölt testet, ami egyaránt vonatkozik felmentő és bűnösséget megállapító ítéletre. Amennyiben pedig a jogerős ítélet meghozatala előtt véghezvitt, de utóbb ismertté vált cselekmény már az ítéletben megvizsgált és értékelt cselekménnyel együtt

belefeér egy egységes bűncselekmény fogalmába, mint amilyen a természetes és a folytatólagos egység esete, akkor a jogerős ítélet általában ezt az utóbb felderített cselekvést is magában foglalja, és ez a terhelt másodszori elítélését megakadályozza. Erre tekintettel a perújítást elrendelte, egyúttal a támadott ügydöntő határozatokat hatályon kívül helyezte és a terhelttel szemben az azzal érintett cselekmények tekintetében az eljárást megszüntette.

- [68] Ezt követően az ügyben elsőként meghozott – felmentő – jogerős ítélettel szemben ügyészség a terhelt terhére terjesztett elő perújítási indítványt, amelyben a később befejezett ügyben megállapított tényeket indítványozta új tényként megállapítani; az új tények alapján pedig azt tartotta megállapítható, hogy a terhelt magatartásával a hűtlen kezelést megvalósította, ezért a terhelt bűnösségét kell megállapítani. Az indítvány alapján a bíróság a perújítást elrendelte. A perújítási eljárásban pedig az elsőfokú és a másodfokú bíróság is megállapította a terhelt bűnösségét – kizárólag az eredetileg a később befejezett ügyben vád tárgyává tett cselekményrészek kapcsán, az ebben az ügyben korábban elbírált cselekményrészekhez kapcsolódó felmentést nem érintve –, ezért a felmentő ítéletet hatályon kívül helyezte és a terhelttel szemben büntetést szabott ki.
- [69] A perújítási eljárásban hozott jogerős ítélettel szemben a terhelt terjesztett elő felülvizsgálati indítványt, amelyet elbírálv a Kúria a 2023. február 7-én meghozott Bfv.296/2022/19. számú végzésével a perújítási eljárásban meghozott jogerős ítélet hatályon kívül helyezte és a perújítási eljárást megszüntette. Ennek perjogi hatása, hogy az ügyben továbbra is az időben korábban befejezett ügyben meghozott, a vád tárgyává tett cselekmény egyes részecselekményeit elbíráló felmentő ítélet a jogerős ügydöntő határozat, míg a másodikként befejezett ügyben vád tárgyává tett – az alapügytől elkülönített – cselekmények érdemben elbírálatlanok (és a továbbiakban elbírálatlanok) maradtak.
- [70] A Kúria Bfv.296/2022/19. számú végzését vizsgálva megállapítható, hogy a Kúria végzésében azt ítélte meg az ügy eldöntése során perdöntő jelentőségű kérdésként, miszerint lehetséges-e, hogy a bíróság a korábbi perújítás elrendelését követően (Kúria Bpkf.169/2016/7. végzése) a res iudicata címén megszüntetett alapügy érintetlenül hagyása mellett, a másik, jogerős felmentéssel végződött ügyben (Pesti Központi Kerületi Bíróság 119.B.12.180/2013/31. számú ítélete és a Fővárosi Törvényszék 28.Bf.6684/2014/35. számú végzése) a lefolytatott perújítás eredményeként a megszüntetéssel érintett cselekmények miatt a terhelt büntetőjogi felelősségét megállapítsa, mindezt oly módon, hogy a perújított alapügy nem tartalmazta ezen tényállásokat (ezen tényekre vonatkozó vádat), és új bizonyítékként kizárólag magát a jogerősen lezárt ügyet, annak bizonyítékait jelölte meg. E kérdést pedig – döntéséből kitűnően – nemlegesen válaszolta meg.
- [71] Ennek indokolása során maga is alapelvként rögzítette, miszerint a törvényi egység anyagi jogi – a Büntető Törvénykönyv normatív rendelkezéséből fakadó – követelmény; az egység minden részének egy eljárásba kell kerülnie. Megállapította, hogy jelen ügyben a Pesti Központi Kerületi Bíróság 119.B.12.180/2013/31. számú és a Fővárosi Törvényszék 15.B.1492/2010/306. számú ítéletében elbírált hűtlen kezelés egyes részecselekményei folytatólagos egységet képeznek.
- [72] Ezt követően azonban arra az álláspontra helyezkedett, miszerint a perújítás révén a folytatólagosság egységébe kerülés nem válhat különálló vádemelések tárgyát képező bűncselekmények elbírálásává, mert ahhoz elengedhetetlen lett volna az ilyen külön álló vádemelések tárgyát képező eljárások egyesítése, azonban az a jelen ügyben nem történt meg. Hivatkozott arra, hogy erre irányuló rendkívüli jogorvoslati indítvány a megszüntetéssel érintett – azaz a másodikként befejezett – alapügyben nem történt, noha perjogilag az eljárást bíróságnak ezen ügyet (a jogerősen lezárt döntést) is újra meg kellett volna nyitnia, ugyanakkor a jogerősen lezárt döntést rendkívüli perorvoslattal senki nem támadta és a Be. 637. § (1) bekezdése szerinti okból – kétségkívül – nem is támadhatta. Az ügyészi perújítással érintett alapügyben pedig fogalmilag kizárt az első alapügy bizonyítékaira „újként” hivatkozni, nem volt ugyanis erre vonatkozó ténybeliség, tehát vád. A felülvizsgálattal támadott döntés szempontjából mindez azt eredményezte, hogy a perújított ügyben a perújítás folytán megállapított tényállási pontok tekintetében érintetlenül van egy jogerősen lezárt megszüntető döntés, és ugyanezen tényeket érintően egy új, jogerős elítélés.
- [73] A Kúria ezt önmagában a kétszeri elbírálás tilalma és az egyszeri eljárás követelménye elveinek sérelmeként értékelte [Indokolás [96] bekezdés]. A felülvizsgálatban hivatalból vizsgálendő eljárási jogi okok közül azonban – a döntés alapját meghatározó – perjogi jelentőséget annak tulajdonított, hogy az eredetileg felmentéssel végződött – perújítással megnyitott – 119.B.12.180/2013. számú alapügyben kizárólag a perújítási eljárásban hozott ítélet I. tényállási pontját érintő történések jelentették a vád ténybeli kereteit. A megszüntetéssel lezárt ügy megnyitása és az egyesítés elmaradása okán viszont a felülvizsgálattal érintett ügyben a II. tényállási pontokat (azaz az eredetileg a később befejezett ügyben, a Fővárosi Törvényszék számú ítéletével elbírált hűtlen kezelési cselekményeket) érintően nincs vád, amit az ügyész – álláspontja szerint a perújítás szabályaival ellentétes – indítványa nem pótolhat.

- [74] A Kúria a felülvizsgálati eljárásban erre tekintettel hozta meg végzését, amellyel a Pesti Központi Kerületi Bíróság 808.B.21.771/2016/168. számú, illetve a Fővárosi Törvényszék 25.Bf.9895/2020/39. számú ítéletét – azaz a folytatólagos egységbe tartozó cselekmény egyes részcselekményeit illetően korábban befejezett ügyben meghozott perújítási határozatokat – hatályon kívül helyezte, és a perújítási eljárást megszüntetette. Döntésének alapja – kizárólag – a Be. 649. § (2) bekezdés c) pontja, az arra jogosult által emelt vád hiánya.
- [75] Az 1/3. alatti ügyben elsőként a Kaposvári Járásbíróság hozott ítéletet, amelyben a terheltet 307.781 forint kár okozása kapcsán csalás vétségében mondta ki bűnösnek és ezért pénzbüntetésre ítélte. Ezt követően a terhelt büntetőjogi felelősségét – ugyanazon sértett sérelmére elkövetett csalási cselekmények kapcsán, további 1.264.640 forint kár okozása miatt – a Siófoki Járásbíróság is megállapította és amiatt a terhelttel szemben végrehajtásában próbaidőre felfüggesztett szabadságvesztést szabott ki.
- [76] Az elbíraltakkal folytatólagos egységbe tartozó további csalási cselekmények miatt, 5.124.311 forint kár okozása miatt a terhelttel szemben a Budapesti IV. és XV. kerületi Bíróságon is eljárás indult; e bíróság azonban észlelte a Siófoki Járásbíróság akkor már jogerős ügydöntő határozata alapján előállott büntetőeljárás akadályt és ezért az eljárást – ítélt dolog címén – megszüntette.
- [77] Az ügyben egységesen a Somogy Megyei Főügyészség terjesztett elő perújítási indítványt a Kaposvári Járásbíróság, a Siófoki Járásbíróság és a Budapesti IV. és XV. kerületi Bíróság érintett határozatai ellen. Az indítvány alapján a Kaposvári Törvényszék mindhárom jogerős ügydöntő határozattal szemben elrendelte a perújítást és az iratokat a perújítási eljárás lefolytatása céljából a Siófoki Járásbíróságnak küldte meg. Végzésében a perújítás okaként kizárólag a Be. 637. § (1) bekezdés a) pont ab) alpontját jelölte meg.
- [78] Noha az előzetes döntéshozatali indítvány nem tért ki rá, de a lefolytatott perújítási eljárás kapcsán mindenképpen rögzítést igényel, hogy a terhelttel szemben a három perújítással érintett ítéletben elbíraltakkal egységbe tartozó további részcselekmények miatt bűnösséget megállapító jogerős ítéletet hozott két másik bíróság is; a Nagykanizsai Járásbíróság a 2019. február 21-én jogerős 3.B.40/2018/41. számú ítéletével 10.550.977 forint kár okozása miatt, a Pesti Központi Kerületi Bíróság pedig a 2019. április 23-án jogerős 1.B.31.539/2018/9. számú ítéletével 299.980 forint kár okozása miatt egyaránt végrehajtandó szabadságvesztésre, pénzbüntetésre és közügyektől eltiltásra ítélte. Az e két ítélettel kiszabott szabadságvesztés-büntetéseket a Pesti Központi Kerületi Bíróság utóbb összbüntetésbe is foglalta.
- [79] A Kaposvári Törvényszék a perújítás engedélyezhetősége tárgyában eljárva észlelte e határozatokat, indokolásában kitért arra, hogy a perújítás más ügyek elbírálását is érinthette volna, azonban azok tekintetében indítvány hiányában nem rendelkezhetett.
- [80] Ugyanakkor utóbb a Nagykanizsai Járásbíróság ítélete ellen a Zala Megyei Főügyészség indítványa nyomán a Zalaegerszegi Törvényszék a 2020. április 24-én kelt Bpi.64/2020/7. számú végzésével a Be. 637. § (1) bekezdés b) pontja alapján – a Siófoki Járásbíróság 5.Bpk.96/2018/7. számú büntetővégzésére tekintettel – elrendelte a perújítást. Egyúttal felhívta a Nagykanizsai Járásbíróság figyelmét arra, hogy az ügyben a Siófoki Járásbíróság perújítási eljárást folytat, ezért az iratokat célszerű egyesítés megfontolása végett a részére megküldeni. A Nagykanizsai Járásbíróság ennek megfelelően járt el.
- [81] A perújítási eljárásban eljáró Siófoki Járásbíróság a Kaposvári Törvényszék perújítást elrendelő határozatával érintett mindhárom jogerős ügydöntő határozatot – továbbá a Zalaegerszegi Törvényszék által perújított jogerős ítéletet – hatályon kívül helyezte és a terheltet a bűncselekményegység mind a négy ügyben vád tárgyává tett valamennyi részcselekménye kapcsán, összesen 17.247.709 forint kár okozása miatt állapította meg a terhelt bűnösségét és őt ezért végrehajtandó szabadságvesztésre, pénzbüntetésre és közügyektől eltiltásra ítélte. Ugyanakkor indítvány hiányában nem érinthette a Pesti Központi Kerületi Bíróság által ugyancsak a bűncselekményegységbe tartozó részcselekményeket elbíráló ítéletét, ellenben az összbüntetési ítéletet – az egyik érintett alapítélet hatályon kívül helyezése folytán – ugyancsak hatályon kívül helyezte.
- [82] Az ítélet ellen kétirányú fellebbezések alapján eljáró Kaposvári Törvényszék az elsőfokú ítéletet a Be. 609. § (1) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte és a Siófoki Járásbíróságot új eljárásra utasította. Indokolásában kifejtette, hogy a perújítási eljárás célja annak megállapítása, miszerint az adott ügyben alapos-e a perújítás és ehhez képest az adott ügyben kell-e új határozatot hozni. Ebből következik, hogy ahány ügyben jelentettek be perújítást, annyi perújítási eljárást kell lefolytatni. Kiemelte, hogy a perújítási ok a Kaposvári Járásbíróság ítéletével szemben a Be. 637. § (1) bekezdés a) pont ab) alpontja, míg a Siófoki Járásbíróság és a Nagykanizsai Járásbíróság határozataival szemben a Be. 637. § (1) bekezdés b) pontja; ennek megfelelően a perújítás iránya az elsőként írt ítélettel szemben a terhelt terhére, a másik két határozattal szemben a terhelt javára esik. Ehhez képest pedig a perújítási eljárások eltérő célja és iránya az együttes elbírálást eleve kizárja.

- [83] A Kaposvári Törvényszék kitért arra is, hogy a Budapesti IV. és XV. kerületi Bíróság ítéletével szemben nem is lett volna illetékessége a perújítás elrendelésére. Ugyanakkor az szükségtelen is volt, mivel e bíróság a büntetőeljárás akadályt felismerte és az eljárás megszüntette. A megismételt perújítási eljárásra pedig azt az iránymutatást adta, miszerint az ügyeket el kell különíteni és az illetékességgel rendelkező bíróságnak megküldeni, a Siófoki Járásbíróság is csak az általa hozott ítélet tekintetében folytathatja le a perújítási eljárást. Azt követően pedig az a helyes eljárás, ha előbb az ügyben később határozatot hozó bíróságok folytatják le a perújítási eljárást, értelemszerűen a terhelt javára, a jogerős ítéletek hatályon kívül helyezésre és az eljárás megszüntetése érdekében, utána pedig – azok eredményéhez képest – az ügyben elsőként határozatot hozó Kaposvári Járásbíróság, ekként a terhelt terhére, valamennyi részcselekmény együttes elbírálása és súlyosabb büntetés kiszabása érdekében.
- [84] A fentieket összegezve – az előzetes döntéshozatali indítványban bemutatott ügyek, továbbá az I/3. alatti ügyben a Jogegységi Panasz Tanács által észlelték alapján – a vizsgált kérdés kapcsán a bírói gyakorlat megosztottsága az alábbiakban nyilvánul meg.
- [85] Az I/1. alatti ügyben a bűncselekményegységbe tartozó egyes részcselekmények miatt egy bűnösséget megállapító jogerős ítélet és egy ugyancsak jogerős, az eljárást ítélt dolog címén megszüntető határozat született. Ezt követően a korábbi ítélettel szemben a megszüntetéssel érintett ügyben vád tárgyává tett cselekmények miatt elrendelt perújítási eljárásban a bíróság a terhelt bűnösségét a cselekményegységbe tartozó valamennyi – korábban két ügyben vád tárgyává tett – részcselekmény tekintetében megállapította.
- [86] Az I/2. alatti ügyben a bűncselekményegységbe tartozó különböző részcselekmények miatt ugyancsak két jogerős ügydöntő határozat – az elsőként befejezett ügyben felmentő, a második ügyben bűnösséget megállapító ítélet – született, majd a későbbi ítéletet a bíróság a védő által előterjesztett perújítási indítvány alapján hatályon kívül helyezte és az eljárást megszüntette. Ezt követően – az 1. alatti ügyben történtekkel azonos módon – a bíróság a korábbi ítélettel szemben a megszüntetéssel érintett ügyben vád tárgyává tett cselekmények miatt elrendelt perújítási eljárásban a terhelt bűnösségét a cselekményegységbe tartozó, de korábban a második ügyben vád tárgyává tett részcselekmények tekintetében megállapította. A Kúria azonban a terhelt felülvizsgálati indítványát elbírálva a perújítási eljárásban hozott jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte és a perújítási eljárást megszüntette, mert álláspontja szerint annak akadályát képezte a – másik ügyben elrendelt perújítás során meghozott – megszüntető határozat, a terhelt terhére perújított ügyben pedig – mivel a terheltnek abban felrótt cselekmények nem képezték az alapügybéli vád tárgyát – a bíróság ítéletét az arra jogosult által emelt vád hiányában hozta meg.
- [87] Az I/3. alatti ügyben a bűncselekményegységbe tartozó különböző részcselekmények miatt összesen öt jogerős ügydöntő határozat – négy bűnösséget megállapító ítélet és egy ítélt dolog címén az eljárást megszüntető végzés – született. A bíróság előbb – egy határozattal, az illetékességi szabályokat is megsértve – az ügyben legkorábban hozott és két későbbi ügydöntő határozattal szemben is elrendelte a perújítást, majd egy másik későbbi határozattal szemben elrendelt perújítást egyesítve négy ítéletet helyezett hatályon kívül és egységesen megállapította a terhelt bűnösségét az eredetileg azokban elbírált valamennyi részcselekmény kapcsán. A perújítási eljárásban hozott nem jogerős elsőfokú ítéletet azonban a másodfokú bíróság hatályon kívül helyezte, rámutatva arra, hogy a perújítási indítványok elbírálására csak külön-külön kerülhet sor, mégpedig akként, hogy az ügyben jogerőre emelkedett első ítéletet követően hozott ügydöntő határozatok tekintetében csak azok hatályon kívül helyezésének és az eljárás megszüntetésének lehet helye, míg a legkorábban hozott ítélet ellen – a későbbi határozatokkal szembeni perújítás eredményéhez képest – a később befejezett ügyekben vád tárgyává tett tények alapján a terhelt terhére lehet helye perújításnak.
- [88] A fentiek alapján tehát az állapítható meg, hogy az I/1. alatti ügyben eljáró bíróságok, valamint az I/2. alatti ügyben a Kúria felülvizsgálati eljárását megelőzően eljáró bíróságok nem látták perjogi akadályát annak, hogy a később befejezett ügyben az eljárás megszüntetését követően az ügyészségnek a legkorábban hozott jogerős ítélet ellen a terhelt terhére előterjesztett perújítási indítványa alapján elbírálják és megállapítsák a terhelt büntetőjogi felelősségét az eredetileg később befejezett, megszüntetéssel lezárt ügyben vád tárgyává tett cselekmények miatt. Az I/3. alatti ügyben pedig a perújítás során hozott ítéletet hatályon kívül helyező másodfokú bíróság ugyanilyen iránymutatást adott a megismételt eljárásra.
- [89] Az I/2. alatti ügyben a felülvizsgálat során eljáró Kúria viszont – a fentiekkel ellentétben – az ügyben elsőként hozott ítélettel szembeni perújítás akadályát látta abban, hogy a későbbi ügy jogerős – és további perorvoslással nem is támadható – megszüntetéssel lezárt. Erre tekintettel – álláspontja szerint – a korábban befejezett ügyben elrendelt perújítási eljárásban az eredetileg a későbbi ügyben vád tárgyává tett és elbírált cselekmények tekintetében nincs az arra jogosult által emelt vád, a perújítási indítványt azt nem pótolja. Ezt pedig a terhelt terhére előterjesztett perújítás elháríthatatlan akadályaként értékelte.

- [90] Az I/3. alatti ügyben a Kaposvári Törvényszék perújítást elrendelő végzése és a Siófoki Járásbíróság perújítási eljárásban hozott ítélete alapján is az állapítható meg, hogy e bíróságok is – az I/2. alatti ügyben a Kúria álláspontjához hasonlóan, de az I/1. alatti ügyben eljáró bíróságokkal szemben – úgy ítélték meg, hogy a perújítás feltétele valamennyi azzal érintett ügydöntő határozat jogerejének feloldása; ennek megfelelően a Kaposvári Törvényszék elrendelte, a Siófoki Járásbíróság pedig lefolytatta a perújítási eljárást a Budapesti IV. és XV. kerületi Bíróság eljárást megszüntető végzése tekintetében, majd hatályon kívül is helyezte azt. E bíróságok nem tulajdonítottak jelentőséget a perújítás okának és irányának sem. A Kaposvári Törvényszék a perújítást – három ügydöntő határozattal szemben – elrendelő végzésében a perújítás okaként kizárólag a Be. 637. § (1) bekezdés a) pont ab) alpontját jelölte meg, a Siófoki Járásbíróság pedig a később jogerőre emelkedett ítéletek kapcsán az eljárást nem szüntette meg, hanem azok hatályon kívül helyezése mellett egységes ítéletet hozott.
- [91] Ugyanez vonatkozik a Zalaegerszegi Törvényszék perújítást elrendelő végzésére és a Nagykanizsai Járásbíróság azt követő eljárására is. Bár a perújítást elrendelése ebben az esetben a Be. 637. § (1) bekezdés b) pontján alapult, sem a törvényszék, sem a járásbíróság nem szüntette meg ítélt dolog címén az eljárást, hanem az iratokat a többi ítélet kapcsán perújítást folytató Siófoki Járásbíróságnak küldte meg, amely ezen – időben későbbi – ítélet kapcsán is a korábban írtak szerint járt el.
- [92] Az I/3. alatti ügyben eljáró bíróságok – a Kaposvári Törvényszék hatályon kívül helyező végzését megelőzően – az ügyben hozott valamennyi, perújítási indítvánnyal támadott határozattal szemben egységes eljárást folytattak le, ehhez képest az arra jogosult által emelt vád hiányának kérdése eljárásuk során fel sem merült.

2.

- [93] Az indítvány elbírálásánál irányadó alaptörvényi és jogszabályi rendelkezések, valamint a Kúria és az Alkotmánybíróság kötelező erejű határozatainak a releváns megállapításai a következők.
- [94] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (6) bekezdése szerint a jogorvoslat törvényben meghatározott rendkívüli esetei kivételével senki nem vonható büntetőeljárás alá, és nem ítéltethető el olyan bűncselekményért, amely miatt Magyarországon vagy – nemzetközi szerződés, illetve az Európai Unió jogi aktusa által meghatározott körben – más államban törvénynek megfelelően már jogerősen felmentették vagy elítélték.
- [95] A Be. 4. § (3) bekezdése szerint büntetőeljárás nem indítható, illetve a megindult büntetőeljárást meg kell szüntetni, ha az elkövető cselekményét már jogerősen elbírálták, kivéve a rendkívüli jogorvoslati eljárások és egyes különleges eljárások esetét.
- [96] A Be. 381. § (1) bekezdés e) pontja szerint az ügyészség és a nyomozó hatóság a feljelentést elutasítja, ha a rendelkezésére álló adatokból kitűnik, hogy a feljelentett cselekményt már jogerősen elbírálták.
- [97] A Be. 398. § (1) bekezdés f) pontja szerint az ügyészség és a nyomozó hatóság megszünteti az eljárást, ha a cselekményt már jogerősen elbírálták.
- [98] Az elsőfokú bíróság tárgyalásának előkészítő szakaszban a bíróság a Be. 492. § (1) bekezdés d) pontja szerint a bíróság ügydöntő végzésével az eljárást megszünteti, ha a cselekményt jogerősen elbírálták.
- [99] Az elsőfokú eljárásban ezt követően a bíróság a Be. 567. § (1) bekezdés b) pontja szerint az eljárást ügydöntő végzésével megszünteti, ha a cselekményt jogerősen elbírálták.
- [100] A Be. 607. § (1) bekezdése szerint másodfokú bíróság az 567. § (1) és (2) bekezdésében meghatározott esetben az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezi és az eljárást megszünteti.
- [101] A Be. 625. § (1) bekezdése szerint a harmadfokú bíróság a másodfokú bíróság és az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezi, és az eljárást megszünteti a 607. § (1) bekezdésében meghatározott esetekben.
- [102] A Be. 637. § (1) bekezdés a) pont ab) alpontja szerint a bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozatával befejezett büntetőeljárás esetén perújításnak van helye, ha az alapügyben akár felmerült, akár fel nem merült tényre vonatkozó olyan új bizonyítékot hoznak fel, amely valószínűvé teszi, hogy a terhelt bűnösségét kell megállapítani, vagy lényegesen súlyosabb büntetést, intézkedés helyett büntetést kell kiszabni, vagy büntetés helyett alkalmazott intézkedésnél lényegesen súlyosabb intézkedést kell alkalmazni.
- [103] A Be. 637. § (1) bekezdés b) pontja szerint a bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozatával befejezett büntetőeljárás esetén perújításnak van helye, ha a terhelttel szemben ugyanazon cselekmény miatt több jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozatot hoztak.

- [104] A 6/2009. BJE határozat rögzítette, hogy amennyiben a bíróság a vád tárgyává tett és a bűncselekmény egységébe tartozó cselekményt jogerősen elbírálta, határozata e bűncselekmény tekintetében res iudicata-t eredményez. A régi Be. 6. § (3) bekezdésének d) pontjára figyelemmel nincs helye újabb vádemelésnek olyan részselekmény miatt, amely a már elbírált bűncselekmény egységébe tartozik, de nem képezte a jogerős határozatban megállapított tényállás részét. Ebben az esetben a régi Be. 408. § (1) bekezdésének a/2. pontja alapján perújításnak lehet helye.
- [105] A Alkotmánybíróság a 3103/2013. (V. 17.) AB határozatában a 6/2009. BJE határozat alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasította.

3.

- [106] Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az Alaptörvény 28. cikke alapján a bíróságok alkotmányos kötelezettsége, hogy az ítélkező tevékenységük során a jogszabályokat az Alaptörvénnyel összhangban értelmezzék {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]; 28/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [29]; 3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [17]}.
- [107] A bíróságnak a jogszabályok által kijelölt értelmezési kereteken belül kell azonosítani az eléjük kerülő ügy alapjogi vonatkozásait, valamint a bírói döntésben alkalmazott jogszabályokat az érintett alapjog alkotmányos tartalmára tekintettel kell értelmezniük. {3237/2022. (V. 18.) AB határozat, Indokolás [25]}
- [108] Ekként a Jogegységi Panasz Tanács – az Alaptörvény 28. cikk második mondatának megfelelően – az érintett szabályok megalkotására és módosítására irányuló javaslat indokolásának figyelembevételével, valamint az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 39. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság határozataiban foglaltakat szem előtt tartva az eldöntendő kérdéssel érintett alapjog alkotmányos tartalmát az alábbiak szerint tárta fel.
- [109] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (6) bekezdése deklarálja a kétszeres eljárás alá vonás és a kétszeres büntetés tilalmát.
- [110] Az alkotmányozói indokolás szerint az Alaptörvény a megtorló jellegű joghátrány alkalmazásának lehetőségére tekintettel emel ki külön egyes alapvető büntetőjogi, illetve büntetőeljárás-jogi biztosítékokat, ezek között fogalmazza meg a kétszeres eljárás alá vonás és a kétszeres büntetés tilalmát.
- [111] Az Alkotmánybíróság a 30/2014. (IX. 30.) AB határozatában kifejtette, hogy a jogerő védelme az alkotmánybírósági gyakorlatban a jogállamiság részét képező jogbiztonság elvéhez kapcsolódóan jelent meg. A törvényességi óvás intézményét a jogbiztonság, az emberi méltóság és a bírósághoz fordulás jogának sérelme miatt megsemmisítő határozatában az Alkotmánybíróság a következőket állapította meg: „Az anyagi igazságosság és a jogbiztonság követelményét a jogerő intézménye hozza összhangba – megint csak a jogbiztonság elsődlegessége alapján. A jogerő intézménye, alaki és anyagi jogerőként való pontos meghatározottsága a jogállamiság részeként alkotmányos követelmény. Az Alkotmánynak megfelelően biztosított jogorvoslati lehetőségek mellett beállott jogerő tiszteletben tartása a jogrend egészének biztonságát szolgálja. A jogerős határozatok megváltoztathatatlanságához és irányadó voltához alapvető alkotmányos érdek fűződik. A jogállamiság lényeges eleme, hogy a törvénynek egyértelműen meg kell határoznia, mikor támadható meg egy bírósági határozat rendes fellebbezési jogorvoslattal, illetve, hogy a jogerőssé vált határozat megtámadására milyen feltételek alapján van lehetőség, s hogy mikor következik be az az állapot, amikor a jogerős határozat már semmiféle jogorvoslattal nem támadható. A jogbiztonság megköveteli, hogy a jogerős határozat – az eldöntött kérdés személyi és tárgyi keretei között – irányadóvá váljék mind az eljárásban résztvevőkre, mind a később eljáró bíróságra, illetőleg más hatóságra. Ha a jogerő beálltához előírt feltételek teljesültek, akkor annak hatálya a határozat tartalmi helyességétől függetlenül beáll” {Indokolás [76]}.
- [112] Az Alkotmánybíróság gyakorlatában még nem jelent meg az a felfogás, amely szerint a jogbiztonságból levezethető jogerő tiszteletben tartására irányuló jogállamisági követelmény a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal is közvetlen összefüggést mutat. Kétségtelen azonban, hogy az EJEB több eseti döntésében kifejtette, hogy senki sem jogosult arra, hogy egy jogerős (végleges és kötelező) ítélet felülvizsgálatát kérje pusztán abból a célból, hogy újabb tárgyalást tartsanak, és újra eldöntsék az ügyet. A magasabb szintű bíróságoknak a felülvizsgálat lehetőségét arra kell használniuk, hogy kijavítsák a bírói tévedéseket és a súlyos eljárási szabálysértéseket (miscarriages of justice), és nem arra, hogy újra megvizsgálják az ügyet. A felülvizsgálat nem lehet álcázott fellebbezés, és pusztán az, hogy egy kérdésnek kétféle megközelítése lehetséges, nem képezheti alapját az ügy újratárgyalásának. Ettől az elvtől csak akkor lehet igazoltan eltérni, ha azt lényeges és kényszerítő körülmények szükségessé teszik. (...) A jogerős és végrehajtható ítélet csak kivételes esetben semmisíthető meg, pusztán abból a célból nem, hogy az ügyben egy másik ítélet születhessen. A rendkívüli jogorvoslatokat a hatóságoknak abból a célból kell alkalmazniuk, hogy – amennyire csak lehetséges – méltányos egyensúlyba hozzák az érintett érdekeket {Indokolás [78]}.

- [113] A perújítás a jogerő feltörésének eszköze, ezért alkotmányos követelmény, hogy szabályozása és alkalmazása is megfeleljen az Alkotmánybíróság által kifejtetteknek. A perújításnak az adott perjogi helyzetben való alkalmazására a 6/2009. BJE határozat nyújt kötelező erejű iránymutatást, aminek az Alaptörvénnyel való összhangját az Alkotmánybíróság a 3103/2013. (V. 17.) AB határozatában már megvizsgálta, és úgy találta, hogy az nem sérti sem a tisztességes eljáráshoz, sem a védelemhez való jogot.
- [114] Indokolásában – egyebek mellett – kifejtette, hogy az indítványozó bíró álláspontjával szemben az Alkotmánybíróság megítélése szerint önmagában nem sérti a terhelt tisztességes eljáráshoz való jogát az a körülmény, hogy olyan cselekmények esetén nincs helye önálló bírósági eljárásnak (és vádemelésnek sem), amelyek a bíróság által korábban jogerősen elbírált cselekményekkel egységet képeznek. Az, hogy erre az esetre a támadott norma perújítási eljárás lefolytatását írja elő, nem jelenti az ügyészi vádmonopólium, illetőleg a funkciómegosztás alkotmányos elvének a sérelmét. Az ügyész alkotmányos joga és kötelezettsége a bűncselekmény elkövetőjének büntetőjogi felelősségre vonását kezdeményezni. E feladatát az ügyész jellemzően vádirat benyújtásával és a vád bíróság előtti képviselésével teljesíti. A jelen esetkörben is az ügyész az, aki a terhelt felelősségre vonását kezdeményezi, tekintettel azonban az általa elkövetett cselekmény és a bíróság által korábban már jogerősen elbírált cselekmény közötti büntetőjogilag releváns összefüggésekre, a bűnösség megállapítására és a jogkövetkezmények megállapítására irányuló eljárás kivételesen nem vádirat, hanem perújítás lefolytatását célzó perújítási indítvány előterjesztésével veszi kezdetét (illetőleg nyílik meg újra). Ebben az esetben is az történik tehát, hogy a közvádoló – mivel a terhelt büntetőjogi felelősségét megállapíthatónak találja – bírósági eljárást kezdeményez, amelynek célja a tényállás feltárása, a terhelti felelősség és az esetleges jogkövetkezmények felőli bírósági döntés. A tisztességes eljáráshoz való jog szempontjából indifferens, hogy a fenti eljárás nem „önállóan” indul meg, hanem egy már jogerősen lezárt, de – az akkor eljárt bíróság által nem vizsgált, ugyanakkor mind a jogi minősítésre, mind pedig a szankcióra kiható további cselekmények, mint új körülmények miatt – ismét megnyíló bírósági eljárásban vizsgálják az adott személy terhére rótt cselekményt. Ebben az esetben is az ügyész, mint közvádoló dönti el diszkrecionális jogkörében, hogy a szóban forgó cselekmények miatt kezdeményezi-e a bíróság eljárását, pontosabban a korábban lezárt eljárás ismételt megnyitását, amelynek célja ugyanakkor az újabb cselekmények miatti teljes (ebben a részben önállóan tekinthető) bírósági eljárás lefolytatása. (...)
- [115] Nem osztotta az Alkotmánybíróság az indítványozó bíró azon álláspontját sem, amely szerint a védekezéshez való jogot sérti az a körülmény, hogy a szóban forgó speciális eljárás nem vádirat alapján indul, ennek eredményeképpen pedig nem érvényesülnek a terhelti védekezést elősegítő garanciális előírások. (...) Az Alkotmánybíróság megítélése szerint – noha az újabb cselekmények tekintetében az eljárás valóban nem vádirat alapján indul, s ekképpen a vádirat törvény által előírt elemei a terhelti védekezést, az arra való felkészülést nem segíthetik – a perújítási eljárást szabályozó Be. előírások kellő mértékben biztosítják a vádlott ezen jogait. A megismételt eljárást lefolytató bíróság a perújítást elrendelő végzést az idézéssel egyidejűleg megküldi a vádlottnak. A bíróság ezen határozatából egyértelműen kitűnnek azok az elemek, amelyeket egyébként a vádirat is tartalmaz. A végzésben szerepel ugyanis a közvádoló által előterjesztett indítványban megjelölt történeti tényállás, valamint az ahhoz kapcsolódó büntetőjogi minősítés, valamint az ügyész által felhozott bizonyítékok köre is. A perújítást elrendelő határozat tehát mintegy „közvetíti az ügyész közvádolói szándékát”, így a terhelt – vádirat hiányában is – megismerheti, hogy az ügyészség milyen történeti tényállás alapján, mely bűncselekmény megvalósítása miatt kéri az eljárás lefolytatását a bíróságtól, megismerheti továbbá azokat a bizonyítékokat, amelyekre tekintettel a közvádoló a büntetőjogi felelősségét megállapíthatónak tartja. (...) Az Alkotmánybíróság ezért megállapította, hogy önmagában az a tény, miszerint az újabb rész-cselekmények tekintetében – megismételt eljárás keretében – induló bírósági eljárás nem vádirat, hanem – lényegében ahhoz hasonló elemeket tartalmazó – perújítási indítvány, illetőleg az ügyészi indítvány tartalmi elemeit is „közvetítő” bírósági végzés alapján indul, a terhelt védekezéshez való jogát, a fegyveregyenlőség elvét nem sérti.
- [116] Arra tekintettel, hogy az Alkotmánybíróság fenti határozata kifejezetten a jelen ügyben alkalmazandó jogegységi határozat Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálta, a Kúria álláspontja szerint a más jogintézményekkel kapcsolatban hozott alkotmánybírósági határozatok alapján a perújítás alkalmazhatóságára az adott perjogi helyzetben sem vonható le azzal ellentétes következtetés.

4.

- [117] A fentiek szem előtt tartásával a Jogegységi Panasz Tanács megállapította, hogy a legfőbb ügyész által hivatkozott ügyekben eljáró bíróságok többnyire szem előtt tartották, hogy az egymással egységet képező cselekményekkel összefüggésben hozott jogerős bírósági döntés ítelt dolgot eredményez (függetlenül attól, hogy a res iudicata-t megalapozó bírósági eljárás tárgyát képezte-e minden egyes, a bűncselekmény egységébe tartozó részcselekmény), ekként pedig abban az esetben, ha ezen részcselekményeknek csupán egy részét bírálta el az ítélet, a res iudicata joghatása az egységbe tartozó további – a jogerős ítélettel egyébként nem érintett – jogerős határozat előtt elkövetett részcselekmények vonatkozásában is kiható, így a bíróság által korábban nem vizsgált cselekményeket is olyanak kell tekinteni, mintha azokról a bíróság már jogerősen határozott volna.
- [118] Ennek megfelelően az alapügyekben eljáró bíróságok, amennyiben észlelték a bűncselekményegységet érintő korábbi elítélést, az előttük folyamatban lévő eljárást megszüntették (az 1. alatti ügyben a Fővárosi Ítéltábla és a 3. alatti ügyben a Budapesti IV. és XV. kerületi Bíróság), a perújítások kapcsán eljáró bíróságok pedig elrendelték a perújítást.
- [119] Kizárólag a 2. alatti ügyben a Szegedi Ítéltábla járt el ezzel ellentétesen, amikor a hatályon kívül helyezés folytán megismételt eljárásban, Bf.III.666/2014/11. szám alatt úgy hozott újabb bűnösséget megállapító ítéletet, hogy tudomása volt a bűncselekményegységet érintő másik elítélésről és arról is, hogy a Kúria kifejezetten az egységes elbírálás biztosíthatósága érdekében helyezte hatályon kívül e részében az alapügyben hozott határozatot; az egyesítésre vonatkozó iránymutatásnak azonban nem tett eleget. Az ezen ítélet ellen ítelt dolog címén előterjesztett perújítási indítványt pedig a Bpi.I.757/2015/7. számú végzésével – nem jogerősen – el is utasította.
- [120] Ez azonban nem jelenti azt, hogy a Szegedi Ítéltábla a fenti határozataiban általánosságban vitatta volna a bűncselekményegység egységes elbírálásának követelményét. A Bf.III.666/2014/11. számú ítéletének indokolásában egyáltalán nem foglalkozott a cselekményegység kérdésével, kizárólag annak kiemelésére szorítkozott, miszerint az előtte folyamatban lévő ügyben elsőfokon bűnösséget megállapító, míg az egyesítésre megküldött – több más vádlottat is érintő – ügyben felmentő ítélet született, ezért az egyesítést nem tartotta célszerűnek. Ez azt támasztja alá, hogy az eljárása arra – a Szegedi Ítéltábla perújítási indítványt elutasító végzésében már egyértelműen rögzített – álláspontra vezethető vissza, miszerint a felmentő ítéleti rendelkezés – nyilvánvalóan az el nem bíralt további részcselekmények tekintetében – nem minősül ítelt dolognak. Ezt azonban a Kúria Bpkf.169/2016/7. számú végzésében tévesnek találta.
- [121] A Kúria ez utóbbi végzésében rögzítette, hogy a res iudicata újabb eljárást kizáró negatív hatása egyaránt vonatkozik a felmentő és a bűnösséget megállapító ítéletre {Indokolás [26]}. Ugyanezt tartalmazza a Kúria Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett Bfv.1085/2015/18. számú határozata is. Ezen anyagi jogkérdés felülvizsgálata a jelen jogegységi eljárás tárgyát – indítvány hiányában – nem képezte, de az nem is volt szükséges, tekintettel arra, hogy a Kúria a Bfv.296/2022/10. számú végzésében nem hivatkozott ezzel ellentétes álláspontra, azaz a perújítás akadályát nem a bűncselekményegység hiányában látta.
- [122] Az indítványban bemutatott megosztott ítélkezési gyakorlat kialakulása a Kúria álláspontja szerint elsősorban annak tulajdonítható, hogy a különböző ügyekben eljáró bíróságok eltérő álláspontra helyezkedtek a perjogi helyzet feloldása és az egységes elbírálás biztosításának módja kapcsán.
- [123] Az I/1. alatti ügyben a későbbi eljárás megszüntetése már az alapeljárással megtörtént, így csak a korábbi ítélet ellen kellett a perújítási eljárást a terhelt terhére lefolytatni, aminek a perújítást elrendelő és a perújítási eljárást lefolytató bíróság sem látta akadályát a későbbi eljárás megszüntetésében.
- [124] Az I/2. alatti ügyben a Kúria a Bpkf.169/2016/7. számú, illetve a Fővárosi Törvényszék a 29.Bpi.8653/2016/4. számú végzésében helyesen ismerte fel, miszerint ilyen perjogi helyzetben a jogerősen később befejezett ügy(ek)ben a terhelt javára, az eljárás megszüntetése érdekében van helye perújításnak, és csak az elsőként jogerősen befejezett ügyben kerülhet sor a terhelt terhére perújításra. Ugyanezt a – helyes – álláspontot fejtette ki a 3. alatti ügyben a Kaposvári Törvényszék az 1.Bf.130/2021/21. számú végzésében is.
- [125] Ellenben az I/3. alatti ügyben előterjesztett perújítási indítványokról rendelkező Kaposvári Törvényszék és Zalaegerszegi Törvényszék, majd az azok nyomán eljáró Siófoki Járásbíróság is úgy találta, hogy a perújítással az adott bűncselekményegységet érintő valamennyi ügyet „meg kell nyitni”, majd azok egyesítését követően egységesen kell elbírálni az azokban vád tárgyává tett valamennyi részcselekményt. Ezt igazolja, hogy a Kaposvári Törvényszék az indítvánnyal érintett mindhárom jogerős ítélettel szemben a terhelt terhére, kizárólag a Be. 637. § (1) bekezdés a) pont ab) alpontjában írt okból rendelte el a perújítást, amelynek során még az illetékességi szabályokra sem volt tekintettel, a Zalaegerszegi Törvényszék pedig annak ellenére, hogy a perújítást a Be. 637. §

- (1) bekezdés b) pontja alapján, a terhelt javára rendelte el, az eljárást nem szüntette meg, hanem a terhelt terhére elrendelt perújításokkal együttes elbírálására adott iránymutatást.
- [126] Hasonló elvárás körvonalazódik a Kúria Bpkf.296/2022/16. számú végzéséből is. A Kúria álláspontja szerint a perújítási lefolytatásához meg kellett volna nyitni az előbb a Szegedi Ítéletábrla Bf.III.666/2014/11. számú ítéletével, majd később perújításban a Kúria Bpkf.169/2016/7. számú végzésével befejezett eljárást is; arra viszont – mivel ez utóbbi végzés ellen nem volt és nem is lehetett jogorvoslat – nem látott lehetőséget {Indokolás [92]}. Ekként pedig a korábban befejezett ügyben az arra jogosult által emelt vád alapján nem látott lehetőséget az abban előterjesztett perújítási indítvány érdemi elbírálása sem.
- [127] Az utóbb bemutatott álláspontok tévesek.
- [128] A Be. 4. § (3) bekezdése a kétszeres elítélés tilalmát az eljárás egészére kiható büntetőeljárás akadályként határozza meg. Ennek megfelelően az eljárási törvény a büntetőeljárás valamennyi szakaszában külön rendelkezésekkel írja elő a feljelentés elutasításának, a nyomozás megszüntetésének, majd az eljárás megszüntetésének kötelezettségét a korábbi jogerős elbírálás észlelése okán.
- [129] A Kúria az 1/2020. BJE Büntető jogegységi határozatában rögzítette: a jogerős ügydöntő határozat meghozatalát követően felülvizsgálati eljárásban elrendelt hatályon kívül helyezés esetén az elévülést vizsgálni kell, és a büntethetőség elévülésének megállapíthatósága esetén annak jogkövetkezményét le kell vonni. Az abban kifejtettek nyilvánvalóan érvényesek más rendkívüli jogorvoslattal történő hatályon kívül helyezés és más olyan körülmény észlelése esetén is, amely a büntetőeljárás folytatásának kötelezően, mérlegelés nélkül az akadályát képezi.
- [130] A Be. 4. § (3) bekezdése ilyen akadályt jelent. A perújítás Be. 637. § (1) bekezdés b) pontja alapján történő elrendelése pedig szükségképpen azt jelenti, hogy a bíróság észlelte a büntetőeljárás akadály ellenében történt újabb elítélést. pontosan ezért rendelkezik a Be. 644. § (3) bekezdése akként, hogy ha a bíróság a 637. § (1) bekezdés b) pontja alapján rendeli el a perújítást, maga is hatályon kívül helyezheti az alapügyben hozott ítéletet, vagy annak a perújítással megtámadott részét és az 567. § (1) bekezdés b) pontja alapján megszüntetheti az eljárást; ebben a perjogi helyzetben ugyanis – ha a büntetőeljárás akadály valamennyi elbírált cselekmény tekintetében fennáll – szükségtelen lenne még egy további eljárás lefolytatása, miközben az érdemi döntéshez szükséges valamennyi adat már magában a perújítást elrendelő végzésben rendelkezésre áll, és az alapján csak egyféle tartalmú – a terheltre kedvező, a büntetőjogi felelősségét nem megállapító – határozat hozható.
- [131] Ki kell térni arra is, hogy a perújítás jogi jellegét illetően: (rendkívüli) jogorvoslat (Be. Tizenkilencedik Rész). A jogorvoslat fogalmi eleme, hogy mindig konkrét, egyedileg meghatározott határozat ellen irányul. Ehhez képest értelmezhetetlen a Kaposvári Törvényszék 2.Bpi.399/2019/7. végzése abban a tekintetben, hogy a perújítást – az illetékességi szabályokat is megszegve – egyidejűleg három jogerős határozat ellen, egységesen a terhelt terhére, a Be. 637. § (1) bekezdés a) pont ab) alpontja alapján rendelte el. Az időben másodjára jogerőre emelkedett, a Siófoki Járásbíróság 5.Bpk.96/2018/7. számú büntetővégzésével szemben ugyanis – a perújítást elrendelő végzésben foglalt adatokból is kitűnően – kizárólag a Be. 637. § (1) bekezdés b) pontja szerinti perújítási ok állt fenn; ehhez képest a perújítás csak ezen okból és a terhelt javára, az eljárás megszüntetése végett lett volna elrendelhető. A Budapesti IV. és XV. kerületi Bíróság 8.B.IV.1254/2017/30. számú ügydöntő végzésével szemben pedig nem is állt fenn perújítási ok, mivel e bíróság már az alapeljárásban felismerte a büntetőeljárás akadályt, és az eljárást a kötelező törvényi rendelkezésnek megfelelően megszüntette. Törvényt sértett a Kaposvári Törvényszék akkor is, amikor a három jogerős ítélettel szemben a perújítás eljárás lefolytatására az iratokat a másodikként eljáró Siófoki Törvényszéknek küldte meg.
- [132] Ugyancsak törvényt sértő a Zalaegerszegi Törvényszék Bpi.64/2020/7. számú végzése, amely a helyesen a terhelt javára, a Be. 637. § (1) bekezdés b) pontja alapján elrendelt perújítás nyomán nem hozott a jogerős ítéletet hatályon kívül helyező és az eljárást megszüntető végzést, hanem – a büntetőjogi felelősség tágabb körének megállapítására irányuló, így nyilvánvalóan a terhelt terhére eső – másik perújítással együttes elbírálásra adott iránymutatást. Ekként a terhelt javára elrendelt perújítást a terhelt terhére fordította át.
- [133] Ehhez képest törvényt sértett a Siófoki Járásbíróság is akkor, amikor a 4.B.79/2020/35. számú ítéletével négy jogerős ügydöntő határozatot helyezett hatályon kívül és hozott egységesen bűnösséget megállapító határozatot; ezzel kapcsolatban a Jogegységi Panasz Tanács a Kaposvári Törvényszék 1.Bf.130/2021/21. számú határozatában kifejtetteket mindenben osztotta. A Jogegységi Panasz Tanács hozzáteszi: a Siófoki Járásbíróság ítélete ugyancsak megsértette a kettős elítélés tilalmát is, mivel a járásbíróságnak ekkor már tudomása volt a Pesti Központ Kerületi Bíróság 2019. június 24-én jogerős 1.B.31.539/2018/9. számú, perújítással nem támadott, ugyancsak a bűncselekményegység részét képező cselekményeket elbíráló ítéletéről, ami ekként a perújítás során történő újabb elbírálás során képezte volna a büntetőeljárás akadályát.

- [134] Ugyanakkor az I/3. alatti ügyben megvalósult további törvénysértések orvoslását a Kaposvári Törvényszék 1.Bf.130/2021/21. számú végzése már maradéktalanul lehetővé teszi.
- [135] Az I/2. alatti ügyben a Kúria Bfv.296/2022/19. számú végzésében helyesen ismerte fel, hogy a később befejezett ügyben az eljárás a Kúria perújítási eljárásban meghozott Bpkf.169/2016/7. számú – a jogerős ítéletet hatályon kívül helyező és az eljárást megszüntető – végzésével jogerősen és véglegesen lezárt, az ellen nem terjesztettek elő, és mivel a döntés mindenben törvényes, nem is terjeszthető elő rendkívüli jogorvoslati indítvány.
- [136] Tévesen igényelte azonban – a Kúria Bpkf.169/2016/7. számú végzésének [58] bekezdésére hivatkozással – a Pesti Központi Kerületi Bíróság 808.B.21.771/2016/168. jogerős ügydöntő végzéssel lezárt eljárás újbóli megnyitását, majd annak hiányában ugyancsak tévesen hivatkozott arra, hogy így a perújítással érintett cselekményrészek tekintetében az arra jogosult által emelt vád nem állt rendelkezésre.
- [137] A Kúria Bpkf.169/2016/7. számú végzésének [57]–[59] bekezdésében az alábbiakat rögzítette:
„[57] Az egység minden részének egy eljárásba kell kerülnie.
[58] Ennek eszköze a más-más eljárásokban:
– egyaránt jogerő előtt lévő részek tekintetében az egyesítés,
– valamely rész esetében bekövetkezett jogerő után (az e vonatkozásban meglévő feltételek megléte mellett) a perújítás és az ezt követő egyesítés,
– mindegyik rész vonatkozásában bekövetkezett jogerő esetében az ítélt dolog címén perújítás és annak következménye.
[59] Jelen esetben utóbbiról van szó”.
- [138] A Kúria határozatában tehát csak az [58] bekezdésében írt első két esetben tartotta szükségesnek az ügyek egyesítését. Rögzítette ugyanakkor, hogy jelen esetben a harmadikként megjelölt perjogi helyzet áll fenn, amelyben a követendő eljárás az ítélt dolog címén történő perújítás és annak következményének levonása. Ez pedig nem más mint, a jogerős ítélet hatályon kívül helyezése és az eljárás megszüntetése, nem pedig annak „megnyitása” és egyesítés.
- [139] Az adott speciális perjogi helyzetben a vád kérdésével kapcsolatban pedig a 6/2009. BJE határozat már egyértelműen – és az Alaptörvény 25. cikkének (3) bekezdése szerint kötelező erővel – állást foglalt, amit már az Alkotmánybíróság is megvizsgált és mindenben az Alaptörvénnyel összhangban állónak minősített. Az ebben foglaltaktól nincs ok eltérni az eljárási törvény időközbeni változására tekintettel sem, mert az érintett rendelkezések tartalmilag minden releváns részükben azonosak; így a jogegységi határozat meghozatala idején hatályos és a jogegységi határozatban hivatkozott régi Be. 6. § (3) bekezdés d) pontja, 332. § (1) bekezdés c) pontja, valamint 408. § (1) bekezdés a/2. és b) pontja mindenben megfelel a hatályos Be. 4. § (7) bekezdésében, 567. § (1) bekezdés b) pontjában, illetve a 637. § (1) bekezdés a) pont ab) alpontjában és b) pontjában írt rendelkezéseknek.
- [140] A Kúria a Bfv.296/2022/19. számú végzésében figyelmen kívül hagyta, hogy büntetőeljárás akadály – így a cselekmény korábbi jogerős elbírálása – észlelése esetén a büntetőeljárás nem folytatható, hanem az az eljárás minden szakaszában – a jogerőt követően pedig perújításban, a jogerős ítélet hatályon kívül helyezése mellett – az eljárás megszüntetésének van helye. Így a cselekményegység egészének perújításban történő egységes elbíráláshoz annak ellenére igényelte – a vád törvényi követelményéhez kapcsolódóan – a megszüntetéssel lezárt ügy ismételt „megnyitását”, hogy a törvény ilyen előírást nem tartalmaz, arra jogi eszközt sem biztosít és a 6/2009. BJE határozatból sem olvasható ki ilyen követelmény.
- [141] A később befejezett ügy ismételt folyamatba helyezésének előírása annál is inkább irreális elvárás, mert a bűncselekményegység egyes részselekményei kapcsán hozott első jogerős ítéletet követő eljárás – a büntetőeljárás akadály észlelése esetén még az alapeljárásban, egyébként perújításban – szükségképpen az eljárás további jogorvoslattal nem támadható megszüntetéséhez vezet. Ezért a Kúria végzésében kifejtett álláspont azt eredményezné, hogy a bűncselekményegységbe tartozó egyes részselekmények több jogerős ítéletben történt elbírálása esetén a később befejezett ügyekben a törvénynek megfelelő perjogi helyzet kialakulását (azaz az eljárás megszüntetését) követően az azokban elbírált cselekmények miatti büntetőjogi felelősségre vonás – a 6/2009. BJE határozatban kifejtettekkel szemben – minden esetben törvényben kizárta válna.
- [142] Ki kell térni ugyanis arra, hogy az I/2. alatti ügyben kialakult perjogi helyzet mindössze annyiban tért el az I/1. alatti eljárási joghelyzettől, hogy míg az előbbi esetben a kettős elítélés elmaradt annak folytán, hogy az utóbbi befejezett ügyben eljárás másodfokú bíróság észlelte a res iudicatát és ezért megszüntette az eljárást, utóbbi esetben az ismételt (érdemi) elbírálás megvalósult, majd a második ügyben védői indítvány alapján lefolytatott perújítási eljárás eredményeképp került sor az újabb ítélet hatályon kívül helyezésére és az eljárás megszüntetésére; azaz pontosan az I/1. alattal mindenben azonos perjogi helyzet kialakítására.

- [143] Az I/3. alatti ügyben pedig mindkét joghelyzet megvalósult; a Budapesti IV. és XV. kerületi Bíróság észlelte a büntetőeljárás akadályát és az eljárást még a jogerő előtt szüntette meg, míg a Kaposvári Járásbíróság, a Siófoki Járásbíróság és a Nagykanizsai Járásbíróság jogerős bűnösséget megállapító ítéletet hozott, amelyek hatályon kívül helyezése és az eljárások megszüntetése utóbb vált szükségessé.
- [144] Jelentősége azonban annak van, hogy az I/1. és az I/2. alatti ügyben a terhelt terhére előterjesztett perújítási indítványt megelőzően ugyanaz a perjogi helyzet állt fenn, azaz az eljárás bíróság a későbbi ügyben ítélt dolog címén az eljárást megszüntette (az I/3. alatti ügyben pedig a Kaposvári Törvényszék a hatályon kívül helyező végzésében erre adott iránymutatást). Közömbös, hogy arra jogerő előtt vagy jogerő után (perújítási eljárásban) került-e sor, mint ahogy az is, hogy az I/2. alatti esetben e perújítást a védő kezdeményezte. Az eljárás ítélt dolog címén való megszüntetésének joghatása ugyanis mindettől független.
- [145] A 6/2009. BJE határozat szövegéből nem vezethető le az az álláspont sem, miszerint az kizárólag arra a perjogi helyzetre vonatkozik, ha a később ismertté vált cselekmények miatt még egyáltalán nem történt vádemelés. Túl azon, hogy a határozat nem tartalmaz ilyen szűkítést, a II/2/a. pontjában éppen egy olyan ügyet mutat be, amelyben az utóbb befejezett ügyben – az akkor hatályos eljárási szabályoknak megfelelően még nem perújításban, hanem felülvizsgálati eljárásban – a Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte, és az eljárást ítélt dolog címén megszüntette. Ekként a jogegységi határozat maga is azt tekintette azonos perjogi helyzetnek, ha az ügyész a jogerős ítéletből „kimaradt” cselekmény miatti büntetőjogi igényt kíván érvényesíteni, a korábbi megszüntetés tényének pedig, bár azt a perleírásban szerepeltette, de nem tulajdonított neki eljárásjogi jelentőséget.
- [146] A jogegységi határozat erre az esetre – és a bűncselekményegység valamennyi formájára – írta elő, hogy ilyenkor a büntetőjogi igény érvényesítésére nem vádiratban, hanem a terhelt terhére eső perújítási indítványban kerülhet sor, tekintet nélkül arra, hogy a később indult ügyben történt-e már vádemelés, és ha igen, a későbbi eljárást a jogerő előtt vagy után szüntették-e meg.
- [147] Ebből következik, hogy a 6/2009. BJE irányadó abban az esetben is, ha a korábban már sor került ítélt dolog címén történő eljárás megszüntetésre. Következésképp az annak az Alaptörvénnyel való összhangját megállapító 3103/2023. (V. 17.) AB határozat is irányadó ítélt dolog címén történt korábbi eljárás megszüntetés esetén is.
- [148] A Jogegységi Panasz Tanács pedig osztotta az indítványozó álláspontját abban is, hogy a res iudicata-ra alapított eljárás megszüntetése esetén a terhelt büntetőjogi felelősségének elbírálására érdemben nem kerül sor, így a Be. 4. §-ának (3) bekezdése szempontjából nem jelenti az elkövető cselekményének jogerős elbírálását, ekként pedig res iudicata hatás sem fűződik hozzá. A res iudicata ugyanis tisztán büntetőeljárás akadály, amely a többszöri eljárás tilalmához (ne bis in idem) kapcsolódik, ezáltal azonban csak olyan bírósági határozathoz járulhat, amely a vádlott büntetőjogi felelősségéről anyagi jogi alapon döntött. Az ítélt dologként történő megszüntetés az újabb eljárás – éppen emiatt való – technikai lezárása, ekként az azzal érintett cselekményekhez kapcsoló büntetőjogi felelősség perújításban történő – érdemi – elbírálásának nem akadály. Az ettől eltérő értelmezés esetén az első éltelést követő, res iudicata-ra alapozott megszüntetés már eleve ugyanazon cselekmény kétszeres elbírálását jelentené, ami – erre hivatkozással – újból és újból perújítással lenne támadható, a perjogi anomália pedig nem lenne feloldható, annak ellenére, hogy a törvényhozó a Be. 637. § (1) bekezdés b) pontjában írt perjogi eszközt éppen e célból hozta létre.
- [149] Akkor pedig a Kúria végzésében kifejezetten a jogegységi határozattal ellentétes álláspontra helyezkedett, amikor azt rögzítette, hogy az arra jogosult által emelt vádat az ügyész perújítási indítványa nem pótolhatja. Ezzel ellentétben a jogegységi határozatban kifejtettek szerint nincs helye újabb vádemelésnek – a régi Be. 6. § (3) bekezdés d) pontjára figyelemmel – azon rész-cselekmények kapcsán sem, amelyek ugyan nem képezték a jogerős határozat alapjául szolgáló tényállás részét, azonban a már elbírált alaki bűnhalmazatba vagy az azt kizáró bűncselekményi egységbe tartoznak, a régi Be. 408. § (1) bekezdés a/ 2. pontja alapján azonban perújításnak lehet helye. Ezzel összhangban áll, hogy jogegységi határozatában a Legfelsőbb Bíróság az eljárását megalapozó városi, megyei bírósági és ítélőtáblai határozatok közül is azokat találta a helytállóknak, amelyek a törvényi egységként értékelendő bűncselekmények esetében az alapcselekmény jogerős elbírálását megelőzően elkövetett, azonban el nem bírált valamely rész-cselekmény kapcsán nem az újabb vádemelés, hanem a perújítás megengedhetősége mellett foglaltak állást.
- [150] A jogegységi határozattal összefüggésben pedig az Alkotmánybíróság már kifejtette, hogy az ügyész alkotmányos joga és kötelezettsége a bűncselekmény elkövetőjének büntetőjogi felelősségre vonását kezdeményezni. E feladatát az ügyész jellemzően vádirat benyújtásával és a vád bíróság előtti képviselésével teljesíti. A jelen esetkörben is az ügyész az, aki a terhelt felelősségre vonását kezdeményezi, tekintettel azonban az általa elkövetett cselekmény és a bíróság által korábban már jogerősen elbírált cselekmény közötti büntetőjogilag releváns összefüggésekre,

a bűnösség megállapítására és a jogkövetkezmények megállapítására irányuló eljárás kivételesen nem vádirat, hanem perújítás lefolytatását célzó perújítási indítvány előterjesztésével veszi kezdetét (illetőleg nyílik meg újra).

- [151] Az Alkotmánybíróság tehát kifejezetten az Alaptörvénnyel összhangban állónak találta, hogy a vizsgált esetben a bíróság eljárásának alapja nem vádirat, hanem a szintén a vádló által előterjesztett perújítási indítvány és a perújítást elrendelő végzés. Ehhez képest a Kúria sem helyezkedhetett volna a Bfv.296/2022/19. számú határozatában ezzel ellentétes álláspontra.
- [152] A fentiek teljes egészében összhangban állnak a Kúria Büntető Kollégiuma Joggyakorlat-elemző Csoportjának 2018.El.II.JGY.B.1. számú, Ténybeli javítás jogerő után – perújítás a büntetőeljárásban című összefoglaló véleményének 42. oldalán kifejtettekkel, miszerint nincs helye újabb vádemelésnek olyan részcselekmény miatt, amely a már elbírált bűncselekmény egységébe tartozik, de nem képezte a jogerős határozatban megállapított tényállás részét. Ilyen esetben új bizonyítékra hivatkozással perújításnak lehet helye.
- [153] Megjegyzi a Kúria, hogy a perújítás a jogerős ítélet ténybeli hibáinak kiküszöbölését célzó rendkívüli jogorvoslati forma; a terhelt terhére eső alkalmazását az adott perjogi helyzetben is keretek közé szorítja, hogy annak csak a terhelt életében és csak az elévülési időn belül van helye [Be. 638. § (2) bekezdés].
- [154] A Kúria korábban a Bpkf.694/2016/2. és Bpkf.696/2016/3. számú végzéseiben helytállónak találta, hogy a perújítás megengedhetősége tárgyában eljáró bíróság az indítványt az azzal érintett három alapítélet közül csak az illetékessége alá tartozó két ítélet kapcsán, két külön végzéssel bírálta el.
- [155] A Bpkf.694/2016/2. számú végzésében kifejtette, hogy egységet alkotó cselekmények részbeni elbírálása az adott bűncselekményegység egészére nézve eredményez „ítélt dolgot”, következésképp a „kimaradt” részcselekmények újabb ügyszórázó határozattal való önálló elbírálása ugyanazon bűncselekmény miatt hozott több jogerős ítéletet eredményez, ami a Be. 408. § (1) bekezdés b) pontjának első fordulata szerinti perújítási ok. Ez a perújítási ok azonban csak az egység körébe tartozó cselekmények miatt hozott második és esetleges további ítéletek tekintetében áll fenn, hiszen ugyanazon bűncselekmény kapcsán csak a második elítéléstől válik az ítélet többszörivé. Akkor viszont többszörivé válik akkor is, ha a korábbi elítélés a bűncselekményegység nem minden részcselekményét foglalja magában. Ezzel szemben, amíg az egységet alkotó cselekmény (vagy ténylegesen csak annak egy része) miatt csak egy jogerős ítéletet hozott meg a bíróság, addig a többszöri elítélés kérdése fel sem merülhet.
- [156] A Bpkf.696/2016/3. számú végzésében pedig azt fejtette ki, hogy a bűncselekményegységet alkotó részcselekmények több jogerős ítélettel történő elbírálásának jogkövetkezményei az egyes érintett ítéletekre nézve az alábbiak: az időben későbbi ítélet ellen – arra jogosult által előterjesztett perújítási indítvány előterjesztésének esetén – el kell rendelni a perújítást, és az egység igazolódása esetén az ezen ügyben elbírált részcselekmények miatt az eljárást – a Be. 6. § (3) bekezdés d) pontjára figyelemmel – meg kell szüntetni. Ezt követően – amennyiben az ügyész álláspontja szerint valamennyi részcselekmény együttes elbírálása esetén a korábbi ítéletben kiszabott büntetésnél vagy alkalmazott intézkedésnél lényegesen súlyosabb büntetés kiszabása vagy intézkedés alkalmazása indokolt – a régi Be. 409. § (1) bekezdés a) pontja alapján az ügyésznek módja van a régi Be. 408. § (1) bekezdés a/2. pontjában írt okból, az említett törvényhely (5) bekezdésében írt feltételek fennállása esetén a terhelt terhére perújítást kezdeményezni a korábbi ítélet ellen. A részcselekmények együttes elbírálására pedig az ennek nyomán elrendelt eljárásban kerülhet sor.
- [157] A Jogegységi Panasz Tanács álláspontja szerint a bűncselekmény egységébe tartozó részcselekmények esetén folytatandó perújítás tárgyában követendő eljárás a fentiek szerinti.

5.

- [158] Mindezek alapján a Jogegységi Panasz Tanács álláspontját az alábbiakban foglalja össze.
- [159] A perújítás jogorvoslat, következésképp azt – perújítási ok észlelése esetén – minden jogerős ítélet ellen külön kell kezdeményezni és azok önállóan bírálандók el.
- [160] Amennyiben a bűncselekmény egységébe tartozó egyes részcselekményeket a bíróság már jogerős ítélettel elbírálta, az egységbe tartozó más részcselekmények miatt indult eljárásban később eljáró bíróság az eljárást megszünteti.
- [161] Ha a későbbi ügyben a bíróság már jogerős ítéletet hozott, azzal szemben a Be. 637. § (1) bekezdés b) pontja alapján a terhelt javára van helye perújításnak. A Be. 637. § (1) bekezdés b) pontján alapuló perújítás – alapossága esetén – kizárólag a jogerős ítélet hatályon kívül helyezéséhez és az eljárás megszüntetéséhez vezethet.

- [162] A később befejezett ügyekben az eljárás – akár az alapeljárásban, akár perújítás során – a korábbi (részbeni) jogerős elítélésre tekintettel, a büntetőjogi felelősség anyagi jogi elbírálása nélkül történt megszüntetése nem eredményez res iudicata-t, ezért nem akadályozza az azokban elbírált bűncselekmények miatti büntetőigény perújításban történő elbírálásának.
- [163] Az időben legkorábban jogerőre emelkedett ítélettel szemben az ügyészség indítványa alapján, a Be. 637. § (1) bekezdés a) pont ab) alpontjában írt okból a terhelt terhére lehet helye perújításnak, feltéve, hogy egységes elbírálás esetén a terhelt bűnösségét kell megállapítani, vagy pedig a bűnösség köre oly mértékben megnövekszik, hogy vagy lényegesen súlyosabb büntetést, intézkedés helyett büntetést kell kiszabni, vagy büntetés helyett alkalmazott intézkedésnél lényegesen súlyosabb intézkedést kell alkalmazni. Ez a bűncselekményegység valamennyi esetére vonatkozik. A törvényi egységbe tartozó (pl. összefoglalt) bűncselekmény esetében az egyik cselekménynek a megállapítása, avagy ennek hiánya nem a bűnösséget, hanem a minősítést érintő kérdés. Ugyanazon bűncselekmény bűnösségi körének szélesebbé válása, illetőleg az alapügyben alkalmazott jogi minősítés változásának a szükségessége csupán olyan esetben perújítási ok, ha ez valószínűsíti a büntetékiszabás lényeges változását (2/2023. számú BK véleménnyel módosított 33. számú BK vélemény).
- [164] A bűncselekményegységbe tartozó további részcselekmények miatti büntetőjogi felelősség elbírálása érdekében elrendelt perújítás esetén az ügyész formailag nem vádiratban, hanem perújítás lefolytatását célzó perújítási indítvány előterjesztésével érvényesíti az állam büntetőigényét. Ezért az arra jogosult által emelt vád hiánya miatt az eljárás megszüntetésének nincs helye.
- [165] Minderre tekintettel a bűncselekményegységbe tartozó részcselekmények több eljárásban történt elbírálása esetén a követendő eljárás az ide tartozó cselekmények miatti első jogerős ítéletet követően a további eljárás(ok)ban az eljárás – az alapeljárásban vagy a Be. 637. § (1) bekezdés b) pontjára alapított perújítás során történő – megszüntetése, és az azokkal elbírált részcselekmények miatti büntetőjogi felelősségnek – a Be. 637. § (1) bekezdés a) pont ab) alpontjában írt feltételek fennállása esetén – a terhelt terhére előterjesztett indítvány alapján elrendelt perújítási eljárásban való elbírálása.
- [166] A Kúria Bfv.296/2022/19. számú határozatának ezzel ellentétes jogértelmezése a továbbiakban nem hivatkozható kötelező erejűként.

V.

- [167] Ekként a Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa a Bszi. 32. § (1) bekezdés a) pontja és a Bszi. 33. § (1) bekezdés c) pontja alapján az előzetes döntéshozatali eljárást lefolytatta, a Bszi. 40. § (2) bekezdése szerint a jogegységi indítványnak helyt adott és a rendelkező részben írtak szerint határozott.
- [168] A Jogegységi Panasz Tanács a határozatát a Bszi. 42. § (1) bekezdésére figyelemmel a Magyar Közlönyben, a Bírósági Határozatok Gyűjteményében, a központi honlapon és a Kúria honlapján közzéteszi. A jogegységi határozat a bíróságokra a Magyar Közlönyben történő közzététel időpontjától kötelező.

Budapest, 2024. május 27.

Dr. Varga Zs. András s.k. a tanács elnöke, Dr. Somogyi Gábor s.k. előadó bíró, Böszörményiné dr. Kovács Katalin s.k. bíró, Dr. Farkas Katalin s.k. bíró, Dr. Kalas Tibor s.k. bíró, Dr. Gimesi Ágnes Zsuzsanna s.k. bíró, Dr. Gyarmathy Judit s.k. bíró, Dr. Kövesné dr. Kósa Zsuzsanna s.k. bíró, Dr. Magyarfalvi Katalin s.k. bíró, Dr. Márton Gizella s.k. bíró, Molnár Ferencné dr. s.k. bíró, Dr. Orosz Árpád s.k. bíró, Dr. Puskás Péter s.k. bíró, Dr. Suba Ildikó s.k. bíró, Salamonné dr. Piltz Judit s.k. bíró, Dr. Simonné dr. Gombos Katalin s.k. bíró, Dr. Varga Zs. András s.k. a tanács elnöke az aláírásban akadályozott Dr. Szabó Klára bíró helyett, Dr. Stark Marianna s.k. bíró, Dr. Tóth Kincső s.k. bíró, Dr. Vitál-Eigner Beáta s.k. bíró, Dr. Csák Zsolt s.k. bíró, Dr. Bartkó Levente s.k. bíró, Dr. Boros Tibor s.k. bíró, Dr. Demeter Zsuzsanna s.k. bíró, Dr. Domonyai Alexa s.k. bíró, Dr. Harangozó Attila s.k. bíró, Dr. Hornyák Szabolcs János s.k. bíró, Idzigné dr. Novák Marianna Csilla s.k. bíró, Dr. Kardos Andrea s.k. bíró, Dr. Metzinger Márton s.k. bíró, Dr. Schmidt Péter s.k. bíró, Dr. Tuba István Krisztián s.k. bíró, Dr. Varga Eszter Ágnes s.k. bíró

Dr. Bartkó Levente bíró többségi határozattól eltérő álláspontja

- [169] A Kúria Jpe.IV.60.036/2023. számú ügyében hozott 8/2024. Jogegységi határozatával nem értek egyet, sem annak rendelkező része, sem indokolása tekintetében.
- [170] A legfőbb ügyész arra hivatkozva terjesztett elő előzetes döntéshozatali indítványt, hogy a bűncselekmény egységébe tartozó részcselekmények több eljárásban történő elbírálása esetén folytatandó perújítás megengedhetőségével kapcsolatban az ítélkezési gyakorlat megosztott.
- [171] Az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdése értelmében a Kúria biztosítja a bíróságok jogalkalmazásának egységét, a bíróságokra kötelező jogegységi határozatot hoz.
- [172] Kétségtelen, hogy a szétartó joggyakorlat esetén a jog kiszámíthatatlan, önkényes ítélkezésre ad lehetőséget, ilyenkor sérül a jogbiztonság, ezáltal a jogállamiság alkotmányos követelménye is.
- [173] Alapvető elvárás, hogy egy adott jogszabálynak a különböző bíróságok azonos tartalmat tulajdonítsanak, ugyanannak a jogszabálynak ugyanolyan tények, körülmények mellett nem lehet kétféle értelme.
- [174] Az egységes és következetes jogértelmezés a jogállamiság részét képező jogbiztonság fontos garanciája. A Kúria a jogegység biztosításában kiemelt szerepet kapott.
- [175] A jogegység fogalmát az egyes eljárási törvények nem definiálják, a Bszi. jogegységi eljárásra és jogegységi panasz eljárásra vonatkozó rendelkezéseiből, annak egyes eseteire vonható le – negatív oldalról – következtetés, amelynek értelmében a jogegység hiányát a korábbi döntéstől való indokolatlan eltérés okozza. Következésképpen a jogegység követelményén belül az az elvárás, hogy ugyanazon jogkérdést felvető ügyekben (ügyszázadosság) a jogértelmezés is azonos legyen. Ha nincs meg az ügyek közötti azonosság, mert eltérő háttérűek a bírói döntések, akkor sem jogilag, sem tágabb értelemben nem értelmezhető a jogegység (Jpe.II.60.048/2023/6., Jpe.I.60.002/2021/7., Jpe.I.60.005/2021/5.).
- [176] Jelen esetben az indítványozó három eltérő perjogi helyzetre vonatkozó ügyet mutatott be, melyek közül a 2. számú ügy ezen túlmenően is további külön speciális helyzetre vonatkozó volt.
- [177] Az indítvány és a határozat azonban ennek nem tulajdonított jelentőséget, holott mindkettő irathűen rögzítette – az eltérő – perjogi tényeket.
- [178] A jogegységi igény mibenléte, illetve annak alaposága a Jogegységi Panasz Tanács önálló elbírálásának tárgya. Ehhez képest az 1. és 3. számú ügyben a felsőbbbíróságok jogértelmezését, melyek a pertörténetet lezárták, sem az indítvány, sem a határozat nem vitatta.
- [179] Következésképpen nincs szétartó joggyakorlat, a pertörténetben sorolt jogsértések orvoslására mindkét eljárásban sor került, így nincs jogegységi helyzet sem.
- [180] Az indítvány és a határozat álláspontja szerint a 2. számú ügy lezárása eltér a bírói gyakorlattól, így az 1. és 3. számú ügy szerinti értelmezéstől, miként a 6/2009. Büntető jogegységi határozatban foglaltaktól {mely Büntető jogegységi határozatot az Alkotmánybíróság 3103/2013. (V. 17.) AB határozatában is alkotmányosnak talált}.
- [181] Az indítvány és a határozat is figyelmen kívül hagyja azonban, hogy a 2. számú ügyet felülvizsgálatban lezáró kúriai határozat, úgy az 1. és 3. számú ügyekhez, miként a 6/2009. Büntető jogegységi határozatban írtakhoz képest is speciális perjogi helyzetre vonatkozó.
- [182] Az 1. és 3. számú ügy esetében, miként a 6/2009. Büntető jogegységi határozat meghozatalánál is kizárólag jogerős elítélésekről volt szó, így ezen esetekben a bíróságok, a jogegységi tanács az egységbe tartozó részcselekményeket bűnösséget megállapító ítéletek kapcsán vizsgálták, meghatározva a perújítás megengedhetősége körében követendő eljárást.
- [183] A 2. számú ügyben azonban – a jogerő előtt nem vitásan bűncselekményegységbe tartozó cselekmények kapcsán – időben elsőként egy felmentő, míg másodikként egy bűnösséget megállapító és büntetést kiszabó jogerős ügydöntő határozat született.
- [184] Ennek a tényszerű, jelentős különbségnek anyagi jogi és eljárásjogi következményei egyaránt vannak, amelyek szükségképpen eltérőek az említett többi esettől.
- [185] Az ügyszázadosságot állítani lehet, de azt minden esetben vizsgálni kell, és ha nem valós, akkor annak következményeit le kell vonni. Ehhez képest a konkrét eset (2. számú ügy) egyedi, korábbi gyakorlat, eltérő jogértelmezés arra nézve nincs, ekként e vonatkozásban elsőkénti, nem pedig eltérő.
- [186] A jogegység követelménye megköveteli annak vizsgálatát, hogy mikor áll fenn az ügyek (bírói döntések) közötti azonosság. Az ügyszázadosság több tényező által befolyásolt, összetett jogfogalom, amelyet mindig esetről esetre kell vizsgálni (Jpe.II.60.050/2023/7., Jpe.I.60.002/2021/7.).

- [187] Ez az azonosság jelen esetben nincs meg, következésképpen az indítvány célja valójában a felülvizsgálatban hozott kúriai határozat egyszerű felülbírlata, nem létező (feltételezett) jogegységi helyzetet – széttartó gyakorlatot – állítva.
- [188] Ekként a jogegységi határozat valójában a Kúria felülvizsgálati eljárásban, az ügy speciális voltát tekintve tehát elsőként meghozott, precedens értékű határozatát az abban kifejtett jogértelmezésre vonatkozóan bírálta felül (Kúria Bfv.296/2022/19.).
- [189] Ennek eredményeként pedig arra a következtetésre jutott, hogy az abban foglalt ellentétes jogértelmezés a továbbiakban kötelező erejűként nem hivatkozható. [8/2024 Jogegységi határozat 3. pontja]
- [190] A jogegységi panasz eljárás egy, a Bszi.-n alapuló rendkívüli, jogerő utáni, jogegységet célzó sui generis eljárás. Más megfogalmazásban: a jogrendszer belső koherenciájának megteremtését szolgáló önálló eszköz. Jogorvoslati eljárás ugyan, de nem a per folytatása. Nem jelentheti a felülvizsgálati eljárás megismétlését, továbbá az ebben szereplő indokolás felülmérlegelését. Nem működhet kvázi „szuper-felülvizsgálatként” sem (Jpe.II.60.048/2023/6., Jpe.I.60.001/2021/2., Jpe.I.60.011/2021/3.).
- [191] Ennek előre bocsátását követően nem értek egyet a jogegységi határozatnak a Kúria Bfv.296/2022/19. számú határozatát érintő kifogásaival.
- [192] A felülvizsgálati eljárásban hozott határozat kifejezetten a speciális esetre vonatkozóan nem tekintette, a más esetben egyébként értelemszerűen a vádirat helyett előterjesztett perújítási indítványt törvényesnek, hanem a perújítás törvényi szabályozását megkerülőnek. Amely törvénysértő eljárás következményeként kerülhetett sor a felmentő ítélet tényeit nem támadva, annak a jogereje feltörésére, és más tények alapján a terhelt elítélésére. Ez az, ami a res iudicata és a ne bis in idem sérelmét is jelenti.
- [193] A határozat további, követendő eljárási rend kialakítását célzó érvelésével szintén nem értek egyet.
- [194] Az Alkotmánybíróság a 3130/2022. (IV. 1.) AB határozatában {Indokolás [25]} a jogbiztonság követelményével összefüggésben leszögezte, hogy egy szabályozás felülbírlása, kitágítása a bíróságok részéről már nem jogértelmezési, hanem contra legem jogalkalmazási – tulajdonképpen jogalkotási – tevékenységet jelent, ami felveti a bíróságok törvényeknek való alávetettsége elvének a sérelmét.
- [195] A Kúria a jogegységesítő tevékenysége során az alkotmányos követelményeknek megfelelően köteles a jogszabályt értelmezni, a jogi norma tartalmát jogértelmezéssel nem bővítheti ki, nem változtathatja meg.
- [196] Jelen esetben álláspontom szerint ez történt. Mindebből tehát az következik, hogy nem állt fenn jogegységi helyzet, következésképpen a Bszi. 40. § (1) bekezdés szerint a jogegységi határozat meghozatalát mellőző végzést kellett volna hozni.

Budapest, 2024. június 17.

Dr. Bartkó Levente s.k. bíró

- [197] A többségi határozattól eltérő állásponthoz csatlakozom.

Dr. Varga Zs. András s.k. bíró, Dr. Hornyák Szabolcs János s.k. bíró, Molnár Ferencné dr. s.k. bíró, Idzigné dr. Novák Marianna Csilla s.k. bíró, Dr. Varga Eszter Ágnes s.k. bíró

Molnár Ferencné dr. bíró többségi határozattól eltérő álláspontja

- [198] A Kúria Jpe.IV.60.036/2023/7. számú ügyében hozott 8/2024. Jogegységi határozatával (továbbiakban határozat) nem értek egyet sem annak rendelkező része, sem indokolása tekintetében.

I.

1. A legfőbb ügyész indítványa

- [199] A legfőbb ügyész BF.390/2023/2. szám alatt a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 32. § (1) bekezdés a) pontja és a Bszi. 33. § (1) bekezdés c) pontja alapján, a jogegység érdekében előzetes döntéshozatali indítványt terjesztett elő hivatkozva arra, hogy a bűncselekmény egységébe tartozó részcselekmények több eljárásban történő elbírálása esetén folytatandó perújítás megengedhetőségével kapcsolatban az ítélezési gyakorlat megosztott.
- [200] A legfőbb ügyész álláspontja szerint a bűncselekményegységet alkotó részcselekmények több jogerős ítélettel történő elbírálásának jogkövetkezményei az egyes érintett ítéletekre nézve az alábbiak: az időben későbbi ítélet ellen – arra jogosult által előterjesztett perújítási indítvány előterjesztésének esetén – el kell rendelni a perújítást, és az egység igazolódása esetén az ezen ügyben elbírált részcselekmények miatt az eljárást meg kell szüntetni. Ezt követően – amennyiben az ügyész álláspontja szerint valamennyi részcselekmény együttes elbírálása esetén a korábbi ítéletben kiszabott büntetésnél vagy alkalmazott intézkedésnél lényegesen súlyosabb büntetés kiszabása vagy intézkedés alkalmazása indokolt – az ügyésznek módja van a feltételek fennállása esetén a terhelt terhére perújítást kezdeményezni a korábbi ítélet ellen. A részcselekmények együttes elbírálására pedig az ennek nyomán elrendelt eljárásban kerülhet sor.
- [201] A „res iudicata” miatti történő eljárás megszüntetése a vádról szóló olyan bírói döntés, amely az adott büntetőeljárást befejezi. A határozat ugyan a Be. 567. § (1) bekezdés b) pontja szerint ügydöntő végzés, önmagában mégsem tekinthető olyan oknak, amely véglegesen lehetetlenítené el a büntetőeljárás lefolytatását. A „res iudicata”-ról szóló bírói döntés ugyanis a vádban leírt tényeket, a konkrét részcselekményt nem értékeli, a büntetőjogi felelősség kérdése felől sem határoz, mivel éppen a cselekmény korábbi elbírálását, mint az újabb elbírálás akadályát állapítja meg. Ebből következően a „res iudicata” okán történő eljárást megszüntető bírósági végzést követően, ugyanazon részcselekmény tényei – és az azokra vonatkozó bizonyítékok – miatti perújítás nem sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (6) bekezdésében foglalt „ne bis in idem” alkotmányos elvét.
- [202] Mindezek alapján a bűncselekmény egységébe tartozó cselekmények esetén a követendő eljárási rendnek úgy indokolt alakulnia, hogy több marasztaló ítélet esetén az időben később kelt ítélet ellen a Be. 639. § (2) bekezdése szerint arra jogosult perújítási indítványt terjeszthet elő, amely alapján a Be. 637. § (1) bekezdés b) pontja szerinti perújítást el kell rendelni, és az egység megállapíthatósága esetén az ezen ügyben elbírált részcselekmények miatt az eljárást a Be. 4. § (3) bekezdésére figyelemmel meg kell szüntetni. Ezt követően – amennyiben valamennyi részcselekmény együttes elbírálása esetén a korábbi ítéletben kiszabott büntetésnél vagy alkalmazott intézkedésnél lényegesen súlyosabb büntetés kiszabása vagy intézkedés alkalmazása indokolt – az ügyész a Be. 639. § (1) bekezdése szerint a terhelt terhére a Be. 637. § (1) bekezdés a) pont ab) alpontja alapján a „res iudicata” miatti eljárás megszüntetéssel érintett részcselekmény(ek) tényeire vonatkozó új bizonyítékokra hivatkozással perújítást kezdeményezhet az időben korábbi ítélet ellen, melyre figyelemmel elrendelésre kerülő perújítási eljárásban lesz lehetőség a bűncselekmény egységébe tartozó cselekmény teljes körű elbírálására. Ezen utóbbi perújítás eredményes lefolytatásának a részcselekmények miatt indult önálló büntetőeljárások „res iudicata”-ra alapozott megszüntetése nem akadály.

2. A Jogegységi Panasz Tanács határozatának lényege

- [203] A Jogegységi Panasz Tanács az ügyészi indítvánnyal lényegileg egyező tartalmú határozatot hozott azzal, hogy az egységes eljárásrend megalkotása során az értelmezést kiterjesztette bűnösséget megállapító és felmentéssel zárult ítéletekre egyaránt, továbbá az egység valamennyi fajtájára nézve alkalmazandónak, alkalmazhatónak tartotta {határozat [163], [165] bekezdése}.
- [204] A határozat [148] bekezdése rögzíti továbbá: a Jogegységi Panasz Tanács osztotta az indítványozó álláspontját abban is, hogy a „res iudicata”-ra alapított eljárás megszüntetése esetén a terhelt büntetőjogi felelősségének elbírálására érdemben nem kerül sor, így a Be. 4. § (3) bekezdése szempontjából nem jelenti az elkövető cselekményének jogerős elbírálását, ekként pedig „res iudicata” hatás sem fűződik hozzá. A „res iudicata” ugyanis tisztán büntetőeljárás akadály, amely a többszöri eljárás tilalmához („ne bis in idem”) kapcsolódik, ezáltal azonban csak olyan bírósági határozathoz járulhat, amely a vádlott büntetőjogi felelősségéről anyagi jogi alapon döntött. Az ítélt dologként történő megszüntetés az újabb eljárás – éppen emiatt való – technikai lezárása, ekként az azzal érintett cselekményekhez kapcsoló büntetőjogi felelősség perújításban történő – érdemi – elbírálásának nem

- akadálya. Az ettől eltérő értelmezés esetén az első elítélést követő „res iudicata”-ra alapozott megszüntetés már eleve ugyanazon cselekmény kétszeres elbírálását jelentené, ami – erre hivatkozással – újból és újból perújítással lenne támadható, a perjogi anomália pedig nem lenne feloldható annak ellenére, hogy a törvényhozó a Be. 637. § (1) bekezdés b) pontjában írt perjogi eszközt éppen e célból hozta létre.
- [205] A határozat [157]–[166] bekezdéseiben írtak szerint: A később befejezett ügyekben az eljárás – akár az alapeljárásban, akár perújítás során – a korábbi (részbeni) jogerős elítélésre tekintettel, a büntetőjogi felelősség anyagi jogi elbírálása nélkül történt megszüntetése nem eredményez „res iudicata”-t, ezért nem akadálya az azokban elbírált bűncselekmények miatti büntetőigény perújításban történő elbírálásának.
- [206] Az időben legkorábban jogerőre emelkedett ítélettel szemben az ügyészség indítványa alapján, a Be. 637. § (1) bekezdés a) pont ab) alpontjában írt okból a terhelt terhére lehet helye perújításnak, feltéve, hogy egységes elbírálás esetén a terhelt bűnösségét kell megállapítani, vagy pedig a bűnösség köre oly mértékben megnövekszik, hogy vagy lényegesen súlyosabb büntetést, intézkedés helyett büntetést kell kiszabni, vagy büntetés helyett alkalmazott intézkedésnél lényegesen súlyosabb intézkedést kell alkalmazni. Ez a bűncselekményegység valamennyi esetére vonatkozik. A törvényi egységbe tartozó (pl. összefoglalt) bűncselekmény esetében az egyik cselekménynek a megállapítása, avagy ennek hiánya nem a bűnösséget, hanem a minősítést érintő kérdés. Ugyanazon bűncselekmény bűnösségi körének szélesebbé válása, illetőleg az alapügyben alkalmazott jogi minősítés változásának a szükségessége csupán olyan esetben perújítási ok, ha ez valószínűsíti a büntetéskiszabás lényeges változását.
- [207] Minderre tekintettel a bűncselekményegységbe tartozó részselekmények több eljárásban történt elbírálása esetén a követendő eljárás az ide tartozó cselekmények miatti első jogerős ítéletet követően a további eljárás(ok)ban az eljárás – az alapeljárásban vagy a Be. 637. § (1) bekezdés b) pontjára alapított perújítás során történő – megszüntetése, és az azokkal elbírált részselekmények miatti büntetőjogi felelősségnek – a Be. 637. § (1) bekezdés a) pont ab) alpontjában írt feltételek fennállása esetén – a terhelt terhére előterjesztett indítvány alapján elrendelt perújítási eljárásban való elbírálása.
- [208] Kifejtette azt is, hogy: A bűncselekményegységbe tartozó további részselekmények miatti büntetőjogi felelősség elbírálása érdekében elrendelt perújítás esetén az ügyész formailag nem vádiratban, hanem perújítás lefolytatását célzó perújítási indítvány előterjesztésével érvényesíti az állam büntetőigényét. Ezért az arra jogosult által emelt vád hiánya miatt az eljárás megszüntetésének nincs helye. Emiatt a Kúria Bfv.III.296/2022/19. számú határozatának ezzel ellentétes jogértelmezése a továbbiakban nem hivatkozható kötelező erejűként.
- [209] A határozat jogi érvelésének alapját az képezi, hogy a perújításnak az adott perjogi helyzetben való alkalmazására a 6/2009. Büntető jogegységi határozat nyújt kötelező erejű iránymutatást, aminek az Alaptörvénnyel való összhangját az Alkotmánybíróság a 3103/2013. (V. 17.) AB határozatában már megvizsgálta, és úgy találta, hogy az nem sérti sem a tisztességes eljáráshoz, sem a védelemhez való jogot {határozat [113] bekezdés, [145]–[147] bekezdés}.
- [210] Kifejti továbbá, hogy arra tekintettel, hogy az Alkotmánybíróság fenti határozata kifejezetten a jelen ügyben alkalmazandó jogegységi határozat Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálta, a Kúria álláspontja szerint a más jogintézményekkel kapcsolatban hozott alkotmánybírósági határozatok alapján a perújítás alkalmazhatóságára az adott perjogi helyzetben sem vonható le azzal ellentétes következtetés {határozat [116] bekezdés}.
- [211] A 30/2014. (IX. 30.) AB határozattal összefüggésben utal arra, hogy az Alkotmánybíróság gyakorlatában még nem jelent meg az a felfogás, mely szerint a jogbiztonságból levezethető jogerő tiszteletben tartására irányuló jogállamisági követelmény a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal is közvetlen összefüggést mutat. (...) Kiemelte azonban azt is e határozatból, hogy: A jogerős és végrehajtható ítélet csak kivételes esetben semmisíthető meg, pusztán abból a célból nem, hogy az ügyben egy másik ítélet születhessen. A rendkívüli jogorvoslatokat a hatóságoknak abból a célból kell alkalmazniuk, hogy – amennyire csak lehetséges – méltányos egyensúlyba hozzák az érintett érdekeket {határozat [112] bekezdés}.

II. A többségi határozattól eltérő álláspontom részletes indokai

- [212] A határozat a bűncselekmény egységébe tartozó cselekmények esetén valamennyi lehetséges perjogi helyzetben követendő „eljárási rendet alkot” – jogértelmezés útján – analóg módon.
- [213] Az indítványozó által felvetett kérdés vizsgálatának kiindulópontja nézetem szerint azonban a következő.
- [214] A büntetőeljárás lényegi rendszeralkotó elvei a jogállami büntetőeljárás követelménye, és a tisztességes eljáráshoz való jog követelménye.

- [215] E rendszerelvek olyan koncepciókat jelentenek, melyek közös nevezője a jogállamiságban ragadható meg, valamint mindegyik részelemként megjelenődik egyrészt a jogorvoslathoz való jog, másrészt pedig a reformatio in peius tilalma is.
- [216] „...Ha a törvényalkotó – széles alkotmányos mozgásterét kihasználva – úgy dönt, hogy többfokozatú rendes jogorvoslati rendszert vezet be, vagy rendkívüli jogorvoslat(oka)t tesz elérhetővé, akkor az ezek lefolytatására irányuló eljárásoknak is meg kell felelniük a jogorvoslati jogból és a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogból fakadó követelményeknek, figyelemmel az adott eljárás, illetve eljárási szakasz sajátosságaira.” {3004/2022. (I. 13.) AB határozat, Indokolás [53]}

1.

- [217] A bűncselekményegység valamennyi fajtájának a perújítás megengedhetőségével kapcsolatban jelentősége van, így a természetes és a törvényi egységnek, és ezen belül a folytatólagos és az összefoglalt bűncselekménynek egyaránt.
- [218] Alapvetően nem értek egyet azzal, hogy a határozat a 6/2009. Büntető jogegységi határozatot – és az Alkotmánybíróság 3103/2013. (V. 17.) AB határozatát – olyannak tekinti, mint ami valamennyi perjogi helyzetre, így az indítvány szerinti esetekre is egységesen alkalmazható lenne. Ennek pedig nem csupán az az oka, hogy a 6/2009. Büntető jogegységi határozatot több mint 15 éve született.
- [219] Az egységbe tartozás, egységbe kerülés igénye értelemszerűen különböző időpontokban és formában merülhet fel:
- egy részcselekményt illetően jogerős elítélés születik, majd ezt követően utóbb válik ismertté (derül ki) egy további cselekmény; a 6/2009. Büntető jogegységi határozat kizárólag erre a helyzetre vonatkozó;
 - a részcselekmények ismertek, azonban esetükben – az ügyész által tudva vagy nem tudva – több külön eljárásban, több vádemelésre kerül sor;
 - valamennyi eljárás jogerős befejezését megelőzően ezt észelve az ügyek egyesítése révén az egységbe kerülés megtörténik;
 - egyik eljárás jogerősen befejeződik, míg a másik ügyben eljáró bíróság jogerő előtt ezt észelve „res iudicata” címén megszüntető rendelkezést hoz; ez az indítvánnyal érintett 1. pont alatti határozat;
 - több eljárás külön- külön jogerősen befejeződik anélkül, hogy az egységbe kerülés megvalósult volna; ehhez képest is jelentősége van az eljárások eredményének:
 - jogerős elítélések (külön- külön bűnösséget megállapító ítéletek) találkozásáról – mint az indítvány 3. pontja alatt felsorolt ítéletek esetében, vagy
 - jogerős felmentő ítélet és jogerős bűnösséget megállapító ítélet találkozásáról van szó; ilyen az indítvány 2. pontja alatti, felülvizsgálattal érintett eset.
- [220] Mindezekből kitűnik, hogy az indítványban felsorolt határozatok nem azonos perjogi helyzetet érintőek, és nem is az első, a 6/2009. Büntető jogegységi határozattal érintett esetkörbe tartozóak.
- [221] A 6/2009. Büntető jogegységi határozattal kapcsolatban kiemelendő, hogy ennek alapja az volt, hogy az ítélethozatalt követően derült ki, hogy a terhelt azt megelőzően további olyan cselekményeket követett el, amelyek a már elbírált bűncselekményi egységbe tartoznak, azok – tettazonosság folytán – ítélt dolognak minősülnek. Eszerint a perújítási indítvánnyal elbírálni indítványozott tények olyan bűncselekmény részét képezik, amelyet a bíróság már jogerősen elbírált, az ügyész perújítási indítványa önmagában nem elégséges a perújítási eljárás lefolytatásához. A törvény egyrészről – a (rég) Be. 408. §-ában meghatározott – további követelményeket támaszt ahhoz, hogy a bíróság az ilyen tényeket is megvizsgálja, másrészről külön eljárási rendet alkotott, amely szerint a bíróság dönt arról, hogy megengedi-e a perújítási eljárás lefolytatását. A perújítási eljárás tehát a perújítási indítvány előterjesztésével, és nem a vádirat (vádindítvány) benyújtásával indul. Az ügyész perújítási indítványa a (rég) Be. 408. § (1) bekezdés a/2. pontján alapult, és kizárólag olyan esetre vonatkozó, ahol a bíróságok a terheltet jogerősen elmarasztalták.
- [222] Erre, és csakis erre az estkörre nézve adta az 3103/2013. (V. 17.) AB határozat értelmezését a tisztességes eljárás elvével összefüggésben, és arra vonatkozóan, hogy utóbb ismertté vált részcselekmény esetében újabb vádemelésre nincs szükség, a perújítási indítvány a vád.
- [223] Jelen jogegységi panaszjárással érintett ügyek egyike sem tartozik a 6/2009. Büntető jogegységi határozattal érintett körbe, a törvényi egység lezárására vonatkozó további részeit pedig a Btk. új 6. § (3) bekezdése 2022. március 1. napjától alkalmazhatatlanná tette.

2.

- [224] Nem értek egyet azzal, hogy a határozat az Indokolás [161], [163] bekezdésében megjelenített eljárási rendet – egységesen – alkalmazandónak és alkalmazhatónak tartja valamennyi lehetséges esetben, így az indítvánnyal érintett 2. pont alatti ügyben, továbbá a bűncselekményegység valamennyi fajtáját érintő körben.
- [225] A határozat szerint a bűncselekményegységbe tartozó részcselekmények több eljárásban történt elbírálása esetén a követendő eljárás az ide tartozó cselekmények miatti első jogerős ítéletet követően a további eljárás(ok)ban az eljárás – az alapeljárásban vagy a Be. 637. § (1) bekezdés b) pontjára alapított perújítás során történő – megszüntetése, és az azokkal elbírált részcselekmények miatti büntetőjogi felelősségnek – a Be. 637. § (1) bekezdés a) pont ab) alpontjában írt feltételek fennállása esetén – a terhelt terhére előterjesztett indítvány alapján elrendelt perújítási eljárásban való elbírálása.
- [226] Ez a megoldás a Be. 637. § (1) bekezdés a) pont ab) alpontjában írt perújítási okot (új bizonyíték) hívja fel; majd – szintén értelmezés útján – megengedi a perújítást a terhelt terhére irányulóan egységes elbírálás esetén
- akkor is, ha a terhelt bűnösségét kell megállapítani (felmentéssel szemben),
 - akkor is, ha a bűnösség köre oly mértékben megnövekszik, hogy vagy lényegesen súlyosabb büntetést, intézkedés helyett büntetést kell kiszabni vagy büntetés helyett alkalmazott intézkedésnél lényegesen súlyosabb intézkedést kell alkalmazni,
 - és teszi ezt a bűncselekményegység valamennyi esetére vonatkozóan.
- [227] Határozott álláspontom, hogy a jogerős felmentés ellenében, törvényi egységre hivatkozással, azonban a felmentéssel érintett (rész)cselekményekre nem vonatkozó, így a felmentést nem vitatóan új bizonyítékra hivatkozással a terhelt terhére irányulóan perújítást engedni, majd a felmentést elítélésbe és büntetés kiszabásba fordítani nem lehetséges.
- [228] Azon állítás pedig, miszerint a törvényi egységbe tartozó (pl. összefoglalt) bűncselekmény esetében az egyik cselekménynek a megállapítása, avagy ennek hiánya nem a bűnösséget, hanem a minősítést érintő kérdés, jogerő előtti helyzetre igaz; jogerő után általános érvénnyel azonban semmiképp.
- [229] Álláspontom szerint valamennyi, a határozattal érintett esetkört érintően – így különösen a 2. pont alatti ügyben – ilyen általános érvényű megoldásra nincs lehetőség.
- [230] Ennek törvényi és dogmatikai alapja a következő.
- [231] A folytatólagos egység a Btk. Általános Részében szereplő törvényi egység, amely a bűnhalmazat kiváltására szolgál [Btk. 6. § (2) bekezdés].
- [232] A folytatólagosan elkövetett bűncselekmény lényege, hogy több – időben egymáshoz közel eső – részcselekményből áll. A törvény erejénél fogva egység, az egyes részcselekmények egymással a tettazonosság körében állnak.
- [233] Ebből – a régi Btk. rendelkezéseivel egyező – szabályozásból rendszertani értelmezés alapján arra vonható következtetés, hogy e §-ban a törvényhozó azokat az eseteket definiálta, amikor az elkövetőnek több bűncselekménye egy eljárásban kerül elbírálásra. E cselekményeket főszabályként bűnhalmazatként, a bűnhalmazatra vonatkozó egyéb rendelkezések figyelembevételével kell elbírálni. Ez alól kivételt képez a 6. § (2) bekezdésben írt folytatólagos egység, amikor az egy eljárásban elbírálni indítványozott több bűncselekményt – az itt írt öt feltétel együttes teljesülése esetén – nem több bűncselekményként, hanem egyetlen bűncselekményként kell elbírálni.
- [234] Egyértelmű, hogy a folytatólagos egység, mivel a bűnhalmazat kiváltására szolgál, irányát (vektorát) tekintve a kedvezőbb, a terhelt javára szóló törvényi megoldás.
- [235] Ehhez képest alapvetően különböző az úgynevezett különös részi egység (összetett vagy összefoglalt bűncselekmény), ahol az egységbe foglalás a közös eredmény vagy más szempont révén súlyosabb megoldáshoz vezethető, vektorát tekintve a terhelt hátrányára szóló (költségvetési csalás, több emberen elkövetett emberölés stb).
- [236] Az szintén vitán felül áll, hogy a folytatólagosság egységébe csak olyan részcselekmények foglalhatók, amelyek külön-külön bűncselekményt valósítanak meg.
- [237] A folytatólagosság megítélésénél – értelemszerűen – az anyagi jogi és az eljárásjogi követelmények, szempontok nem keverhetőek össze.

- [238] Az anyagi jogi feltétel: A folytatólagos bűncselekmény megállapításának öt konjunktív feltétele: a) ugyanolyan bűncselekmény; b) egységes elhatározással; c) azonos sértett sérelmére; d) rövid időközökben történő; e) többszöri elkövetése. Az egységes elhatározás a folytatólagos egység szubjektív, az ugyanazon bűncselekmény azonos sértett sérelmére, rövid időközönkénti, többszöri elkövetése pedig az objektív feltételei, amelyeknek konjunktíve kell teljesülniük. A folytatólagos egység megállapítására akár már egyetlen feltétel hiánya esetén sem kerülhet sor.
- [239] Eljárásjogi szempontból a folytatólagosság törvényi egysége azt jelenti, hogy az e törvényi egységbe tartozó részselekményeket egységesen, egy eljárásban kell elbírálni.
- [240] A perújítás megengedhetősége szempontjából mindez a következőket jelenti.
- [241] „A Be. 6. § (3) bekezdés d) pontja többszöri eljárás tilalmával kapcsolatban egyfelől a „terhelt cselekménye” kifejezést használja, ami értelemszerűen a „vád tárgyává tett cselekmény”, s ekként az újabb eljárásra, másfelől a „már jogerősen elbírálták” megjelölés pedig a korábbi jogerős ítélettel befejezett eljárásra utal.” {Bpkf.III.169/2016/7. számú végzés [38] bekezdés}
- [242] „A kizáró hatás olyan tényekre érvényesül, amelyeket a bíróság a korábbi ítéletben ténylegesen elbírált, akár a vád tárgyai voltak, akár nem.” {Bpkf.III.169/2016/7. számú végzés [42] bekezdés}. A tettazonosságnak ez az eljárásjogi értelme nem azonos az anyagi büntetőjogi egység fogalmával. {Bpkf.III.169/2016/7. számú végzés [44] bekezdés}
- [243] Ez azt is jelenti, hogy nem minden perújítási oknál közömbös körülmény, hogy mi az alapügy ítélete.
- [244] Az indítvánnyal érintett 2. pont alatti ügyben – szemben a határozat kritikai megállapításaival – az alábbi szempontok jelentősek.
- [245] A 2. pont alatti ügyben folytatólagosan elkövetett bűncselekmény (hűtlen kezelés büntette) miatt született több eljárásban, több jogerős ügydöntő határozat, egyikben elítélés, a másikban felmentés.
- [246] Időben megelőzően a Be. 637. § (1) bekezdés b) pontja („res iudicata”), majd a későbbi eljárásban a 637. § (1) bekezdés a) pont ab) alpontja (új bizonyíték) szerinti okra alapítottan perújítás került elrendelésre.
- [247] A különbség a két perújítás között az, hogy amikor a folytatólagos egységbe tartozó bűncselekmények elbírálásánál két jogerős ítéletet hoznak, akkor a vádban szereplő két történeti tényállást kell összemérni, és ha ez egy történeti tényállásba illeszkedik, akkor a második ítélet a kétszeres elbírálás tilalmába ütközik. Eljárásjogi szempontból a tettazonosság tehát a vádokban leírt történeti tények, eseménysorozat azonosságát jelenti.
- [248] Ezzel szemben annál a perújítási oknál, ami alapján elrendelték a később lefolytatott perújítást – a 637. § (1) bekezdés a) pont ab) alpontja (új bizonyíték) –, nem a korábban jogerősen elbírált vádban szereplő történeti tényállásból kell kiindulni, hanem abból, hogy a perújítás olyan rendkívüli jogorvoslat, melynek alkalmazására – általában – új, az alapügyben fel nem merült bizonyítékokra alapítva, a jogerős, ügydöntő határozatban rögzített tényállás, és az abból fakadó jogkövetkezmények megváltoztatását célozva kerülhet sor.
- [249] A valóságot, tehát az ítélet történeti tényállását, amit az alapügy bírósága állapított meg, az alapügy valamelyik részselekményéhez kapcsolódva lehet megváltoztatni, arra alkalmas új bizonyítékkal. Ha ez alapos, akkor van helye ezzel folytatólagosságot képezve, az újabb részselekményeket a folytatólagosság egységébe illeszteni és így, csakis így teljesülhetnek az anyagi jogi követelmények.
- [250] Álláspontom szerint nincs helye folytatólagos bűncselekmény miatti jogerősen felmentő ügydöntő határozat esetén perújításnak, ha az új bizonyítékok alapján mindössze az valószínűsíthető, hogy csak az újból előhozott részselekmény(ek) miatt lehetne megállapítani büntetőjogi felelősséget, a korábban jogerősen felmentett részselekmények miatt azonban nem.
- [251] Ennek indoka, hogy a folytatólagos bűncselekmény több részselekményből építhető törvényi egység, megállapításához minimálisan két részselekményt kell megállapítani és kétséget kizáróan bizonyítani ahhoz, hogy az elkövető terhére lehessen írni a folytatólagosságot. Abban az esetben azonban, ha az eredetileg felmentett cselekmények közül egy sem állapítható meg az elkövető terhére kétséget kizáróan, az említett feltétel nem teljesül.
- [252] Így nem lehet szó „ugyanolyan bűncselekmény” „többszöri” elkövetéséről abban az esetben, ha csak egyetlen, és pedig kizárólag az újonnan előhozott részselekmény miatt lehetne megállapítani bűnösséget a rendelkezésre álló adatok szerint. Ha ugyanis a perújítási indítvány alapján nem feltehető az, hogy valamely, eredetileg felmentett részselekmény kapcsán bűnösség megállapítására kerül sor, akkor a folytatólagos bűncselekmény megállapításának elvi alapja hiányzik: nincs ugyanis olyan (legalább egy további) részselekmény, amellyel sor kerülhetne az újonnan előhozott részselekménynek a folytatólagos egységbe történő belefoglalására.
- [253] Egy jogerősen, és a perújítási eljárásban sem vitatottan felmentett cselekmény ugyanis nem tekinthető eljárásjogi értelemben a folytatólagos bűncselekmény megállapításához fundamentálisan hozzátartozó „ugyanolyan bűncselekménynek”. Nem értelmezhető ez a helyzet a különböző felmentési jogcímek tekintetében sem, tehát ha például a cselekmény nem bűncselekmény vagy azt nem a terhelt követte el.

- [254] A folytatólagos bűncselekmény ugyanis egy rendbeli, egységes bűncselekmény, így vele kapcsolatos jogerős elítélés minden részselekményt automatikusan átfog, amely a vádban, illetve az ítéletben írt időintervallumban felmerülhetett.
- [255] Jogerős felmentés esetén perújítás révén nem lehet tehát helye a nem megállapított folytatólagos bűncselekményből egy másik, szűkebb keretszűkületű, és végül bűnösség megállapítására vezető folytatólagos bűncselekmény kikülönítésének, amely kizárólag olyan részselekményekből építkezik, amelyek az eredeti ügyben egyáltalán nem merültek fel.
- [256] A büntetőjogi felelősség megállapítása ilyenkor még perújítás esetén is a „res iudicata” és a „ne bis in idem” elveinek megkerülésével történne (Kúria Bfv.III.296/2022/19. számú végzés [96] bekezdés).
- [257] Értelemszerűen a perújítási eljárás tárgya már nem az eredeti vád, hanem az alapügyben meghozott jogerős ítélet. Itt is érvényesülnie kell azonban a Be. 6. § (2) bekezdésében írt alapvetésnek, amely szerint a bíróság a vádon túl nem terjeszkedhet. Így, ha valakit jogerősen felmentettek nincs törvényes alap arra, hogy (a felmentéssel elbírált részeket nem támadva) kizárólag olyan részselekmények alapján helyezték ismét folyamatba a jogerősen lezárt ügyet, és az alapján marasztalják az elkövetőt, melyeket a folytatólagos bűncselekményegység részeként már elbíráltak.
- [258] A Be. 637. § (l) bekezdés ab) pont I. fordulatában írt feltétel olyankor nyilvánvalóan nem teljesülhet, ha az eredeti folytatólagos bűncselekménynek egyetlen olyan, az új bizonyítékok alapján bizonyítható láncszeme sincsen, amelyekkel a folytatólagosság fonala az újból elbíraltatni szándékozott részselekmények vonatkozásában felvehető lenne.
- [259] Kétségtelen, hogy a törvényi egység anyagi jogi – a Büntető Törvénykönyv normatív rendelkezéséből fakadó – követelmény.
- [260] A bíróság azonban nem teremti meg az egységet, hanem azt legfeljebb deklarálja. Lényeges különbség.
- [261] Perjogilag a „res iudicata” durva megsértése egy ilyen eljárás, mivel lényegében in concreto visszacempészi a büntetőjogi felelősséget olyan ügybe, ahol már jogerős felmentésre került sor, végeredményben az alapügyben nem szereplő, további cselekmény alapján, a folytatólagosság köntöse alatt.
- [262] Ez pedig nem más, mint maga a kétszeri elbírálás tilalma, és az egyszeri eljárás követelménye elveinek sérelme.
- [263] A perújítás rendkívüli jogorvoslatként a ténybeli hibák korrigálására szolgál. A kifogásolt esetben viszont nem ténybeli javításról, hanem valójában a bűnösség „javításáról”, a bűnösség újbóli, „ismételt” (korábbi „res iudicata”-t érintőt megszüntetés ellenében való) megállapításának igényéről van szó.
- [264] Határozott álláspontom, hogy a perújítás erre nem szolgál, és nem szolgálhat.

3.

- [265] Valójában a határozat szerinti eljárási rend lehetővé teszi, hogy – miként az indítvány szerinti 2. ügyben – a terhelt javára szóló első perújítás eredménye legyen a terhelt terhére szóló ügyészi perújítási indítvány alapja.
- [266] Ennek indoka a határozat szerint az, hogy a „res iudicata”-ra alapított eljárás megszüntetése esetén a terhelt büntetőjogi felelősségének elbírálására érdemben nem kerül sor, így a Be. 4. § (3) bekezdése szempontjából nem jelenti az elkövető cselekményének jogerős elbírálását, ekként pedig „res iudicata” hatás sem fűződik hozzá. A „res iudicata” ugyanis tisztán büntetőeljárás akadály, amely a többszöri eljárás tilalmához („ne bis in idem”) kapcsolódik, ezáltal azonban csak olyan bírósági határozathoz járulhat, amely a vádlott büntetőjogi felelősségéről anyagi jogi alapon döntött. Az ítélt dologként történő megszüntetés az újabb eljárás – éppen emiatt való – technikai lezárása, ekként az azzal érintett cselekményekhez kapcsoló büntetőjogi felelősség perújításban történő – érdemi – elbírálásának nem akadály.
- [267] Ennek leegyszerűsített értelme az, hogy az ítélt dolog címén történő jogerős megszüntetés nem jelent ítélt dolgot, pusztán „technikai akadály”. Ezért az ügyésznek a cselekmény újabb elbírálására való igénye – jogerő ellenében – felélezhető.
- [268] Mindez pedig – a határozat szerinti értelmezés útján kialakított rendben – oly módon, hogy elsőként egy (bárki által előterjesztett) terhelt javára szóló perújítás, majd ezt követően kizárólag az ügyész által (diszkrécionális jogán általa választott – egységgel összefüggésbe hozható – ügyeket érintő körben, terjedelemben) kezdeményezett terhes perújítás szükséges.
- [269] A „res iudicata” és a „ne bis in idem” elvének előzőekben ismertetett értelmezésén túl álláspontom szerint ez további lényeges kérdést is felvet.
- [270] Ekként ugyanis a terhelt javára szóló eljárás a terhelt terhére, elítélésére vezető módon fordul át.

- [271] Ha az előzőekben kifejtetteket összevetjük a perújítást, mint rendkívüli jogorvoslatot érintő, jelen feljegyzés I. pontja alatt felhozott alkotmányos és eljárási alapelveket tartalmazó elvárásokkal, akkor álláspontom szerint sérül a tisztességes eljárás követelménye és a terhelt jogorvoslati joga gyakorlásának kockázatmentességéhez fűződő érdeke.
- [272] A reformatio in peius (a tilalom szemszögéből) úgy definiálható, mint minden egyes, az új ítélőbíróság által foganatosított, hivatalból bekövetkezett és a főkérdést érintő döntés megváltoztatása, annak hátrányára, akinek javára a jogorvoslatot benyújtották.
- [273] Ez az elv szoros összefüggésben áll a tisztességes eljáráshoz való jog követelményével (ld. megfogalmazását az EJEE 6. cikkében), másfelől az „eljárásjogi bizalmi védelem” (a terheltnek nem okozhat meglepetést a bíróság által előidézett váratlan esemény) elvével.
- [274] Ennek lényege ugyanis, hogy a terhelt bízhat abban, hogy a jogi pozíciója nem változik a hátrányára.
- [275] Ezen elvek érvényesülését érintően az Alkotmánybíróság álláspontját a törvényességi óvás kapcsán született döntésében 9/1992. (I. 30.) AB határozatában [fenntartotta a 30/2014. (IX. 30.) AB határozat [76] bekezdése] már világosan kifejezésre juttatta: „A jogállamiság lényeges eleme, hogy a törvénynek egyértelműen meg kell határoznia, mikor támadható meg egy bírósági határozat rendes fellebbezési jogorvoslattal, illetve, hogy a jogerőssé vált határozat megtámadására milyen feltételek alapján van lehetőség, s hogy mikor következik be az az állapot, amikor a jogerős határozat már semmiféle jogorvoslattal nem támadható. (...) Ha a jogerő beálltához előírt feltételek teljesültek, akkor annak hatálya a határozat tartalmi helyességétől függetlenül beáll.”
- [276] „A jogállam tartalmát adó alkotmányos elv az is, hogy az állam büntető hatalmának törvényben meghatározott határai és feltételei nem változtathatók meg annak terhére, akinek a cselekményét büntetőjogilag megítélik. Sem a büntetőpolitika változása, sem az eljáró hatóságok mulasztása vagy hibája nem eshet az elkövető terhére.” [11/1992. (III. 5.) AB határozat, fenntartotta a 24/2013. (X. 4.) AB határozat [46] bekezdése]
- [277] „Nem hárítható az elkövetőre annak terhe, hogy az állam mulasztása miatt a büntetőeljárás ideális célja, az igazságos és rendeltetését betöltő büntetés kiszabása nem teljesülhet. Ennek az alkotmányos teherelosztásnak a szempontjából közömbös, hogy az állam rosszul vagy egyáltalán nem érvényesítette a büntető igényét, és közömbös az is, hogy ennek mi az oka.” [42/2005. (XI. 14.) AB határozat, fenntartotta legutóbb: 7/2022. (IV. 26.) AB határozat [28] bekezdése]
- [278] Azonban nyilvánvaló, hogy az ügyész általi külön vádemelések révén már eleve nem teljesült azon törvényi követelmény, hogy az egységbe tartozó bűncselekmények elbírálásának egy eljárásban a helye, és ennek következményeként a külön lefolytatott eljárásokban több jogerős ítélet születik.
- [279] Az indítványban megfogalmazott igény valójában ennek a helyzetnek a reparálást kérte a Kúriától, jogértelmezés útján.
- [280] Miután az ügyeket valójában az ügyészség alakítja, a folytatólagos egység konstruálása körében meghatározó jelentősége van annak, hogy az ügyész milyen cselekményeket (mikor, hány helyen történt vádemeléssel) „olvaszt” folytatólagos egységbe.
- [281] Nézetem szerint a külön-külön történő vádemelések egyben kockázatot is jelentenek. Kérdés, hogy ezt a kockázatot ki viseli, a terhelt vagy az ügyész; megoldható-e ez a helyzet – a perújítás meglévő szabályai alapján – pusztán jogértelmezés útján.
- [282] Álláspontom szerint nem adható olyan értelmezés, amely ezt a kockázatot kizárólagosan terheltre telepíti.
- [283] A határozatban levezetett megoldás szerint azonban több jogerős elítélést/felmentést követően („res iudicata” címén történt jogerős megszüntetést követően, a jogerő kérdésén átlépve, az ítélt dolog címén való megszüntetést nem ítélt dolognak tekintve) a terhelt terhére az ügyész, az egységbe foglalás igénye okán kezdeményezhet újabb eljárást, azon perújítási előfeltétel alapján, mely szerint a terhelttel szemben lényegesen súlyosabb büntetést kell kiszabni, avagy bűnösségét kell megállapítani.
- [284] Nyomatékosan hangsúlyozandó, hogy a folytatólagos egység, mint általános részi törvényi egység a bűnhalmazat kiváltására szolgál, tehát szükségképpen enyhébb irányba mutató, a terhelt javára szolgáló intézmény.
- [285] Ehhez képest a jogerő feltörése azért válik megengedetté, hogy a terhelttel szemben lényegesen súlyosabb büntetést kelljen kiszabni, avagy bűnösségét kelljen megállapítani.
- [286] Álláspontom szerint ez a felidézett alapelvei szintű, és anyagi jogi rendelkezésekkel, valamint a perújítás, mint rendkívüli jogorvoslat lényegével alapvetően ellentétes.
- [287] A jogerő tiszteletben tartásának követelménye ugyanakkor nem csupán a büntető igazságszolgáltatást érintő elvárás.

- [288] Az Alkotmánybíróság kifejtette, hogy „...Ha a jogerős bírósági határozatok megalapozottságát, jogszerűségét is korlátlanul lehetne vitatni, parttalaná válna az igazságszolgáltatási tevékenység, elveszne a jogbiztonság. A perújítással, mint rendkívüli perorvoslattal összefüggésben a kivételességnek az a jellemzője is előtérbe kerül, hogy szűkebb körben, több feltétel együttes fennállása esetén lehet csak igénybe venni, így a jogalkotó döntésétől függ az is, milyen okokból teszi megkérdőjelezhetővé a jogerős határozatot, teremti meg a jogerő feloldásának lehetőségét.” [3257/2020. AB határozat, Indokolás [26]]
- [289] Ennek jelentősége van a polgári jogviszonyokat érintően is, ahol a bűncselekménnyel okozott kár megtérítése, okozott sérelem reparálása, adott életviszonyok rendezése jogerősen időközben szintén végbement.

4.

- [290] A határozat lehetségesnek tartja az indítványozó által felvetett igényre olyan válasz megalkotását, amely az anyagi jogi kérdéseket, következményeket és az eljárásjogi szabályokat egymástól elválasztva, elkülönülten szemléli és kezeli.
- [291] Határozott álláspontom szerint ezek nem választhatók szét, összefüggéseik nem hagyhatók figyelmen kívül, mivel érintik a büntető anyagi jog egyik legalapvetőbb, leglényegesebb kérdését, az elévülést is. Ennek vizsgálata megkerülhetetlen.
- [292] A határozat szerint: „Megjegyzi a Kúria, hogy a perújítás a jogerős ítélet ténybeli hibáinak kiküszöbölését célzó rendkívüli jogorvoslati forma; a terhelt terhére eső alkalmazását az adott perjogi helyzetben is keretek közé szorítja, hogy annak csak a terhelt életében és csak az elévülési időn belül van helye [Be. 638. § (2) bekezdés].” [[153] bekezdés]
- [293] Ennek alapja a határozat szerint, hogy az elévülési idő számítására kialakult bírói gyakorlat áll rendelkezésre; az elévülést félbeszakítja a bármelyik eljárásban a bűncselekmény miatt foganatosított büntetőeljárás cselekmény, és mivel a perújítási helyzetet éppen a cselekmények egységbe tartozása eredményezi, a cselekményegység egyes rész-cselekményi is egységesen évülnek el.
- [294] Álláspontom szerint az elévülés szabályainak mikénti alkalmazhatósága újra gondolatot igényel az egység, a folytatólagos egység, és az ezzel érintett perújítás megengedhetősége kapcsán.
- [295] Ennek kiindulópontja az, hogy az elévülés anyagi jogi jellegű jogintézmény, érvényre juttatásához szükséges rendelkezéseket ugyanakkor az eljárásjogi törvény határozza meg.
- [296] Az elévülés egy olyan határidő, amely, ha eltelik, az valamely jog állami (bírói) úton való érvényesítését akadályozza meg. Büntetőjog esetében ez a jog – az eljárásjogi legalitás elvéből fakadóan – az állam joga és kötelezettsége arra, hogy a bűncselekmény elkövetőjét megbüntesse. Azonban az állam saját magát korlátozza: meghatározott idő elteltével e jogát már nem kívánja érvényesíteni [Btk. 26. § (1) és (2) bekezdés], másfelől meghatározza, hogy mely bűncselekmények estén nem évül el a büntethetőség. A törvény rögzíti az elévülés kezdőnapját, és az elévülés félbeszakítására vonatkozó szabályokat (Btk. 27. §. 28. §).
- [297] A Btk. 6. § (2) bekezdéséből következően nem vitás, hogy a folytatólagos egységbe tartozó cselekmények mindegyike külön-külön önálló bűncselekményt valósít meg.
- [298] A Btk. 27. § a) pontja értelmében az elévülés kezdőnapja befejezett bűncselekmény esetén az a nap, amikor a törvényi tényállás megvalósul.
- [299] A folytatólagos egységre vonatkozóan ettől eltérő, az elévülést érintő speciális törvényi szabály nincs.
- [300] Ebből viszont az következik, hogy a törvény értelmében az egységbe tartozó, külön-külön bűncselekményt megvalósító cselekmények esetén az elévülés az egyes bűncselekmények befejeződésével – minden más körülménytől függetlenül – elkezdődik.
- [301] Az elévülési idő számítására vonatkozó bírói gyakorlat – a vonatkozó 31. számú Bkv alapján – a folytatólagos egységbe tartozó cselekmények önálló elévülését kizárja, és az elévülést egységesen az „utolsó” rész-cselekményhez igazítja.
- [302] Perújítási helyzetben, a folytatólagos egységbe tartozás igénye miatt, a terhelt terhére folyó perújítási eljárásban ez viszont egyben azt is jelenti, hogy a külön-külön vádemeléssel érintett cselekmények elévülése attól függhet, hogy a külön vádemeléseket követően a bíróságok milyen típusú döntést hoznak, milyen gyorsan hoznak jogerős határozatot, mikor és milyen elévülést félbeszakító cselekményt hajtanak végre, végső soron pedig ki lesz az első, és ki lesz az utolsó, aki befejezi az elbírálást. Az utolsó azért is jelentőssé válik, mivel a perújítást követően ez lesz az, ami az előtte lévők az elévülés szempontjából is „magába olvasztja.”
- [303] Megjegyezni kívánom azt is, hogy – értelemszerűen – a felmentő ítélet az elévülést nem szakítja meg.

- [304] Kétségtelen, hogy a Be. 638. § (2) bekezdése szerint perújításnak a terhelt terhére csak életében, és csak az elévülési időn belül van helye.
- [305] Az előzőekben leírt, kizárólag bírói értelmezésen alapuló megoldás azonban éppen a törvény megkerülhetetlen szabályát, az „elévülési időn belül” parancsot relativizálja, kiismerhetetlenné teszi, és kitágítja. Tovább menve, lehetővé teszi azt is, hogy egy önálló bűncselekménynek minősülő, akár egy már elévült cselekmény esetében a felelősségre vonásra mégis sor kerülhessen.
- [306] Mivel ez egy rendkívüli jogorvoslatra vonatkozó értelmezés, ez egyben azt is jelenti, hogy nem látható, a törvényből nem megismerhető, hogy az állam – jogerő után – a büntetőigényét meddig kívánja újból feléleszteni az egységbe foglalás igényére alapítottan (akár jogerős felmentés ellenében is).
- [307] Ennek azonban a tisztességes eljáráshoz való jog érvényesülése szempontjából van alaptörvényi jelentősége.
- [308] „Ha tehát az elévülés beállt, az elkövetőnek alanyi joga keletkezik arra, hogy ne lehessen megbüntetni. Ez az alanyi jog annak következtében nyílik meg, hogy a másik oldalon az állam büntetőigénye megszűnt, ha eredménytelenül telt le az az idő, amelyet a törvényben büntető hatalmának gyakorlására, az elkövető üldözésére és megbüntetésére magának szabott.” [11/1992. (III. 5.) AB határozat]
- [309] Kétségtelen az is, hogy az állam az elévülés törvényi határidejét alkotmányos jelentőségű érdekből – alkotmányos rendelkezéssel – áttörheti, ám ezt a jogalkalmazó nem teheti meg. [11/2024. (V. 10.) AB határozat]

5.

- [310] „A jogegységi határozat – a bíróságokra nézve általánosan kötelező erejéből fakadó normatív jellege ellenére is – bírói döntés, amely előtt korlát áll. Ez a korlát pedig – elsősorban az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdéséből is következően – nemcsak alkotmányos múltunkban, hanem a jelenben sem léphető át. A jogszabály-értelmezés természetesen visel magán olyan jegyeket, melyeken keresztül e tevékenység – különösen a Kúria esetében – a jogalkotás határán járhat, de ez a jogszabályoknak való alárendeltségen nem változtat. A jogértelmezésre – akár az adott jogvitához kötődően, akár, mint jelen esetben a tartós jogalkalmazási gyakorlat egységének biztosítására irányulóan – csak a jogi szabályozás keretei között kerülhet sor. A bírói hatalom tehát alapvetően és közvetlenül nem veheti át a jogalkotás funkcióját egyik – a hatalommegosztás rendjében erre feljogosított – szervtől sem.” [19/2017. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás (27)–(29)]
- [311] A bíróság az Alaptörvény 28. cikke alapján nem alkothat jogot, a joghézag kitöltésére ez az alaptörvényi szabály nem nyújt lehetőséget.
- [312] Az alkotmányos felhatalmazás nélküli, a normatartalomtól eloldódó, normatív alappal nem rendelkező jogértelmezés elfogadhatatlan.
- [313] Ekként álláspontom szerint az ügyben a Bszi. 40. § (1) bekezdés első mondat második fordulata alapján a határozathozatalt mellőző döntés meghozatalának lett volna helye.

Budapest, 2024. június 17.

Molnár Ferencné dr. s.k. bírő

- [314] A többségi határozattól eltérő állásponthez csatlakozom.

Dr. Varga Zs. András s.k. bírő, Dr. Hornyák Szabolcs János s.k. bírő, Dr. Varga Eszter Ágnes s.k. bírő,
Dr. Bartkó Levente s.k. bírő, Idzigné dr. Novák Marianna Csilla s.k. bírő

A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsának jogegységi hatályú határozata

Az ügy száma:	Jpe.II.60.060/2023/7.
A felperes:	a felperes neve (a felperes címe)
A felperes képviselője:	KPM Ügyvédi Iroda (a felperes képviselőjének címe eljáró ügyvéd: Dr. Petrovics Bálint)
Az alperesek:	az I. rendű alperes neve (az I. rendű alperes címe) a II. rendű alperes neve (a II. rendű alperes címe)
A per tárgya:	kölcsön megfizetése
A jogegységi panaszt benyújtó fél:	a felperes
A jogegységi panasszal támadott határozat száma:	Gfv.30.232/2023/3. számú ítélet

Rendelkező rész

A Kúria megállapítja, hogy a Gfv.30.232/2023/3. számú, jogegységi panasszal támadott ítélete jogkérdésben eltért a Pfv.22.146/2017/8. számú, a Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett ítélettől.

Az eltérés indokolt volt, ezért a Kúria a Gfv.30.232/2023/3. számú ítéletét hatályában fenntartja.

A Kúria a bíróságokra nézve kötelező jogértelmezésként megállapítja, hogy az azonos jogi alapon nyugvó, korábban perben vagy fizetési meghagyásos eljárásban nem érvényesített további követelés elévülését a korábbi részkövetelésre irányuló igényérvényesítés nem szakítja meg.

A Kúria Pfv.22.146/2017/8. számú ítéletének ezzel ellentétes jogértelmezése és a hasonló tartalmú határozatai a továbbiakban kötelező erejüként nem hivatkozhatók.

A jogegységi panasz eljárásban megfizetett illetéket az állam viseli.

A Kúria elrendeli a határozatának közzétételét a Magyar Közlönyben.

A határozat ellen jogorvoslatnak nincs helye.

Indokolás**A jogegységi panasz alapjául szolgáló tényállás**

- [1] Az alperesek mint adósok 2008. augusztus 1-jén deviza alapú kölcsönszerződést kötöttek a felperes jogelődjével mint hitelezővel. A hitelező a kölcsönszerződést felmondta, amely felmondás 2012. március 1-jén hatályosult, így a követelés ezen a napon esedékessé vált. Ez a nap egyben az elévülés kezdő napja is. Ezt követően a hitelező a szerződésből eredően fennmaradt – számítása szerint a felmondás napján 6.017.066 forint összegű – követelését 2014. március 14-én a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 328. §-a szerint a felperesre engedményezte.
- [2] Az alperesek a fenti jogviszonyból eredő fizetési kötelezettségüknek nem tettek eleget, ezért a felperes 2017. október 20-án a teljes követeléséből 170.000 forint tőke és járulékaik erejéig fizetési meghagyásos eljárást kezdeményezett. A kibocsátott fizetési meghagyás mindkét alperessel szemben jogerőre emelkedett 2017. november 29-én.
- [3] Az alperesek a fennmaradó fizetési kötelezettségüknek a továbbiakban sem tettek eleget. A felperes ezért 2021. december 20-án fizetési meghagyás kibocsátását kérte, amely eljárás az alperesek ellentmondása folytán perré alakult. A perben a felperes az alpereseket 5.558.914 forint tőke és járulékaik megfizetésére kérte kötelezni.

Az első- és másodfokú ítélet

- [4] Az elsőfokú bíróság az alperesek többirányú – a többi között elévülésre alapított – védekezésére tekintettel a felperes keresetét elutasította. Döntését arra alapította, hogy az engedményezésről szóló értesítés – annak tartalmi hiányosságai miatt – nem volt alkalmas az elévülés megszakítására. Ebből következő álláspontja szerint a 2012. március 1-jei esedékesség és az igényérvényesítés között eltelt idő alatt az elévülés bekövetkezett.
- [5] A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. Megítélése szerint az engedményezésről szóló értesítés nem szenvedett az alperesek által állított tartalmi hiányosságokban, így alkalmas volt az elévülés megszakítására. Erre tekintettel viszont azt állapította meg, hogy az engedményezésről szóló értesítés és a per alapjául szolgáló fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelem előterjesztése közötti időben az elévülési idő eltelt. Ehhez képest – figyelemmel a Kúria Pfv.21.733/2018/4. számú ítéletében foglaltakra és a 6/2022. Jogegységi határozat (a továbbiakban: JEH) [11] bekezdésében írt legfőbb ügyészi véleményre – a felperes jogi álláspontjától eltérően, úgy foglalt állást, hogy a 2017. évben az alperesekkel szemben kezdeményezett fizetési meghagyásos eljárás az adott perben érvényesített követelést tekintve nem volt alkalmas az elévülés megszakítására, mert az e perben érvényesített követelés annak az eljárásnak nem volt tárgya. A Kúria Pfv.21.733/2018/4. számú ítéletének [20] bekezdését idézve („A korábbi perben tett jogfenntartás nem minősül az igény bírósági úton történő érvényesítésének sem,...”) kitért arra is, hogy a perindítás ebben az esetben is csak arra az összegre eredményezi az elévülés megszakítását, amelyre a pert megindították. A polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 346. § (5) bekezdésében írtak szerint kifejtette, hogy a Kúria Pfv.22.146/2017/8. számú közzétett eseti döntésében foglaltakat nem tartotta követhetőnek, mert a Kúria abban az ügyben eltérő perjogi helyzetben foglalt állást az elévülés kérdésében.

A Kúria jogegységi panasszal támadott határozata

- [6] A jogerős ítélet ellen a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben a Pp. 346. § (5) bekezdésének, 367. § (1) bekezdésének, a fizetési meghagyásos eljárásról szóló 2009. évi L. törvény (a továbbiakban: Fmhtv.) 36. § (1) bekezdésének és a régi Ptk. 327. § (1) bekezdésének megsértésére hivatkozott. A Kúria Pfv.22.146/2017/8. számú, Gfv.30.309/2020/11. számú és a BH2015. 230. szám alatt megjelentetett (Gfv.30.185/2014/9. számú) eseti döntéseire hivatkozással állította, hogy perindítás esetén az elévülés megszakadása nem korlátozódik arra az összegre, amelynek megfizetése iránt a keresetet (fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelmet) előterjesztették. Ebből következő álláspontja szerint a jogerős fizetési meghagyással az elévülés megszakadt a perben nem érvényesített követelésrészre vonatkozóan is, így annak az elévülése nem következett be. Jogi érvelése szerint az alperesekkel szemben kibocsátott, ellentmondás hiányában jogerőre emelkedett fizetési meghagyás anyagi jogereje kizárja, hogy az alperesek ebben a perben a követelés jogalapját vitássá tegyék, és a bíróságok ennek további következményeként vizsgálják az érvénytelenségi kifogásukat.
- [7] A Kúria a felülvizsgálati eljárásban meghozott ítéletével (a továbbiakban: támadott határozat) a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. Tekintve, hogy az első- és a másodfokú bíróság egyező – a peres felek által sem vitatott – jogi álláspontja szerint elévülésre és érvénytelenségre is történő hivatkozás esetén a bíróságnak először abban a kérdésben kell döntenie, hogy a perbeli követelés elévült-e, kizárólag a jogerős ítéletben másodikként vizsgált elévülés kérdésében foglalt állást.
- [8] Indokolásában a Kúria kimondta, hogy a fellebbezés benyújtását követően, de a másodfokú ítélet meghozatalát megelőzően közzétett JEH-ben foglaltak szerint az anyagi jogerőhatás csak a bírói úton érvényesített (rész) követeléshez kapcsolódik, azaz az anyagi jogerőhatás csak erre az igényre korlátozódik. További érvelése szerint az alanyi jog érvényesített igény nélküli része a későbbiekben önállóan érvényesíthető, így abban a kérdésben is önállóan szükséges megítélni a fennmaradó (rész)követelést, hogy ahhoz társul-e a közvetlen bírói (állami) jogvédelem lehetősége. Hangsúlyozta, hogy a JEH által elfogadott értelmezés szerint az érvényesített jogot és a jogerő tárgyi terjedelmét a fél kérelmére megítélt szolgáltatás határozza meg. Álláspontja szerint ebből egyrészt az a további következtetés adódik, hogy ha a fél az eredetileg benyújtott keresetében (fizetési meghagyás iránti kérelem) saját döntése szerint az anyagi jogból eredő követelésének nem az egészét érvényesítette, úgy a korábban folyt eljárásban hozott ítélet (fizetési meghagyás) jogereje nem zárja ki az alperessel szemben az új eljárás megindítását a még el nem bírált követelésre. Másrészt viszont az előzőekből azt a következtetést is levonta, hogy részkövetelés érvényesítése esetén a perindítással az elévülés megszakadása nem következik be a perben nem érvényesített követelésrész tekintetében. Álláspontja szerint a kereset (fizetési meghagyás iránti

kérelem) előterjesztése a nem érvényesített követelésrész tekintetében az elévülést megszakító joghatás kiváltására nem alkalmas.

- [9] A fentiekre tekintettel a Kúria a jogegységi panasszal támadott határozatában a JEH [53] bekezdésére utalással kimondta, hogy a továbbiakban nem hivatkozhatók kötelező erejűként a JEH meghozatala előtti bírói gyakorlatot tükröző, a Kúria által a Bírósági Határozatok Gyűjteményében (a továbbiakban: BHGY) közzétett – Pfv.22.146/2017/8. számú (a jogerős ítéletben is értékelt) és Pfv.21.510/2021/8. számú – eseti döntések.

A jogegységi panasz és az ellenérdekű fél nyilatkozata

- [10] A felperes (a továbbiakban: panaszos) a Kúria támadott határozata ellen a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 41/B. § (1) és (2) bekezdésére hivatkozással terjesztett elő jogegységi panaszt, amelyben azt állította, hogy a támadott határozat jogkérdésben eltért a Pfv.22.146/2017/8., Pfv.21.510/2021/8. és Gfv.30.309/2020/11. számú közzétett és ezáltal precedensképes határozatától úgy, hogy az eltérés nem volt indokolt, illetve ha indokolt lett volna, úgy ezt a Kúria csak jogegységi eljárás lefolytatása után tehetné volna meg. Mindezért a támadott határozat hatályon kívül helyezését és a Kúria új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérte.
- [11] Álláspontja szerint a Kúria ítélezési gyakorlata egyértelmű volt annak a jogkérdésnek a megítélésében, hogy a korábbi bírósági igényérvényesítés elévülést megszakító hatása kiterjed az olyan követelésrészre, amelynek érvényesítésére csak később, az elévülési idő leteltét követően, egy újabb eljárás keretében kerül sor.
- [12] Az előzőekben megjelölt eseti döntésekre, továbbá a BH2015. 230. szám alatt megjelentetett Gfv.30.185/2014/9. számú hatályon kívül helyező végzésben foglaltakra hivatkozással állította, hogy a Kúria korábbi gyakorlata egyértelmű a fenti jogkérdésben: elévülést megszakító joghatást tulajdonított a korábbi igényérvényesítésnek.
- [13] A fentiekben túlmenően tévesnek tartotta a panasszal támadott határozatot abban a vonatkozásban is, hogy a Kúria az álláspontját azzal indokolta: „[a]z ettől eltérő jogi álláspont ugyanis ellentétes lenne a JEH-ben kimondott azon elvi megállapítással, amely szerint az anyagi jogerő terjedelme minden esetben a követelés összegszerű elbírálásához igazodik.” Ezzel összefüggésben arra hivatkozott, hogy a JEH-ben vizsgált jogkérdés az anyagi jogerő és annak pergátló akadályt jelentő eljárásjogi vetülete, azaz az ítélt dolog megítélése volt, a Pp. 360. § (1) bekezdésével, az Fmhtv. 36. § (1) bekezdésével és a Pp. 176. § (1) bekezdés d) pontjával összefüggésben. Álláspontja szerint a JEH nem érintette az elévülés kérdését, annak vizsgálata egyáltalán nem volt az eljárás tárgya. Ezért nem tartotta lehetségesnek egy attól teljesen eltérő jogkérdés megítélésére alkalmazni, még abban az esetben sem, ha az ügyek tényállásai hasonlóságot mutatnak annyiban, hogy a felperes a követelését több részletben érvényesítette.
- [14] Hangsúlyozta, hogy az általa hivatkozott precedensképes eseti döntésekben sem a korábbi igényérvényesítés során hozott jogerős határozat volt az elévülést megszakító tényező, hanem az a tény, hogy a jogosult a kötelezettet hosszú időn keresztül (5 év) hagyta-e abban a hiszemben, hogy a követelést nem kívánja érvényesíteni, vagy a kötelezettel szemben az igénye (akár részbeni) érvényesítésére irányuló eljárást indított.
- [15] A panaszos a fentiekben túlmenően a jogegységi panaszában azt is kifejtette, hogy a fizetési meghagyás fizetési felszólításként is alkalmas volt az elévülés megszakítására, mivel egyértelműen kifejezte a jogosultnak azt a szándékát, hogy a fennmaradó követeléséről nem kíván lemondani. Itt hivatkozott arra, hogy a fizetési meghagyás azt is tartalmazta: a „nem érvényesített igénye tekintetében jogfenntartással élünk”. Ebben a körben a BH2014. 106. szám alatti (Pfv.20.039/2012/3. számú) eseti döntésre hivatkozott.
- [16] Az ellenérdekű felek nem nyilatkoztak a jogegységi panaszra.

A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsának döntése és annak jogi indokai

- [17] A jogegységi panasz részben, a jogkérdésben való eltérés tekintetében alapos, egyebekben alaptalan.
- [18] A panaszos a Bszi. 41/B. § (1) és (2) bekezdését egyaránt megjelölve nyújtotta be a jogegységi panaszt. Tekintettel azonban arra, hogy az alapjául szolgáló eljárásban a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta, és a Kúria a felülvizsgálati eljárásban hozott ítéletével a másodfokú ítéletet hatályában fenntartotta, tartalmát tekintve a Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa azt mint a Bszi. 41/B. § (1) bekezdése alapján előterjesztettet bírálta el. Ebből adódóan vizsgálta, hogy a felperes a felülvizsgálati kérelmében hivatkozott-e már azokra a Kúria 2012. január 1. után hozott és a BHGY-ben közzétett határozataira, amelyekről a panaszában azt állította, hogy a Kúria azoktól a támadott határozatában eltért, és a Kúria az eltéréssel jogsértést okozott.

- [19] A Kúria előjáróban utal arra, hogy a jogegység követelményét Magyarország Alaptörvénye 25. cikk (3) bekezdése rögzíti, kimondva, hogy „[a] Kúria biztosítja a bíróságok jogalkalmazásának egységét.” A Kúria e feladatát az ítélezése során akkor teljesíti, ha a közzétett kúriai döntéseiben elfogadott jogértelmezés elvi tartalmát (ún. ratio decidendi) az azonos ügyekben követi.
- [20] A jogegységi panasz eljárás – amint azt a Jogegységi Panasz Tanács már a Jpe.I.60.005/2021/5. számú határozatával megállapította – rendkívüli, a jogerő utáni, a jogegységet célzó, a Bszi. külön szabályozásán alapuló sui generis eljárás, amely nem a per folytatása, hanem a jogrendszer belső koherenciájának a megteremtését szolgálja. A jogegységi panasz eljárásban ezért a Kúria nem bírálja felül a jogerős határozatot, hanem kizárólag azt vizsgálja, hogy a jogegységi panaszban kifejezetten megjelölt, közzétett kúriai határozatoktól való eltérés bekövetkezett-e, és ha igen, az eltérés indokolt volt-e vagy sem. A Kúria tehát a jogegységi panasz eljárás során a fél által megjelölt keretben, az általa hivatkozott eltérések tekintetében vizsgálja a panasz megalapozottságát (Jpe.II.60.040/2022/7., Jpe.I.60.041/2022/12., Jpe.II.60.054/2022/14.).
- [21] A jogegységi panasz eljárás előzőekben említett kereteit kijelölik egyfelől azok a közzétett kúriai határozatok, amelyekről való eltérésre a panasz előterjesztője a felülvizsgálati kérelmében és a jogegységi panaszában egyaránt hivatkozott, másrésről az a jogkérdés, amelyben a panaszos eltérést állít.
- [22] A Jogegységi Panasz Tanács már számos határozatában (Jpe.I.60.011/2021/3., Jpe.I.60.001/2022/3., Jpe.II.60.002/2022/3., Jpe.I.60.013/2023/3.) nyilvánvalóvá tette, hogy ebben a körben nem elégséges csupán megjelölni az összevetni kért határozatokat, miképpen az eltérésre való pusztán hivatkozás sem nyitja meg az utat a panasz érdemi elbírálására. A jogegységi panasz előterjesztőjének ki kell munkálnia: a támadott határozat konkrétan melyik jogszabályi rendelkezésre vonatkozó, mely jogértelmezést, jogi érvelése mely pontjában nem tartotta be. Ebből következően fel kell tárnai az ügyek összehasonlítható tényállását, a felmerült jogkérdést, az alkalmazandó jogot; egy konkrét jogszabály, konkrét határozatban való értelmezését kell összevetni egy hasonló helyzetben történt másik értelmezéssel, amint azt a Jogegységi Panasz Tanács a többi között a Jpe.II.60.002/2022/3. számú határozatában kifejtette.
- [23] Mindezekhez képest az adott ügyben a jogegységi panaszban megjelölt eseti döntések közül a jogkérdésben való eltérés a Pfv.21.510/2021/8. számú határozatot illetően külön nem volt vizsgálható, mivel a panaszos arra a felülvizsgálati kérelmében nem hivatkozott.
- [24] Mellőzte a Jogegységi Panasz Tanács a támadott határozatnak a Gfv.30.309/2020/11. számú közzétett kúriai határozattal való összevetését is. Ennek – az előbbtől eltérően – az volt az oka, hogy a panaszos erre a határozatra kizárólag olyan összefüggésben hivatkozott, hogy az elévülés körében nem lehet különbséget tenni keresetlevél és fizetési meghagyás között, mivel az Fmhtv. 22. §-a egyértelműen azonos rangon, azonos joghatásokkal és azonos fogalomként kezeli a két iratot. A támadott határozatban viszont ez a jogkérdés fel sem merült; a Kúria az elévülést megszakító okok értelmezése során az igényérvényesítés e két módja között nem tett különbséget, amint az a döntés elvi tartalmából {Indokolás: [28]–[29]} félreérthetetlenül megállapítható.
- [25] A BH2015. 230. szám alatt megjelent és panaszos által ekként hivatkozott Gfv.30.185/2014/9. számú, az adott felülvizsgálattal támadott határozatot hatályon kívül helyező és új eljárás elrendeléséről szóló végzés tartalmával való összevetést pedig az zárta ki, hogy azt a Bszi. 163. § (1) és (1a) bekezdése alapján a meghozatalakor nem kellett közzétenni, annak a BHGY-ban történő közzététele ténylegesen nem is történt meg, így az nem minősül precedens erejű közzétett kúriai határozatnak.
- [26] Az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdése szerint a jogegységi határozat, így a jogegységi panaszban hivatkozott JEH minden bíróságra kötelező, és a Bszi. 2021. január 1-től hatályos rendelkezései értelmében a Kúria közzétett határozatainak sorába tartozik. A panaszos azonban a felülvizsgálati kérelmében ettől való eltérésre nem hivatkozott, mivel állítása szerint a másodfokú bíróság azt az elévülés kérdéskörében nem tette a kereset elutasítását helybenhagyó ítélete részévé. Mindazonáltal a panaszos a jogegységi panaszában a JEH rendelkezésétől való eltérésre a sajátos érveléssel hivatkozott, hogy az azért nem alkalmas a támadott határozat indokolásával való párhuzamba állításra, mert az nem terjed ki az elévülés kérdésére.
- [27] A panaszos ez utóbbi hivatkozására tekintettel a Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa a panasz befogadása során úgy ítélte meg, hogy megkerülhetetlenül állást kell foglalni abban a kérdésben: a JEH ad-e iránymutatást az elévülés megszakadásának jogkérdésére, és ha igen, annak tartalmával ellentétes-e a Kúria korábbi precedensképes határozatán alapuló gyakorlata. Ezen túlmenően eldöntendővé vált az is, hogy a JEH tartalmából okszerűen adódik-e a panasszal támadott határozatban megfogalmazott következtetés, miszerint a panaszos által már a felülvizsgálati kérelemben is megjelölt Pfv.22.146/2017/8. számú, valamint a Kúria ítélező tanácsa által ezzel azonos tartalmúnak tartott Pfv.21.510/2021/8. számú közzétett kúriai határozatok a továbbiakban nem hivatkozhatók kötelező erejűként. Ha pedig erre a kérdésre nemleges választ kell adni, állást kell foglalni

abban, hogy a JEH-ben a panaszos által sem vitatottan eldöntött eljárásjogi kérdésre adott válaszból milyen következtetések adódnak az elévülésre vonatkozó anyagi jogi szabály értelmezésére. Közlebből: eldöntendő, hogy a régi Ptk. 327. § (1) bekezdésével összefüggésben a JEH tartalmának ismeretében is fenntartható-e a Kúria Pfv.22.146/2017/8. számú határozatának elvi tartalma, feltéve, hogy e határozat és a felülvizsgálattal támadott határozat közötti ügyszabotosság a fentiek szerint igazolható.

- [28] A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa abból indult ki, hogy a JEH alapjául szolgáló előzetes döntéshozatali indítvány annak a kérdésnek a megválaszolására irányult: ha a fél az anyagi jog szerint őt megillető követelésének csak egy részét érvényesíti, az ítélet jogereje kiterjed-e a többletre, azaz a korábban nem érvényesített követelésrésze. A Jogegységi Panasz Tanács e kérdés adta keretek között a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 229. §-át, a Pp. 360. § (1) bekezdését, és ide tartozóan a Pp. 209. § (2) bekezdés c) pontját értelmezve határozta meg a Pp. 176. § (1) bekezdés d) pontja (ítélt dolog) szerinti perakadály értelmezési tartományát. Habár a JEH 2. pontja kimondja, hogy „[a] még nem érvényesített követelésrésze újonnan megindított perben vizsgálhatók a keresettel érvényesített jog érdemben el nem bíralt anyagi jogi feltételei”, ez a rendelkezés a követelés egy részéhez kapcsolódó korábbi bírósági igényérvényesítésnek az elévülési időt érintő hatására nem terjed ki. A legfőbb ügyész nyilatkozatának arra az elemére, hogy „[a]z anyagi jog szerint a félnek járó többletigény új perben való előterjesztése addig lehetséges, amíg az anyagi jogi követelés elévülése nem következik be”, a Jogegységi Panasz Tanács az új keresettel érvényesített követelés érdemben el nem bíralt anyagi jogi feltételei körében az elévülésre mint anyagi jogi kifogásra nem tért ki.
- [29] Ilyen körülmények között a Jogegységi Panasz Tanács szükségesnek tartotta, hogy a JEH-ben minden bíróságra kötelező módon eldöntött eljárásjogi kérdések anyagi jogi vetületeként a panaszos által vitássá tett jogkérdésre vonatkozóan ebben a jogegységi panasz eljárásban önállóan összevesse a támadott határozatot a Kúria Pfv.22.146/2017/8. számú ítéletével (a továbbiakban: referenciahatározat). A Jogegységi Panasz Tanács ezzel összefüggésben hangsúlyozza, hogy nem határozatokat vet össze határozatokkal, hanem jogértelmezést jogértelmezéssel (Jpe.I.60.009/2023/22.). Mindazonáltal a korábbi határozataiban (pl. Jpe.II.60.030/2023/11., Jpe.I.60.002/2021/7.) az ügyszabotosság (összevethetőség) megítéléséhez felállított szempontrendszer alapján vizsgálta a támadott határozat alapjául szolgáló jogkérdést.
- [30] Tény, a referenciahatározat és a támadott határozat különbözik egymástól, amennyiben a Kúria az előbbiben az eredeti keresetet a keresetváltoztatás szerinti további igényérvényesítéssel összevetve állapította meg, hogy „[a]z elévülés megszakadása nem korlátozódik arra az összegre, amelynek a megfizetése iránt a keresetet benyújtották” (Pfv.22.146/2017/8. Indokolás: [28]). Az adott eljárásjogi helyzetben hozott döntés a régi Ptk. 327. § (1) bekezdésének értelmezése körében azonban arra az anyagi jogi megalapozottságú elvi jogkérdésre vezethető vissza, hogy a bírósági igényérvényesítés elévülést megszakító hatása kiterjed-e egy olyan követelésrésze, amelynek érvényesítésére csak később, az elévülési idő elteltét követően kerül sor. Ez az elvi jogkérdés mindkét ügyben felmerült, ezért a panaszos ebben a vonatkozásban – mindkét határozat azonosnak állított ratio decidendi-je okán – igazolta a két határozat ügyszabotosságát. A határozatok összevetésével pedig megállapítható volt, hogy a támadott határozat ebben a jogkérdésben eltért a referenciahatározattól. Ennek az is mutatója, hogy bár a Kúria a referenciahatározatában egy adott eljárásjogi helyzetben döntött az elévülés megszakadásáról, a döntését az erre az eljárásjogi helyzetre tekintet nélkül megfogalmazott, általános tartalmú jogirodalmi magyarázattal (A Polgári Törvénykönyv Magyarázata, I. kötet, Közgazdasági és Jogi Könyvtudományi Kiadó 1992. 801–802. oldal) indokolta. Ez a magyarázat kizárólag az elévülés jogintézményére vonatkozó anyagi jogi szabályok mellett szóló jogpolitikai indokokon alapszik.
- [31] A fentiekre tekintettel a továbbiakban azt kellett vizsgálni, hogy az adott jogkérdést nézve indokolt volt-e a panaszos által megjelölt határozattól való eltérés. A Jogegységi Panasz Tanács annak előre bocsátásával, hogy a jogszabályokat az Alaptörvény biztosította kereteken belül a bíróságok értelmezik, kiemeli: a Kúria a bíróságok jogalkalmazása egységének biztosítása érdekében a bíróságokra kötelező jogegységi határozatot hoz [Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdés]. A jogegységi határozat a Bsz. 42. § (1) bekezdése alapján a Magyar Közlönyben történő közzététel időpontjától, vagyis az előzőben hivatkozott JEH 2023. február 15-től kötelező. Mindebből az adott ügyre vetítve az a további következtetés adódik, hogy a JEH-nek a részkövetelés érvényesítésére vonatkozó rendelkezései és az indokolásában kifejtettek – a jogegységi határozat normatív tartalmára figyelemmel [70/2006. (XII. 13.) AB határozat, 42/2004. (XI. 9.) AB határozat] – kötelezőek a régi Ptk. 327. § értelmezésére is. Ezzel nem azonos a referenciahatározat szerinti döntést megalapozó érvelésként megjelölt, a jogforrási hierarchiába nem tartozó jogirodalmi hivatkozás súlya.

- [32] A régi Ptk. 327. § (1) bekezdése szerint a követelés teljesítésére irányuló írásbeli felszólítás, a követelés bírósági úton való érvényesítése, továbbá megegyezéssel való módosítása – ideértve az egyezséget is –, végül a tartozásnak a kötelezett részéről való elismerése megszakítja az elévülést. A (2) bekezdés értelmében az elévülést megszakító eljárás jogerős befejezése után az elévülés újból megkezdődik.
- [33] A követelés bírósági úton való érvényesítése mint az elévülést megszakító ok, az alanyi jogok egyik védelmi eszközének, a bírói jogvédelemnek az igénybevitelére, és egyben az alanyi jognak arra a létszakaszára utal, amikor az mint igény jogi kényszer igénybevitelével is érvényesíthető. A megsértett alanyi jogra – ebben az esetben a kötelezett nem teljesítésén alapuló szerződésszegésére – tekintettel a jogosultat mint az ügy urát megilleti az a hatalmasság, hogy szabadon döntsön az igénye érvényesítéséről. Ehhez képest rendelkezik úgy a JEH, hogy ha a fél az eredetileg előterjesztett keresetében – az előzőek szerint a nem vitatottan azonos jogi megítélés alá eső fizetési meghagyás iránti kérelmében – az anyagi jogból eredő követelésének nem az egészét érvényesítette, úgy a korábban folyt eljárásban hozott ítélet jogereje nem zárja ki a kötelezettel szemben az új eljárás megindítását a még el nem bírált követelésrésze.
- [34] A Kúriának a JEH-ben elfogadott értelmezése szerint az anyagi jogerő terjedelme nem önmagában az alanyi jog elbírálásához, hanem az indokolás [37] bekezdésében írtak szerint a bíróság jogvédelmi funkciója végső pontját jelentő ítélethez, vagyis a bíróságnak az ügy érdemében, a kereseti kérelemtől hozott döntéséhez fűződik. Mindez a másik oldalról egyfelől azt jelenti, hogy ha a fél a korábban előterjesztett keresetében (fizetési meghagyás iránti kérelmében) saját akarathatározása folytán az anyagi jog szabályai szerint őt megillető követelésének csak egy részét érvényesítette, úgy a korábban meghozott ítélet (fizetési meghagyás) jogereje nem zárja ki a még el nem bíralt követelésrésze az új eljárás megindítását. Másfelől ez azt is jelenti, hogy a bíróság az új eljárásban a követelés korábban érdemben el nem bíralt anyagi jogi feltételeit is vizsgálja. Tekintettel azonban arra, hogy az anyagi jogerőhatás terjedelmét a kereseti kérelemhez kötöttség elvénél [Pp. 341. § (1) bekezdés, 342. § (1) bekezdés; régi Pp. 215. §] fogva eleve kijelöli a felperes által érvényesített követelés összecszerúsége, a JEH 1–2. pontjának egybevetett tartalmával ellentétes lenne az a jogértelmezés, hogy egy részkövetelés bírósági úton történő érvényesítése az abban a bírósági eljárásban nem érvényesített követelésrésze is megszakítja az elévülést. A felperes által a korábbi eljárásban nem érvényesített követelésrészt tekintetében ugyanis az teszi lehetővé az újabb perben előterjesztett kereset érdemi elbírálását, hogy a felperes ezt a követelésrészt bírósági úton – keresettel vagy fizetési meghagyással – még nem érvényesítette, ezért annak tekintetében nem áll be az anyagi jogerőhatás [Pp. 360. § (1) bekezdés, régi Pp. 229. § (1) bekezdés].
- [35] A régi Ptk. 327. §-a – a (2) bekezdésében írtak szerint – az elévülés megszakítására alapot adó eljárás jogerős befejezésének tényét csak abból a szempontból értékeli, hogy ahhoz köti az elévülés újbóli megkezdését. Ehhez képest a Jogegységi Panasz Tanács a jogosult igény állapotába került követelése egy részének peres vagy nemperes eljárásban történő érvényesítése anyagi jogi következményét önállóan vizsgálva, de a JEH-nek az anyagi jogerőhatás terjedelmét meghatározó indokolását figyelembe véve jutott arra a következtetésre, hogy a referenciahatározatban elfogadott jogértelmezés a továbbiakban nem követhető, mivel az elévülés megszakadása kizárólag a bírósági úton érvényesített követelésre nézve következhet be az igényérvényesítés időpontjában. Azaz, a Kúria a panasszal támadott határozatában indokoltan tért el az abban foglaltaktól.
- [36] Nem hagyható figyelmen kívül, hogy a JEH meghozatalát megelőző bírói gyakorlat egyik iránya szerint a részkövetelés tárgyában hozott jogerős ítélet pergátló hatásaként eleve – elévülési időn belül is – kizárt volt a további követelésrésze a bírósági igényérvényesítés útja. A JEH ettől eltérő rendelkezéséből alappal nem vonható le viszont olyan további következtetés, hogy bár a követelés egy részének ítélettel vagy ítélet hatállyal történt jogerős elbírálásához nem fűződik anyagi jogerőhatás, az annak alapjául szolgáló igényérvényesítés a fennmaradó követelésrésze is megszakítja az elévülést, és ekként a régi Ptk. 327. § (2) bekezdése szerint az eljárás jogerős befejezésével az elévülési idő újból megkezdődik.
- [37] Végezetül utal arra a Jogegységi Panasz Tanács, hogy az előzőek szerint összevetett két határozata által felvetett elvi jogkérdés egy követelésrészt bírósági úton történő érvényesítése elévülést megszakító hatásának megítélését érintette. A követelés teljesítésére irányuló írásbeli felszólítás a régi Ptk. alkalmazásában ettől eltérő – a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvényben (Ptk.) már fenn nem tartott – önállóan nevesített elévülést megszakító ok volt. Az ehhez kapcsolódó jogkérdéseket azonban a támadott határozat – erre irányuló felülvizsgálati hivatkozás hiányában – nem vizsgálta, ebből következően az a jogegységi panasz eljárásnak sem lehetett tárgya. A Jogegységi Panasz Tanács mindezt a panaszos e tárgyban kifejtett érvelését figyelmen kívül hagyta.

- [38] A Jogegységi Panasz Tanács mindezekre figyelemmel megállapította, hogy a panaszosnak a támadott határozat hatályon kívül helyezésére irányuló kérelme nem vezethetett eredményre, a Kúria ítélkező tanácsa ugyanis a jogegységi panasszal támadott Gfv.30.232/2023/3. számú ítéletében a jogegységi panaszban megjelölt és hivatkozható határozatok közül a Kúria Pfv.22.146/2017/8. számú közzétett ítéletétől jogkérdésben eltért ugyan, de az eltérés indokolt volt, ezért a támadott határozatot – a Bszi. 41/D. § (1) bekezdés a) pontja alapján – hatályában fenntartotta és döntött az abban felmerülő jogkérdés kötelező értelmezéséről.
- [39] Mindez, noha a panaszos arra a felülvizsgálati kérelmében még nem hivatkozott, értelemszerűen vonatkozik a támadott határozatban megjelölt Pfv.21.510/2021/8. számú ítéletre is, minthogy az elvi tartalmát tekintve megismétli a Pfv.22.146/2017/8. számú ítéletben foglaltakat.

Záró rész

- [40] A Bszi. 41/D. § (4) bekezdése alapján, ha a Jogegységi Panasz Tanács megállapítja a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben való eltérést, a jogegységi panasz eljárásban megfizetett illetéket az állam viseli. A jogegységi panaszt benyújtó felperes ezért az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 80. § (1) bekezdés i) pontjára figyelemmel az illetékes adóhatóságtól az általa megfizetett 555.891 forint illeték visszatérítését kérheti. A panaszos más költségére nem volt adat, az ellenérdekű félnek a jogegységi panasz eljárással összefüggésben nem merült fel ismert költsége. Mindezt az illetéken felül felmerült költségekről nem kellett dönten.
- [41] A határozat közzététele a Magyar Közlönyben a Bszi. 41/D. § (5) bekezdésén alapul.
- [42] A Jogegységi Panasz Tanács a panaszt a Bszi. 41/C. § (8) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.
- [43] A határozat ellen sem a Bszi., sem más jogszabály nem biztosít jogorvoslatot.

Budapest, 2024. május 27.

Dr. Varga Zs. András s.k. a tanács elnöke, Dr. Orosz Árpád s.k. előadó bíró, Böszörményiné dr. Kovács Katalin s.k. bíró, Dr. Farkas Katalin s.k. bíró, Dr. Kalas Tibor s.k. bíró, Dr. Gimesi Ágnes Zsuzsanna s.k. bíró, Dr. Gyarmathy Judit s.k. bíró, Dr. Kövesné dr. Kósa Zsuzsanna s.k. bíró, Dr. Magyarfalvi Katalin s.k. bíró, Dr. Márton Gizella s.k. bíró, Molnár Ferencné dr. s.k. bíró, Dr. Varga Zs. András s.k. a tanács elnöke az aláírásban akadályozott Dr. Puszkás Péter bíró helyett, Salamonné dr. Piltz Judit s.k. bíró, Dr. Somogyi Gábor s.k. bíró, Dr. Suba Ildikó s.k. bíró, Dr. Szabó Klára s.k. bíró, Dr. Stark Marianna s.k. bíró, Dr. Varga Zs. András s.k. a tanács elnöke az aláírásban akadályozott Dr. Tóth Kincső bíró helyett, Dr. Vitál-Eigner Beáta s.k. bíró

IX. Határozatok Tára

A köztársasági elnök 181/2024. (VII. 18.) KE határozata az egyéni kegyelmezés jogának gyakorlása során alkalmazandó szempontokról

Az Alaptörvény 9. cikk (1) bekezdése és 9. cikk (3) bekezdés n) pontja alapján, figyelemmel az Alaptörvény 9. cikk (8) bekezdésére, abból kiindulva, hogy az egyéni kegyelmezési jog az állami büntetőhatalomhoz kapcsolódik, azonban a hatalommegosztás elvének megfelelően elkülönül az igazságszolgáltatástól, amely az állami büntetőigényt érvényesítve valamennyi szempontot mérlegelve dönt a bűnösség kérdéséről és a büntetésről,

tiszteletben tartva a büntetőügyekben hozott jogerős ügydöntő határozatokat és az azok végrehajtásához fűződő társadalmi érdeket,

nyomatékosítva, hogy a kegyelemre senkinek nincs alanyi joga,

meggyőződve arról, hogy a kegyelem nem csorbíthatja általánosságban az állami büntetőigény érvényesítéséhez fűződő érdeket,

megállapítva, hogy az államot képviselő köztársasági elnök kegyelmezési joga csak kiegészítő és kivételes korrekciós hatáskör, amely nem irányulhat a bíróság döntésének felülbírálatára, és nem biztosít fellebbezési fórumot,

hangsúlyozva, hogy a kegyelem nem érinti a bűnösség kérdését,

leszögezve, hogy a köztársasági elnök csak méltányossági és humanitárius szempontokat mérlegelve, olyan esetekben dönthet arról, hogy egy egyedi ügyben lemond az állami büntetőigényről, ha olyan különös méltánylást érdemlő okok állnak fenn, amelyeket a bíróság nem értékelhetett,

felismerve, hogy noha a döntési jogkör diszkrecionális, annak összhangban kell állnia a társadalom igazságérzetével, valamint az általános büntetőpolitikával,

elismerve, hogy bár a kegyelmi döntések a büntetőügyekben érintettek és családtagjaik személyes sorsát befolyásolják elsősorban, a döntésnél a sértettek, illetve a tágabb értelemben vett áldozatok érdekeit és szempontjait is nyomatékosan figyelembe kell venni,

szem előtt tartva, hogy a hatályos jogszabályi keretek között a személyes adatok – köztük a bűnügyi személyes adatok, illetve az egészségügyi adatok – védelmére tekintettel a köztársasági elnöknek nincs mozgástere az egyedi kegyelmi ügyek részleteinek nyilvánosságra hozatalában,

érezkelve azt a jogos társadalmi igényt, amely megkívánja, hogy a pozitív egyéni kegyelmi döntéseket megalapozó szempontok az állampolgárok számára megismerhetőek és megérthetőek legyenek,

figyelemmel az elnöki kegyelmezési jogkörrel kapcsolatban kialakult társadalmi vitára, valamint az Alaptörvény tizenharmadik módosítására is,

kifejezve a nemzet egységét,

a következő – elvi – határozatot hozom:

1. Az egyéni kegyelmezés jogának gyakorlása során – az Alaptörvény és a jogszabályok által meghatározott keretek között – a 2–10. pontban meghatározott szempontok szerint, az összes körülményre, a társadalom széles rétegeiben kialakult erkölcsi közfelfogásra, valamint az e határozat preambulumban foglaltakra figyelemmel mérlegelem a kegyelem megadását.
2. Az egyéni kegyelem mérlegelésének előfeltétele olyan különös méltánylást érdemlő ok fennállása, ami a 3–9. pontban foglalt szempontok szerint mérlegelve erősebb, mint az állami büntetőigény érvényesítéséhez, a büntetéshez kapcsolódó társadalmi érdek.
3. Szabadságvesztés esetében
 - a) a végrehajtási fokozat mérséklésével,
 - b) a feltételes szabadságra bocsáthatóság engedélyezésével,
 - c) a tartam mérséklésével,
 - d) a büntetés nemének megváltoztatásával,
 - e) a végrehajtás felfüggesztésével,
 - f) a végre nem hajtott rész elengedésével

kegyelem megadását abban az esetben tartom megfontolhatónak, ha a terhelt egészségi állapotának olyan végleges, illetve visszafordíthatatlan, súlyos fokú, szakértői véleménnyel alátámasztott megromlása, illetve személyi körülményeinek olyan lényeges megváltozása következik be, amelyet a büntetőeljárás során a bíróság nem értékelhetett, és amelyek által a végrehajtás vagy annak folytatása ellehetetlenülne vagy olyan, a büntetés jellegén túlmutató aránytalan hátrányt okozna az érintettek számára, ami már nem szolgálná a generális és a speciális prevenció célját.

4. A közérdekű munka – ideértve a szabadságvesztésre átváltoztatott közérdekű munkát is –

- a) tartamának mérséklésével,
- b) végre nem hajtott részének elengedésével

kegyelem megadását abban az esetben tartom megfontolhatónak, ha a terhelt egészségi állapotának végleges, illetve visszafordíthatatlan, súlyos fokú, szakértői véleménnyel alátámasztott megromlása, illetve személyi körülményeinek olyan lényeges megváltozása következik be, amelyeket a büntetőeljárás során a bíróság nem értékelhetett, és amelyek által a végrehajtás vagy annak folytatása ellehetetlenülne vagy olyan, a büntetés jellegén túlmutató aránytalan hátrányt okozna az érintettek számára, ami már nem szolgálná a generális és a speciális prevenció célját.

5. A pénzbüntetés – ideértve a szabadságvesztésre átváltoztatott pénzbüntetést is –

- a) mérséklésével,
- b) végre nem hajtott részének elengedésével

kegyelem megadását abban az esetben tartom megfontolhatónak, ha a terhelt egészségi állapotának végleges, illetve visszafordíthatatlan, súlyos fokú, szakértői véleménnyel alátámasztott megromlása, illetve személyi körülményeinek olyan lényeges megváltozása következik be, amelyeket a büntetőeljárás során a bíróság nem értékelhetett, és amelyek által a végrehajtás vagy annak folytatása ellehetetlenülne vagy olyan, a büntetés jellegén túlmutató aránytalan hátrányt okozna az érintettek számára, ami már nem szolgálná a generális és a speciális prevenció célját.

6. A 3–5. pontban nem említett büntetés, illetve mellékbüntetés vagy intézkedés

- a) tartamának mérséklésével,
- b) végre nem hajtott részének elengedésével

kegyelem megadását abban az esetben tartom megfontolhatónak, ha a terhelt egészségi állapotának végleges, illetve visszafordíthatatlan, súlyos fokú, szakértői véleménnyel alátámasztott megromlása, illetve személyi körülményeinek olyan lényeges megváltozása következik be, amelyeket a büntetőeljárás során a bíróság nem értékelhetett, és amelyek által a végrehajtás vagy annak folytatása ellehetetlenülne vagy olyan, a büntetés vagy intézkedés jellegén túlmutató aránytalan hátrányt okozna az érintettek számára, ami már nem szolgálná a generális és a speciális prevenció célját.

7. A büntetőeljárás megszüntetésével kegyelem megadását abban az esetben tartom megfontolhatónak, ha a terhelt egészségi állapotának végleges, illetve visszafordíthatatlan, súlyos fokú, szakértői véleménnyel alátámasztott megromlása vagy különös méltánylást érdemlő személyi körülmény fennállása a büntetőeljárás folytatását ellehetetlenítené vagy olyan, a kiszabható büntetés vagy intézkedés jellegén túlmutató aránytalan hátrányt okozna az érintettek számára, ami már nem szolgálná a generális és a speciális prevenció célját.

8. A büntetett előlethez fűződő hátrányos jogkövetkezmények alóli mentesítéssel kegyelem megadását abban az esetben tartom megfontolhatónak, ha az elítélt arra érdemes, és közösséget szolgáló, értékteremtő tevékenységére, valamint a további személyi körülményeire tekintettel a kegyelmi mentesítéséhez nagyobb társadalmi érdek társul, mint az elítéléséhez fűződő hátrányos jogkövetkezmények alkalmazásához.

9. A személyi körülmények, illetve azok megváltozása körében – a kegyelem ellen vagy mellette szóló szempontként – értékelendő különösen a terhelt egészségi állapota, családi körülményei, ideértve az esetleges gondozási kötelezettséget, életkora, munkavállalási képessége és motivációja, vagyoni, jövedelmi és szociális helyzete, lakhatási körülményei, a bűncselekmény elkövetése után tanúsított magatartása, megbánása, személyének jövőbeni társadalomra veszélyessége, valamint a bűncselekménnyel okozott sérelem jóvátétele. E körülmények együtt értékelendők – a társadalmi igazságérzetre is figyelemmel – a bűncselekmény jellegével és annak körülményeivel, valamint az ügyszólatár határozat jogerőre emelkedésétől eltelt időtartammal.

10. A kegyelemre senkinek nincs alanyi joga, ennél fogva a jelen határozatban meghatározott szempontok semmilyen formában nem tekinthetők a kegyelem megadására vonatkozó ígérvénynek, minden ügy egyedileg, bármiféle automatizmus alkalmazása nélkül kerül elbírálásra. Az egyéni kegyelmezés jogának gyakorlásáról való döntéshozatal iratok alapján történik, bizonyítási eljárásnak, személyes meghallgatásnak nincs helye. A köztársasági elnök szakértő előzetes állásfoglalását kérheti a 2–9. pontok szerinti szempontok mérlegelése során.

11. Az egyéni kegyelem gyakorlásáról a Sándor-palota – a fenti 3–8. pontban foglaltak szerinti kategóriákra hivatkozással – a honlapján tájékoztatja a nyilvánosságot.

Budapest, 2024. július 16.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
köztársasági elnök

SP ügyszám: SP/3830-1/2024

A Magyar Közlönyt az Igazságügyi Minisztérium szerkeszti.

A szerkesztésért felelős: dr. Bíró Attila.

A szerkesztőség címe: 1051 Budapest, Nádor utca 22.

A Magyar Közlöny hiteles tartalma elektronikus dokumentumként a <https://www.magyarokozlony.hu> honlapon érhető el.